

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

ПЕРИОД НА ДЕЙСТВИЕ 2017 – 2020 година

(Приета с Решение № 38 /29.12.2015 г. на ОбС - Кюстендил; изм. с Решение № 462/19.04.2017 г. на ОбС – Кюстендил)

2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. Въведение

II. Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците

III. SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)

IV. Цели и приоритети

V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им:

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската ПУО

VIII. Приложения:

1. Анализ на състоянието на управлението на отпадъците:

- Анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи
- Анализ на отпадъците
- Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците
- Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците с акцент върху контролните функции
- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване
- Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите
- Анализ за информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците
- Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

2. Прогнози

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за управление на отпадъците на Община Кюстендил е разработена на основание изискванията на чл.52 от Закона за управление на отпадъците. Тя е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) и е с период на действие 2017 – 2020 година. Програмата включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Рамката, обхвата и съдържанието на общинската програма за управление на отпадъците са в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

НПУО се основава на следните основни принципи:

- “Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- “Разширена отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- “Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- “Близост” и “самодостатъчност” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- „Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

В обхвата на програмата са включени следните видове отпадъци съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗУО :

- битови отпадъци;

- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

Ключов елемент при разработване на програмата е съобразяването и прилагането на следния приоритетен ред (йерархия) при управлението на отпадъците:

- > предотвратяване на образуването им;
- > подготовка за повторна употреба;
- > рециклиране;
- > друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- > обезвреждане,

като се вземат предвид общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническата осъществимост и икономическата приложимост, опазването на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото.

Разработената програма се основава на следните основни принципи:

- *"Предотвратяване"* - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- *"Разширена отговорност на производителя "* и *"замърсителят плаща"* - лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- *"Превантивност"* - потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- *"Близост "* и *"самодостатъчност "* - отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- *„ Участие на обществеността "* - съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

При разработване на програмата е анализирано подробно съществуващото състояние по управление на отпадъците на територията на общината на база, на което са идентифицирани проблемите и са формулирани целите.

Представени са всички съответни потоци от отпадъци, тяхното генериране, третиране и транспортиране. Описан е подробно статуса на съществуващата система за управление на отпадъците. Направена е прогноза за бъдещите потоци отпадъци, както и за свързаните с това потребности от нови системи за събиране и инсталации за подготовка за третиране, оползотворяване и депониране. Направено е и описание на общото управление на политиките за отпадъците и конкретните потоци отпадъци, както и илюстрация на спазване на йерархията за управление на отпадъците. Разработени са съответни подпрограми и план за действие, в който са посочени необходимите мерки, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване изпълнението на програмата. Същата е отворен документ,

изпълнението на който се отчита, във връзка с планираните мерки и действия и тяхната обезпеченост подлежи на актуализация в процеса на осъществяването .

Рамковата директива за отпадъците въвежда нова йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците от страните-членки гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

а) Предотвратяване на образуването на отпадъци

б) Подготовка за повторна употреба

в) Рециклиране

г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия

д) Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

- „Предотвратяването” на отпадъци е определено в Директивата като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а) генерираното количество отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване)

б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

- „Подготовка за повторна употреба” включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.
- „Рециклиране” - Подходът при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физикохимични свойства и да се оползотворява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

Конкретните дейности по управление на отпадъка, които се класифицират като рециклиране съгласно Рамковата директива за отпадъците, включват (но не само):

- рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали; стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти; употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например

пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдирани или формовани, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка

- Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Рециклирането е вид оползотворяване на отпадъците.

- „Друго оползотворяване” е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО.
- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване
- „Обезвреждане” - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност R1 в приложение II към РДО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Направен е преглед на организацията за управление на отпадъците, препоръки за бъдещата организация, информационното обезпечаване и провеждането на осведомителните кампании и предоставянето на информация. Програмата е оформена и структурирана съгласно методическите указания за разработването.

ГЕОГРАФСКИ, ДЕМОГРАФСКИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

Община Кюстендил е една от най-западните общини в Република България. Разположена в югозападната част на България, тя е гранична община, която свързва централните части на Западна България с две съседни държави - Република Македония и Република Сърбия. Граничните пунктове, чрез които се осъществяват транспортните и други връзки със западните ни съседки са съответно с. Гюешево и с. Олтоманци.

През територията на общината, Република България осъществява основната част от връзките си с Македония, както и част от връзките си с Република Сърбия - главно района около Босилеград, който е населен с българи.

Със своята площ от почти 964 кв.км общината е на трето място в Югозападна България (бившата Софийска област) и е сред най-големите в страната. Граничи с общините Трекляно, Земен, Радомир, Бобовдол и Невестино.

Връзката между котловините се осъществява чрез проломи - Земенски (на р. Струма) и Мазарачевски (на р. Бистрица), през които минава железопътната линия София-Кюстендил-Гюешево, а между планините има удобни седловини, през които минават основните шосейни връзки, свързващи общината със съседните страни, както и с вътрешността на страната.

Разположен на стратегическо място в западната част, общинският център град Кюстендил е на естествен географски кръстопът, който е спомогнал градът да се превърне във важен административен, икономически и културен център не само в рамките на Кюстендилска община, но и за цялата Кюстендилска област. Освен важен шосеен възел, Кюстендил се явява и балнеоложки и туристически център с национално и международно значение, археологически и архитектурен резерват, изходен пункт за туризъм и ски спорт в Осоговската планина.

Кюстендил е разположен в югозападната част на Кюстендилската котловина, която е оградена от Конявската и Змеевската планина от север, от височината Лисец от запад, от Осоговската планина от югозапад и юг, и от по-високото Дупнишко поле от изток.

Надморската височина на Кюстендилската котловина е между 500 и 600 м. Регионално котловината попада в Краищенско-Конявската планинско-котловинна част, а в геоложко отношение тя спада към Краищидно-Осоговския гънково-разломен блок от Западна България. Последният е изграден от предимно линейно ориентирани на юг-югоизток млади (алпийски) гънкови и разломни структури.

Град Кюстендил е построен върху делувиялните склонове на височините и ниските тераси на р. Банщица. Непосредствено южно от града се разполага известният високо денивелиран хълм Хисарлъка - североизточен завършек на Осоговската планина.

В югоизточна посока през Кюстендилската котловина тече р. Струма с най-големите десни притоци р. Драговищица и р. Бистрица - северно от Кюстендил, р. Банщица - през града, р. Новоселска (Слокощница), р. Пелатиковска и р. Елешница - източно от Кюстендил. Котловината и особено околностите на Кюстендил и Невестино са известни с многобройните си топли минерални извори. Благодарение на затвореността си, котловината има преходно-континентален климат с инверсни температурни периоди.

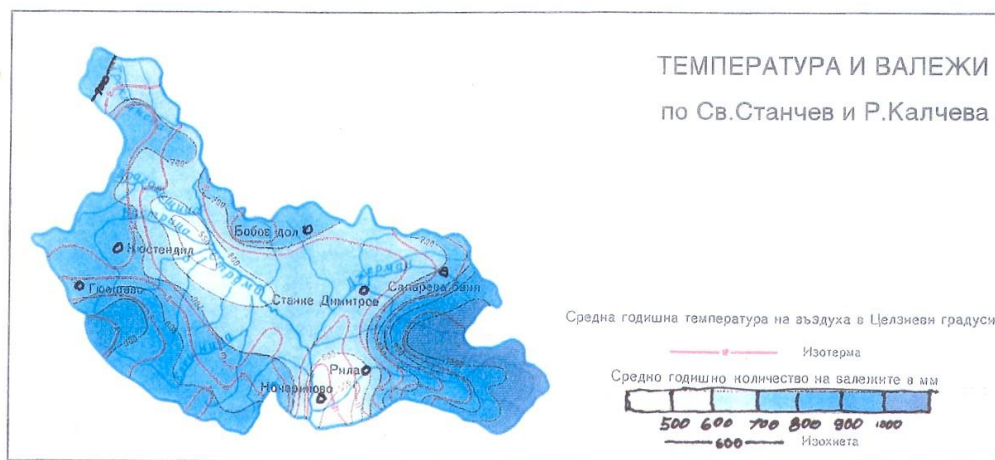
Околните планини имат пъстър геоложки строеж, представен от разнообразни допалеозойски кристалинни скали, гранитоиди, риолити, палеозойски и мезозойски карбонатни и теригенни скали, юрско-креден ритмичен флиш, палеогенски пясъчници и мергели, неогенски теригенно-въгленосни утайки, кватернерни чакъли и пясъци. Тези скали изграждат и дълбочинния строеж на самата Кюстендилска котловина.

Кюстендилската котловина и околностите ѝ попадат изцяло в сеизмична зона с интензивност от седма степен по скалата на Медведев, Шпонхойер и Карник. Южно от нея, с център в с. Крупник (край гр. Симитли) и кръгови изосейсти до десета степен се разполага най-активната сеизмична зона в България.

Котловината и склоновете на оградните планини притежава и други геоложки рискове: свлачища, срутища, поройни речни разливи.

В инженерно-геолошко отношение районът се характеризира със скални, полускални, глинести типове скали и комплекси от тях.

Община Кюстендил е в област с преходно-континентален климат, като в Кюстендилската котловина, наред с елементите на континенталния климат, се чувства и влиянието на Егейско море. В планинските части над 1600 м по отношение на климатичните елементи се наблюдават характеристики, които се отнасят за планинския климат в България. Средногодишната температура е 11,2 °С, като минимумът е през месец януари -0,8 °С, а максимумът през месец юли - 21,8 °С. Лятото е горещо, като не са рядкост и продължителните засушавания, зимата е умерено студена, а пролетта е прохладна и по-студена от есента. Преобладават северозападните, северните и югоизточните ветрове, като случаите на тихо време са над 54 % годишно. Валежите са 625 мм годишно (фиг.1.1.2.1.), неравномерно разпределени с максимум в края на пролетта (месеците май и юни), вторичен максимум през есента (месеците октомври и ноември) и летен минимум (месеците август и септември).

Климат

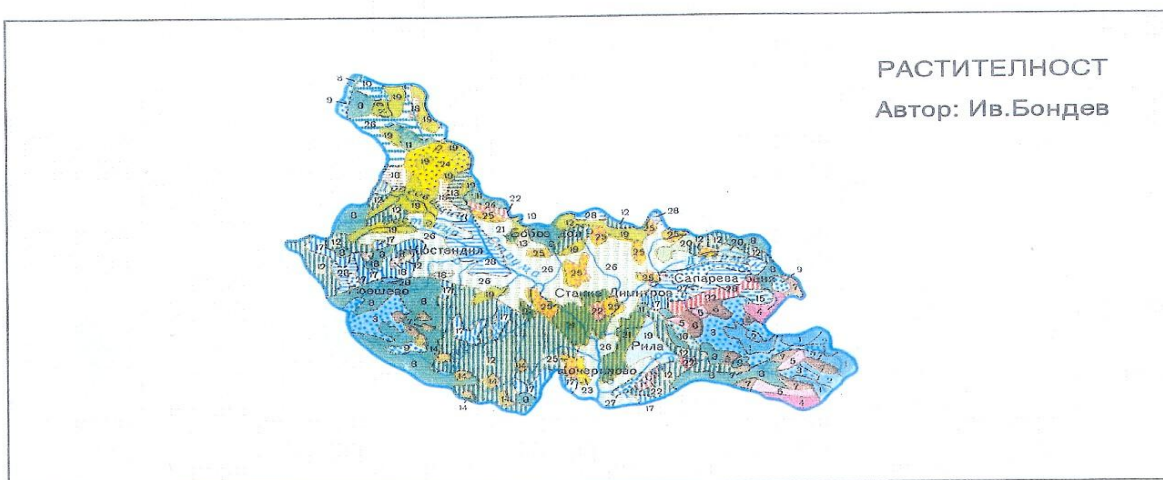
Животински свят и растителност

Растителният и животинският свят са с характерните особености за географския

район, като в по-ниските райони се срещат и субмедитерански растителни видове, характерни за южните области. На територията на общината е най-северният "оазис", до който достига благотворното влияние на Средиземно море.

Животинският свят се характеризира от бозайници (див заек, невестулка и къртица), от птиците – папуняк , земноводни.

В Община Кюстендил преобладават широколистни гори, ксеротермни дъбови гори (фиг.1.1.2.3.). За високопланинския горски пояс са характерни иглолистните гори. Голяма част от горите са превърнати в обработваеми земи.

Растителност

Алпийски тревен пояс

(1) Ацидофилни психофитни тревни формации

Субалпийски храстов пояс

Коренна растителност

(2) Клек

Производна растителност

(3) Психрофитни и мезофитни храстови, храстчеви и тревни формации

Горен планински пояс

(4) Смърч

(5) Ела

(6) Бяла мура

(7) Бял бор

(8) Бук

Производна растителност

(9) Храстови и тревни формации

(10) Ниви на мястото на гори от бук, бял бор и смърч

Долен планински пояс

Коренна растителност

(11) Мизийски бук

(12) Горун и горун с обикновен и келяв габър

(13) Воден габър

(14) Черен бор

Производна растителност

(15) Леска

(16) Тревни ксеромезофитни формации

(17) Ниви на мястото на гори от мизийски бук, габър, горун и черен бор

(18) Изкуствени насаждения от черен бор

Пояс на хълмистите равнини и полите на планините

Коренна растителност

(19) Цер и цер с благуна с граница и келяв габър

(20) Благуна

(21) Граница и виргилиев дъб често с келяв габър

Производна растителност

(22) Келяв габър

(23) Червена хвойна

(24) Храстови и тревни степни формации

(25) Ксеротермни тревни формации

(26) Ниви на мястото на гори цер, благуна, граница

Пояс на низините

Производна растителност

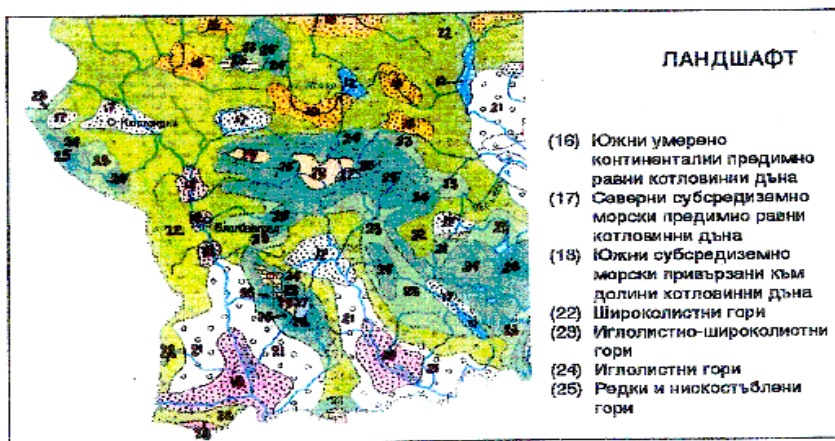
(27) Мезофитни тревни формации

(28) Ниви на мястото на гори от дръжкоцветен дъб, бряст и др.

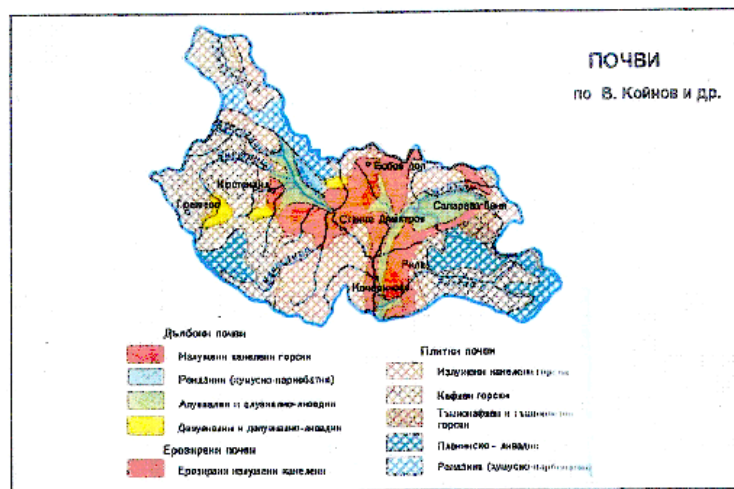
Релеф, ландшафт и почви

Релефът на общината е изключително разнообразен и включва по-голямата част от Кюстендилската котловина (със средна височина от около 500 м), Каменичката котловина (средна височина 950 м), планините Осогово, Лисец, Конявска, Чудинска и други гранични ридове от южната хълмиста област на Краището.

В тези си граници и обхват общината съществува от 1988 г. и приобщава части с надморска височина от около 470 м (р. Струма) до 2251 м (вр. Руен-Осоговска планина). Ландшафтът на района е северен субсредиземноморски с предимно равни котловинни дъна, с широколистни гори, иглолистно-широколистни гори, иглолистни гори, редки и нискостеблени гори. Основни почвени типове за общината са канелените горски и кафявите горски почви с тяхните разновидности, а от азоналните почвени типове с най-голямо разпространение и значение са алувиално-ливадните и делувиално-ливадните почви, благоприятстващи отглеждането на овощни и зърнени култури и зеленчуци. Срещат се макар и на отделни и малки петна още смолници, хумусно-карбонатни почви (рендзини) и планинско ливадни почви.

Ландшафт

Почви

Водни ресурси

Главна отводнителна артерия за община Кюстендил е една от най-големите български реки – р. Струма, която тук приема едни от най-големите си десни притоци – Драговищица, Бистрица (Соволянска Бистрица), Новоселска и Банщица. Леви притоци с голям и постоянен отток на територията на общината липсват, заради преобладаващите карбонатни скали, които изграждат планините Конявска и Риша.

Всички притоци имат непостоянен отток с дъждовно-снежно подхранване.

Има наличие на запаси от термоминерални води и субтермални води, които имат изключително голямо значение за развитието на общинския център.

На територията на общината има изградени три язовира и девет по-големи микроязовира. Най-големи по площ са язовирите “Дренов дол” – 640 дка, “Берсин” – 455 дка и “Багреници” – 238 дка. Най-голям завирен обем има яз. „Берсин” – 4,6 млн.куб.м. Вече повече от двадесет години се изгражда яз. „Кюстендил” на Новоселска река с проектен обем от 110 000 000 куб.м.

В заливните тераси на големите реки, и главно на р. Струма, има акумулирани значителни количества грунтови води, част от които се използват за водоснабдяване на града и някои от полските села.

Подземни природни богатства

На територията на общината са открити от всички видове полезни изкопаеми. С промишлено значение са находищата на оловно-цинкови руди в Осогово, кафявите въглища до с. Катрище, глините до с. Драговищица, инертни и кариерни материали, както и разсипно злато.

Защитени територии и чувствителни екосистеми

На територията на общината се намират следните защитени природни обекти:

◆ **Защитена зона за опазване на дивите птици BG 0002079 “Осогово”**

Защитена зона за опазване на дивите птици по Директивата за птиците „Осогово” (код BG0002079) се намира в Осоговската планина и обхваща землищата на населени места от Кюстендилска и Невестинска общини.

Обявена е със Заповед No.РД-780 от 29.10.2008 на министъра на околната среда и водите.

Площта на защитената зона е 24125.08 хектара.

Защитената зона обхваща землищата на следните села от община Кюстендил – с. Богослов, с. Вратца, с. Грамаждано, с. Гърляно, с. Гюешево, с. Жиленци, с. Каменичка Скакавица, с. Ново село, с. Преколница, с. Раненци, с. Савойски, с. Сажденик, с. Слокощица, с. Цървена ябълка .

◆ **Защитена зона за опазване на местообитанията по Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна „Осоговска планина” (код BG 0001011).**

Защитената зона се намира в Осоговската планина и обхваща землища на населени места включени в състава на общините Кюстендил и Невестино.

Площта на защитената зона е 345.132,45 дка. Максималната надморска височина на зоната е 2223 м, минималната надморска височина е 437 м, а средната 1304 м.

Зоната е одобрена с Решение на Министерски съвет №661 от 16 октомври 2007 година.

Защитена зона обхваща землищата на следните села – Богослов, Вратца, Грамаждано, Гърляно, Гюешево, Жиленци, Каменичка Скакавица, Ново село, Раненци, Савойски, Сажденик, Слокощица, Цървена ябълка – разположени на територията на Община Кюстендил. От населените места на територията на Община Невестино в защитената зона са включени землищата на селата – Ваксево, Ветрен, Длъхчево-Сабляр, Друмохар, Еремия, Илия, Пелатиково, Раково, Рашка Гращица, Смоличано, Страдалово, Тишаново, Църварица, Чеканец, Четирци.

◆ **Резерват “Църна река”** – в землището на с. Сажденик върху площ от 258,3 ха, от които 85,2 ха горски фонд и 173,1 ха земеделски фонд.

◆ **Природна забележителност “Скакавишки водопад”** – в землището на с. Полска Скакавица на територия от 0,1 ха земеделски фонд.

◆ **Природна забележителност “Ючбунар - група секвой”** – в землището на с. Богослов и обхваща територия от 0,2 ха горски фонд.

◆ **Природна забележителност “Вековна букова гора”** – в землището на с. Граница до манастира “Свети Лука” и обхваща залесена площ от 1.2 ха.

◆ и други

◆ **Вековни дървета**

На територията на общината са поставени под защита на закона общо 12 вековни дървета в землищата на селата Драговищица, Кутугерци, Савойски, Таваличево и Слокощица.

◆ **Защитени растения**

В границата на общината са открити екземпляри от следните защитени растения, вписани в “Червената книга на България”: Венерин косъм, Етненска тлъстига, Веленовски дебелец, Едрочветно секирче, Планински явор, Стройна теменуга, Панчичева пищялка, Планинска самодивска трева, Мечо грозде, Променливоцветна камбанка, Мека меча пита, Шарпланински ранилист, Венерова симфиандра, Панчичев спореж, Западно подрумиче.

Като чувствителни могат да се определят екосистемите, подложени на силно антропогенно въздействие в района на гр. Кюстендил, района около хвостохранилищата в Осогово и Каменица, както и района на открития рудник за кафяви въглища “Катрище”.

Административно-териториална и социално-икономическа характеристика

Население

Общият брой на населението в общината и в отделните населени места през годините 2009 г.; 2012; 2014; 2016 са дадени в Таблицата по-долу:

№	Населено място	БРОЙ ЖИТЕЛИ			
		2009	2012	2014	2016
1	Багреници	729	676	583	605
2	Берсин	145	128	108	153
3	Блатец	15	11	7	17
4	Бобешино	25	18	13	21
5	Богослов	401	378	324	341
6	Буново	31	19	10	19
7	Вратца	224	206	167	210
8	Гирчевци	147	140	110	139
9	Горановци	97	91	66	81
10	Горна Брестница	41	41	38	57
11	Горна Гращица	376	346	289	337
12	Горно Уйно	9	6	8	12
13	Грамаждано	307	303	244	255
14	Граница	550	540	464	558

№	Населено място	БРОЙ ЖИТЕЛИ			
		2009	2012	2014	2016
15	Гурбановци	4	2	2	3
16	Гърбино	1	1	1	3
17	Гърляно	190	148	138	165
18	Гюешево	276	198	174	213
19	Дворище	139	116	107	138
20	Дождевица	2	1	0	5
21	Долна Гращица	103	81	77	102
22	Долно село	90	64	54	75
23	Долно Уйно	18	12	11	18
24	Драговищица	443	356	345	455
25	Жабокрът	683	620	607	645
26	Жеравино	6	3	3	2
27	Жиленци	1160	1034	985	1044
28	Ивановци	2	2	1	4
29	Каменичка Скакавица	112	95	89	79
30	Катрище	113	92	78	108
31	Коняво	835	709	680	749
32	Копиловци	663	562	549	575
33	Коприва	11	3	3	3
34	Кутугерци	6	3	2	9
35	Кършалево	4	1	1	6
36	Кюстендил	58058	49 485	47 263	46801
37	Лелинци	36	30	24	25
38	Леска	1	1	1	1
39	Лисец	2	1	1	6
40	Лозно	877	745	730	759
41	Ломница	11	5	3	36
42	Мазарачево	56	57	37	44
43	Николичевци	426	373	354	401
44	Нов Чифлик	167	137	121	158
45	Ново село	34	20	16	25

№	Населено място	БРОЙ ЖИТЕЛИ			
		2009	2012	2014	2016
46	Пиперков Чифлик	1015	881	850	841
47	Полетинци	10	8	6	19
48	Полска Скакавица	47	25	23	34
49	Преколница	118	93	85	91
50	Радловци	101	88	76	114
51	Раненци	131	92	85	96
52	Режинци	1	2	0	2
53	Раждавица	284	216	192	236
54	Ръсово	28	22	14	31
55	Савойски	9	8	5	10
56	Сажденик	2	2	2	5
57	Скриняно	202	190	184	230
58	Слокощица	1710	1571	1472	1512
59	Соволяно	704	614	586	663
60	Стенско	185	130	107	119
61	Таваличево	338	268	236	267
62	Търновлак	119	111	103	111
63	Търсино	11	11	8	13
64	Церовица	23	17	11	18
65	Црешнево	10	8	5	2
66	Цървена ябълка	10	7	5	8
67	Цървендол	2	1	1	1
68	Цървеняно	52	38	33	51
69	Чудинци	2	1	0	
70	Шипочано	110	83	76	85
71	Шишковци	549	472	453	530
72	Ябълково	971	856	797	805
	Общо	74 370	63 403	60 303	61356

Изхождайки от реалната ситуация и големия брой на некоректно временно и постоянно адресно регистрирани жители и живеещи в общината, вероятно съотношението градско-селско население е около 70:30, като съотношението търпи изменение в сезонен аспект.

Голямата площ на общината, големият брой населени места и отдалечеността на значителен брой от тях от общинския център, правят управлението и обслужването им доста сложно. За съпоставка по-долу в Таблица 1.2.1.2., са приложени данни за броя на населените места и кметствата в другите общини от Кюстендилска област.

Таблица

Сравнителна таблица на общините в Кюстендилска област

Община	Кметства, брой	Населени места, брой
Бобовдол	16	16
Бобошево	10	12
Кочериново	10	11
Кюстендил	47	72
Невестино	21	23
Рила	4	4
Сапарева баня	4	4
Дупница	16	16
Трекляно	12	12
Общо	140	177

В последните години възрастовата структура на населението в общината се влошава. Спадането на раждаемостта и отрицателния естествен прираст се отразяват изключително неблагоприятно върху нея – относителният дял на населението в подтрудоспособна и трудоспособна възраст намалява, докато по-възрастното население запазва броя си относително постоянен.

Поради ориентацията на все по-голям брой работодатели към по-млади работници и специалисти, числеността на безработните над 50 години неизменно нараства, независимо от снижаването на общия брой безработни за същия период.

Сред безработните преобладават лицата без специалност, които най-трудно намират работа. Лицата с такова образование запазват броя и относителния си дял, независимо от снижаването на общия брой безработни. Сравнено в национален мащаб, относителния дял на лицата с инженерно-техническа специалност без работа, е по-висок, за сметка на тези с работническа. Липсва осезаема динамика и при другите образователни групи, като характерен за общината е високият дял на безработните със средно специално образование.

Изводи и прогнози

От направения анализ на демографските процеси в Община Кюстендил можем да направим следните изводи и прогнози:

- в краткосрочен и средносрочен план не се очакват съществени изменения в броя на населението;
- ще се запазят тенденциите за нарастване на концентрацията на население на територия с радиус до около 10 км от общинския център;
- ще се запазят относително стабилните темпове на нарастване на дела на градското население (включително и чрез приобщаване на села като квартали на града в средно-и дългосрочен план);
- ще продължи намаляването на жителите на малките и отдалечени села.

Икономическо състояние

През 2016 година в приход на бюджета на Община Кюстендил са постъпили общо **32 727 312 лева**. Приходите се делят на приходи с държавен характер и приходи с общински характер.

1. Приходите с държавен характер се формират от:	19 271 458
в т.ч.	
* Обща субсидия и др. трансф. за държавни дейности	17 988 994
* Целеви субсидии за капиталови разходи	71 419
* Целеви трансфери /субвенции/	17 307
* Други получени целеви субсидии	866 751
* Трансфер от други бюджети	515 905
* Временни безлихвени заеми между бюджетни и извънбюджетни сметки	15 176
* Събрани средства и извършени плащания от/за сметки за средствата от Европейския съюз (+/-)	84 466
* Преходен остатък от държавни дейности	-288 560
 2. Приходите с общински характер се формират от	 13 455 854
в т.ч.	
* Данъчни приходи	3 944 357
* Неданъчни приходи	6 661 552
* Обща изравнителна субсидия	3 110 000
* Целеви субсидии за капиталови разходи	1 406 481
* Трансфери от други бюджети	-246 158
* Възстановена субсидия	-680
* Временни безлихвени заеми между бюджетни и извънбюджетни сметки	1 509 313
* Погасяване на дългосрочни заеми от др. банки и др. лица в страната/ФЛАГ/	-1 399 832
* Емисия на държавни (общински) ценни книжа	9 516 000
* Погашения на държавни (общински) ценни книжа	-10 450 671

* Задължения по финансов лизинг и търговски кредит към местни лица	-484 039
* Събрани средства и извършени плащания от/за сметки за средствата от Европейския съюз (+/-)	52 077
* Друго финансиране	-22 491
* Преходен остатък от местни дейности	-140055

Промишленост и строителство

Структуроопределящи видове промишленост за общината са:

- ⇒ Текстилна
- ⇒ Трикотажна
- ⇒ Шивашка
- ⇒ Обувна
- ⇒ Хранително-вкусова
- ⇒ Строителство и производство на керамични изделия

Основната част от предприятията са разположени в град Кюстендил, където са обособени три промишлени зони – североизточна (най-голямата), вътрешноградска и северна. Тук са предприятията за производство на горен трикотаж и шивашки изделия, дамски (а вече и мъжки) обувки, силови трансформатори, кухненско обзавеждане, кондензатори, мебели, изделия на хранително-вкусовата промишленост и др.

Исклучително много нараства броят на малките предприятия в областта на хранително-вкусовата промишленост – мандри, хлебопекарни, колбасарници, цехове за закуски и др.

По-големи предприятия и развита промишленост извън Кюстендил има в селата Багрени, Граница, Пиперков чифлик, Лозно. Въпреки малкия им брой и ограниченото количество образувани отпадъци, тези предприятия създават проблеми поради отдалечеността от депото за битови отпадъци край с. Радловици и от административния център, което затруднява контролирането им.

През последните години на строителния пазар се появила голям брой малки фирми, които от една страна доведоха до нарушаване на монопола на големите фирми, но от друга е много трудно да бъдат контролирани, тъй като работят на малки обекти с малко работна ръка и техника и ползват услуги (вкл. и транспортни) на други фирми или еднолични търговци. Те също трудно биват установени и контролирани, което създава предпоставка за възникването на криминални сметища.

Съгласно Наредбата за поддържане и опазване на чистотата на територията на община Кюстендил, производствените отпадъци от предприятията, с изключение на опасните, се извозват от самите предприятия на депото за твърди битови отпадъци на община Кюстендил.

Депонирането на отпадъците се извършва от специализираното предприятие – ОП “Чистота”. Предприятията са задължени да сключат договор с за депониране на производствените отпадъци. Опасните отпадъци от производствената дейност се съхраняват, извозват и третираат съгласно действащото законодателство и по указанията на РИОКОЗ и РИОСВ.

Селско стопанство

В Кюстендилска община като цяло е по-добре развито растениевъдството – овощарство, зеленчукопроизводство, зърнопроизводство, производство на технически и фуражни култури и лозарство. Въпреки регистрацията на земеделските производители все още не може да бъде направена точна преценка и характеристика за това колко площи с какви култури са заети.

Най-постоянни като площи се явяват житните култури и овощните насаждения. В последните години се наблюдава тенденция за увеличаването на площите заети с овощни насаждения. Създават се все повече овощни градини с площ над 10 дка.

Презапасяването с пестициди за нуждите на растениевъдството преди десетилетия е довело до един от най-големите екологични проблеми – наличието на 136 тона СДОВ с изтекъл срок на годност в централизирания склад в мах. “Коилица”, землище на с. Драговищица.

От животновъдния подотрасъл се развиват, главно в домашни условия, говедовъдство, птицевъдство, овцевъдство.

Туризм

Наличието на туристически локализации, защитени територии, обекти от “100-те национални туристически обекта”, резервати на културно-историческото наследство и обекти от списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО, паметници на културата с национално значение, културни прояви, балнеология и организираната местна инициатива, дават основания Кюстендилска община да бъде определена като община с висок туристически потенциал.

Кюстендил разполага с добра материална база за развитие на туризма. Има няколко туристически комплекса в центъра на града – наскоро реконструирания хотел “Велбъжд”, новоткрития петзвезден спа център “Стримон спа клуб”, хотел “България”, хотел “Лазур”, както и голям брой нови хотели, частни квартири и заведения за хранене, по-голямата част от които са в централната част на града.

Отличаваща се с висок туристически потенциал, запазена и съхранена природа, Осоговската планина предоставя реални възможности за развитие на комплексен туризъм. На територията на Осоговската планина има 13 частни и ведомствени туристически обекти, които разполагат с 450 легла.

- Хотел “Три буки” – реконструиран и модернизирания 2002 година – 62 легла, ресторант-панорама със 100 места, дневен бар, басейн, конферентна зала със 100 места, фитнес, игрища за футбол и плажен волейбол, тенис, ски гардероб, ски писта;
- Профилаториум “Три буки” – 70 легла, ресторант със 70 места, лекарски кабинет, учебна база с 36 места, заседателна зала, чайна;

- Хижа “Осогово” – 37 легла, ресторант с 60 места;
- Хижа “Иглика” – 105 легла, ресторант;
- Хижа “Бор” – 25 легла, ресторант, заседателна зала;
- Хотелски комплекс „Лима”

Термоминералните води, на които градът дължи славата си, са подходящи за лекуване на редица заболявания - артрити, артрози, неврити, гинекологични заболявания, радикулити, дерматити, ларингити, фарингити, леки форми на диабет, отравяния с тежки метали (олово, живак, бисмут) и др.

Брой кметства, райони, населени места, урбанизирани територии

В обхвата на общината към настоящия момент попадат землищата на 72 населени места, организирани административно в 48 кметства.

Екологично проблемни територии

Като проблемни в екологично отношение, в обхвата на общината, могат да се определят следните територии:

- Каменичката котловина и горното течение на р. Бистрица – район, подложен до скоро на въздействието на дейността на “Осогово” ЕАД /в несъстоятелност/ – свързано с дейностите по ликвидацията на минно-добивните обекти и рекултивация на депата за технологичен отпадък /хвостохранилищата в с. Гюешево и с. Преколница/
- Градското депо за ТБО край с. Радловци
- Склад за пестициди с изтекъл срок на годност в м. “Коилица”, землище на с. Драговищица
- Поречието на р. Струма – опити за незаконно изземване на баластра, което води до понижаване нивото на подпочвените води
- Нерегламентиран добив на разсипно злато, водещ до нарушаване на ландшафта и унищожаване на крайречната растителност
- Кюстендилската котловина – състоянието на атмосферния въздух над гр. Кюстендил през студеното полугодие

КЛЮЧОВИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

ПУО е напълно съобразена с основните цели в европейското екологично право в сектор "Отпадъци" и съдържа ключови цели, за постигането на които в НПУО са предвидени програми от мерки.

Отпадъчни потоци	Година	Цел		
		Оползотворяване	Рециклиране	Събиране
Отпадъци от опаковки	Ежегодно за всяка година от НПУО	Не по-малко от 60 % от теглото на отпадъците от опаковки трябва да бъдат оползотворени или изгорени в инсталации за изгаряне на отпадъци с оползотворяване на енергията	Не по-малко от 55 % и не повече от 80 % от теглото на отпадъците от опаковки трябва да бъдат рециклирани, като се рециклира не по-малко от: а) 60 % от теглото на отпадъците от опаковки от стъкло; б) 60 % от теглото на отпадъците от опаковки от хартия и картон; в) 50 % от теглото на отпадъците от опаковки от метали; г) 22,5 % от теглото на отпадъците от опаковки от пластмаси, при чието рециклиране се получава единствено пластмаса; д) 15 % от теглото на дървесните отпадъци от опаковки.	Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, обхващат не по-малко от 6 000 000 жители на територията на страната и задължително включват курортните населени места и всички населени места с население над 5000 жители.
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)		Оползотворяване на не по-малко от:	Подготовка за повторна употреба и рециклиране на не по-малко от:	Разделно събиране на ИУЕЕО в общо количество, което се равнява на не по-малко от:
	2014	- 80 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 1 или 10 от Приложение № 1; - 75 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 3 или 4 от Приложение № 1; - 70 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 2, 5, 6, 7, 8 или 9 от	- 75 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 1 или 10 от Приложение № 1; - 65 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 3 или 4 от Приложение № 1; - 50 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 2, 5, 6, 7, 8 или 9 от	Лицата, които пускат на пазара ЕЕО, предназначено за употреба в бита, осигуряват разделно събиране на ИУЕЕО, образувано в бита, в общо количество, което се равнява на не по-малко от 4 килограма на жител годишно, но не по-малко от средното тегло на ИУЕЕО, събрано през трите

		Приложение № 1.	Приложение № 1. - 80% за излезли от употреба газоразрядни лампи, попадащи в категория 5а от Приложение № 1	предходни години, в зависимост от това, коя от тези стойности е по-голяма.
	2015		- 80 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 1 или 10 от Приложение № 1; - 70 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 3 или 4 от Приложение № 1; - 55 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 2, 5, 6, 7, 8 или 9 от Приложение № 1. - 80% за излезли от употреба газоразрядни лампи, попадащи в категория 5а от Приложение № 1	Лицата, които пускат на пазара ЕЕО, предназначено за употреба в бита, осигуряват разделно събиране на ИУЕЕО, образувано в бита, в общо количество, което се равнява на не по-малко от 4 килограма на жител годишно, но не по-малко от средното тегло на ИУЕЕО, събрано през трите предходни години, в зависимост от това, коя от тези стойности е по-голяма.
	2016			- 41% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
	2017			- 48% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
	2018	- Оползотворяване на не по-малко от 85 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 1 или 4 от Приложение № 3; - Оползотворяване на не по-малко от 80 % за ИУЕЕО, попадащо в категория 2 от	- Подготовка за повторна употреба и рециклиране на не по-малко от 80 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 1 или 4 от Приложение № 3; - Подготовка за повторна употреба и рециклиране на	- 55% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
	2019			- 60% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
	2020	Приложение № 3; - Оползотворяване на не по-малко от 75 % за ИУЕЕО, попадащо в категории 5 или 6 от Приложение № 3.	не по-малко от 70 % за ИУЕЕО, попадащо в категория 2 от Приложение № 3; - Подготовка за повторна употреба и рециклиране на не по-малко от 55 % за	- 65 % от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години в Република България

			ИУЕЕО, попадащо в категории 5 или 6 от Приложение № 3; - За ИУЕЕО, попадащо в категория 3 от Приложение № 3, се рециклират не по-малко от 80 %.	
Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)	2015	Минимум 95% от теглото на всяко ИУМПС, прието на площадки за събиране и съхраняване или в центрове за разкомплектоване	Минимум 85% от теглото на всяко ИУМПС, прието на площадки за събиране и съхраняване или в центрове за разкомплектоване	
Отработени масла	Ежегодно за всяка година от НПУО	Мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през текущата година		
Гуми		Оползотворяване на не по-малко от:	Регенериране и/или рециклиране на не по-малко от:	
	2014	65 % от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	20% от количеството гуми, пуснати на пазара през текущата година	
	2015	65 % от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	25% от количеството гуми, пуснати на пазара през текущата година	
	2016	65 % от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	30% от количеството гуми, пуснати на пазара през текущата година	
	2017	65 % от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	35% от количеството гуми, пуснати на пазара през текущата година	
Гуми	2018	65 % от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	40% от количеството гуми, пуснати на пазара през текущата година	
	2019	65 % от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	45% от количеството гуми, пуснати на пазара през текущата година	
	2020	65 % от количеството (в	50% от количеството гуми, пуснати на	

		тонове) гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година	пазара през текущата година	
Портативни батерии и акумулатори (ПБА)	2014			мин. 40% от пуснатите на пазара ПБА с изключване на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
	2015 и всяка следваща година			мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключване на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
Автомобилни батерии и акумулатори	Ежегодно за всяка година от НПУО			Количество автомобилни НУБА, отговарящо на коэффициент на събираемост, не по- малък от 100 % от количеството пуснати на пазара автомобилни батерии и акумулатори, като коэффициентът на събираемост се изчислява съгласно приложение № 3 от НБАНУБА
Индустриални батерии и акумулатори	Ежегодно за всяка година от НПУО			Количество индустриални НУБА независимо от химичния им състав и произход, отговарящо на коэффициент на събираемост, не по- малък от 25 % от количеството пуснати на пазара индустриални батерии и акумулатори, като коэффициентът на събираемост се изчислява съгласно приложение № 3 от НБАНУБА
НУБА	Ежегодно за всяка година на НПУО		- Рециклиране на не по-малко от 65 % от теглото на материалите,	

			съдържащи се в оловно-киселите батерии и акумулатори, и възможно най-висока степен на рециклиране на оловото, което се съдържа в тях, като същевременно се избягват прекомерните разходи; - рециклиране на не по-малко от 75 % от теглото на материалите, съдържащи се в никел-кадмиевите батерии и акумулатори, и възможно най-висока степен на рециклиране на кадмия, който се съдържа в тях, като същевременно се избягват прекомерните разходи; - рециклиране на 50 % от теглото на другите НУБА.	
Биоотпадъци	2016	мин. 25% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.		
	2020	мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.		
	2025	мин. 75% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.		
Отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата	2020	до 35 % от общото количество на същите отпадъци, образувани в Р. България през 1995 г.		
Битови отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло	2016		мин. 25 % от общото им тегло	
	2018		мин. 40 % от общото им тегло	
	2020		мин. 50 % от общото им тегло	
Строителни отпадъци	2016	най-малко 35% от общото тегло на отпадъците		
	2018	най-малко 55% от общото тегло на отпадъците		
	2020	най-малко 70% от общото тегло на отпадъците		

Принципи

Общинската програма се основава на следните принципи:

1. Защита на човешкото здраве;
2. Защита на околната среда;
3. Ограничаване на проблемите за бъдещите поколения.

Отчитането на проблемите, които ще възникнат при бъдещите поколения, е от основно значение при управлението на отпадъците. Основава се на етичния принцип, че поколението, произвеждащо отпадъка трябва да носи отговорност за неговото управление. Някои дейности, следва да бъдат продължени и при следващите поколения.

4. Пълна отговорност на замърсителите или спазване на принципа “Замърсителят плаща”

Най-съществената цел на този принцип е превръщането на разходите за околна среда в основен фактор при вземането на бизнес решения за намаляване количеството на отпадъците; както и да се намери оптимално, от гледна точка на разходите, решение за всеки конкретен случай на причинен екологичен проблем. Този принцип води също така до точно определяне на замърсителите и отговорниците за решаването на екологичните проблеми.

5. Рационално използване на наличните суровинни ресурси.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на съществуващото състояние е направен на база наличната информация за отпадъците в общината, която се събира от определените за това длъжностни лица на общинската администрация. Използвани са също натрупания практически опит през последните години и резултатите от конкретни изследвания и проучвания.

За оценка на съществуващото състояние в община Кюстендил са използвани годишните отчети за битови, строителни отпадъци, производствени и опасни отпадъци.

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци са “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).*

Община Кюстендил е разработила Наредба за управление на отпадъците на територията на община Кюстендил. Наредбата е прието от Общински съвет Кюстендил.

Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси, и за избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците.

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от мястото на образуване, от стандарта на живот на населението и неговата култура, степента на благоустроеност на населените места, начина на отопление и много други фактори.

През последните години в община Кюстендил са събрани следните количества битови отпадъци:

Период	Общо количество, т	Количество на глава от населението, кг/жител
2012 година	31 000	516
2013 година	25 876	431
2014 година	19 644	327
2015 година	18 475	293
2016 година	20 775	329

Количество на твърди битови отпадъци събрани през последните години се запазва относително постоянно. Причината е в запазването като цяло население на общината, утвърждаване на системата за разделното събиране и подготовката за повторна употреба и рециклиране.

Организираното сметосъбиране и извозване на територията на община Кюстендил се извършва от Общинско предприятие “Чистота”.

Обхванати в организираното сметоизвозване в момента, освен гр. Кюстендил, са и следните села: Багреници, Берсин, Богослов, Гирчевци, Грамаждано, Граница, Гюешево, Г.Гращица, Дворище, Д.Гращица, Драговищица, Жабокрът, Гърляно, Жиленци, Катрище, Коняво, Копиловци, Лозно, Мазарачево, Николичевци, Нов Чифлик, Пиперков Чифлик, Слокощица, Радловци, Раждавица, Скриняно, Соголяно, Стенско, Таваличево, Ябълково, Търновлак, Шипочано и Шишковци.

Съгласно решение на Общинския Съвет, сметоизвозването в град Кюстендил следва да се извършва ежедневно за централна градска част, ежеседмично за останалата част от града и ежемесечно за селата. Извозването на контейнерите се извършва след напълването им.

За сметосъбиране и сметоизвозването се използват сметосъбирачки, контейнеровози, самосвали, 1 трактор, мотометачки. Сметоизвозващата техника е на газ и метан, с което се постига положителен екологичен ефект, особено през зимните месеци.

Използват се следните съдове за сметосъбиране:

- 81 броя контейнери с вместимост 4 куб.м, разположени предимно в крайните квартали и в районите на града, недостъпни за сметосъбиращата техника, и в селата.
- 1384 броя кофи за смет тип “Бобър” с вместимост 1.1 куб.м. В момента се разполагат кофи тип “Бобър” и по селата, включени в организираното сметоизвозване. Тези съдове поетапно замениха и продължават да заменят 4 куб.м контейнери, които постепенно се изтеглят от употреба. Контейнерите от този тип ще останат в употреба само за районите недостъпни за сметоизвозващата техника, обслужваща кофите тип “МЕВА” и тип “Бобър”.
- Около 8 000 кофи за смет тип “МЕВА” с вместимост 110 л. От тях 5 000 са разположени по селата и 3 000 са в град Кюстендил.
- 53 броя вани за строителни отпадъци и за пепел/сгурия през зимния полусезон.

Въпреки ваните за пепел продължава порочната практика за изхвърлянето на неизгасена сгурия в съдовете за битови отпадъци през зимния период. Този факт и дългогодишната употреба води до не много доброто състояние на съдовете за смет. ОП “Чистота” периодично заменя амортизираните съдове с нови.

С оглед ликвидиране на порочната практика в много села да се изхвърлят отпадъци напълно неорганизирано на входните пътни артерии на населените места, а също и в реките и деретата, се провеждат регулярни комисии за установяване броя и площта на нерегламентираните сметища, тяхното почистване и последващ мониторинг.

Със Заповеди на кмета на община Кюстендил, всички кметове и кметски наместници на населени места са упълномощени по смисъла на Закона за управление на отпадъците, за длъжностни лица, които да контролират дейностите, свързани с образуване, събиране, съхранение, превоз и обезвреждане на битови и строителни отпадъци на територията на съответните населени места. Упълномощените длъжностни лица установяват нарушения по ЗУО, и съставят актове при спазване и по реда на Закона за административните нарушения и наказания /ЗАНН/.

След влизане на заповедите в сила започна основно почистване на незаконните сметища на територията на всички населени места в община Кюстендил. Събраните количества отпадъци са депонирани на общинското сметище. На почистените терени са поставени предупредителни табели. Към настоящия момент на територията на населените места, включени в системата на организираното сметосъбиране и сметоизвозване все още съществуват нерегламентирани сметища.

Разделното събиране, транспортирането, съхранението, сортирането и оползотворяването на отпадъци от опаковки и приравнените на тях отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло, образувани от домакинства, административни учреждения, училища, туристически, търговски и други обекти на територията на Община Кюстендил се извършва от ЕКОПАК АД.

Към началото на 2017 г. системата за разделно събиране на отпадъци е изградена със сини, жълти и зелени пластмасови контейнери тип „Иглу“ с общ обем на разположените контейнери в точка от по 3 300 литра и 4 500 литра, както следва:

- 96 броя сини контейнери тип „Иглу“ с обем 1100 ;
- 99 броя жълти контейнери тип „Иглу“ с обем 1100 ;
- 98 броя зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1100 ;
- 17 броя сини зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1500 ;
- 15 броя жълти контейнери тип „Иглу“ с обем 1500 ;
- 15 броя зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1500 ;

Общият обем на разположените съдове възлиза на 392 800 м³, което е в съответствие с критериите по чл.24 и изискванията по чл.25 от НООО.

Площадките са разположени по начин, осигуряващ максимално удобство за използването им от гражданите. В непосредствена близост до всички училища и някои детски градини също са ситиурани съдове за разделно събиране, а в самите сгради на учебните заведения са монтирани кошчета за разделно събиране. Проведоха се лекции и беседи с деца от различни възрасти за ползите от разделното събиране и положителното му въздействие върху околната среда като цяло.

През годините на сътрудничество с ЕКОПАК част от контейнерите за разделно събиране бяха унищожени. Същите са подменени с нови.

Основните цели заложи в Програмата за разделно събиране на отпадъци от опаковки са опазване и защита на околната среда; оптимално и екологосъобразно събиране, транспортиране и предаване за оползотворяване на отпадъци от опаковки; по-пълно ангажиране на обществеността; събиране на реални данни за образуваните отпадъци от опаковки.

Основният проблем, който среща общинското ръководство по отношение на разделното събиране, са клошарите които събират от съдовете разделно събрания отпадък и го предават на фирми, изкупуващи вторични суровини.

Отчетените от ЕКОПАК АД отсортирани разделно събрани отпадъци от населението на Община Кюстендил през последните пет години е:

година	хартия	пластмаси	стъкло	ОБЩО
2012	44 513 кг	19 524 кг	27 668 кг	94 287 кг
2013	24 234 кг	8 070 кг	11 228 гк	43 532 кг
2014	20 294 кг	6 610 кг	10 260 кг	37 164 кг
2015 /септември/	14 452 кг	11 792 кг	11 865 кг	38 109 кг
2016	4 770 кг	2 621 кг	18 904	26 295 кг

Въз основа на направения *анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи* са формулирани следните изводи и препоръки:

- Приетата наредба за управление на отпадъците на Община Кюстендил е в пълно съответствие с новия ЗУО;
- Наредбата е публикувана и достъпна за гражданите и заинтересованите лица, органи и организации на интернет страницата на общината в раздел „Наредби на ОбС" на секция „Общински съвет";
- Изготвяни са годишни отчети по разработените програми за опазване на околната среда и управление на отпадъците;
- 32 населени места са включени в организирана система за сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци;
- Във всички села от системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване са поставени съвременни съдове тип „Бобър" и „Мева" за събиране на битови отпадъци;
- Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2016 г. за община Кюстендил е 329 кг/ж/г., като стойността е по-висока от тази през 2015 г. и е около средната за населени места между 25 000 и 50 000 жители от 334.9 кг/ж/г. Въпреки това, нормата на натрупване на БО остава по-ниска от средната за областта (448 кг/ж/г) и страната (434 кг/ж/г);
- Направен е анализ на морфологичен състав на битовите отпадъци, от който могат да се направят следните изводи: най-голяма част от отпадъците са хранителни, картон, пластмаса, градински и инертни (отпадъци от строителство, от домашен ремонт) - над 66% от всички отпадъци.
- В община Кюстендил е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, но високият дял на присъствието на опаковки от хартия, картон, метали, стъкло и пластмаса в морфологичния състав показва неспазването на наредбата за изхвърлянето на тези отпадъци в контейнерите със смесени отпадъци.
- Не е въведена система за разделно събиране на биоразградими битови отпадъци; Постигнатите резултати относно изпълнението на заложените цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата са недостатъчни и поставят в риск изпълнението на целите за 2018 и 2020 г.

Препоръчва се спешно предприемане на действия и мерки от общината, за да се преодолеят пропуските и да се достигнат целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

- По отношение на масово разпространените отпадъци с изпълнители са сключени договори за следните видове отпадъци: негодни батерии, ИУМПС и ИУЕЕО;

- Анализът на строителните отпадъци за последните четири години показва сравнително запазване на количеството депониран отпадък, с изключение на 2014 г., когато са депонирани почти двойно повече отпадъци;

Основни изводи от *анализа на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците*, с акцент върху контролните функции, са представени по-долу:

- В структурата на Общинска администрация – Кюстендил работи един служител с експертна длъжност „Екология“, който изпълнява дейностите, свързани с общинската политика по управление на отпадъците;
- Препоръчва се за изпълнение на основните и спомагателни функции по управление на отпадъците да се определи и утвърди допълнителен щат (2 бр.) за служители в отдела на общинската администрация, пряко отговорни за управлението на отпадъците и в частност дейностите по контрол;
- За повишаване на професионалния капацитет е препоръчително служителите, ангажирани с дейностите по опазване на околната среда и в частност с управлението на отпадъците, да участват в семинари, работни срещи, обучения и други, организирани от МОСВ, Организации по оползотворяване, Браншови организации, РИОСВ;
- Тъй като все още се използва общинското депо за твърди битови отпадъци, разположено в м. „Гладни рид“, землище на с. Радловци, общ. Кюстендил и няма изградено регионално депо процесът по закриване и рекултивация все още не е стартирал;
- Периодично се почистват и закриват нерегламентирани сметища в населените места на територията на Община Кюстендил;
- Средствата, които общината събира от такса битови отпадъци не покриват разходите за управление на отпадъците за всяка изследвана година;
- С оглед нарастващите отчисления е необходимо да се повиши събираемостта на таксата и намерят начини за намаляване на разходите. В тази връзка е целесъобразно да се проучат и използват възможностите по европейски и други публични средства за финансиране на разходите за управление на отпадъците;
- Други мерки при недостиг на приходите, като завишаване на таксата битови отпадъци въз основа на завишаване размера на отчисленията, завишаване на разходите на извършваната услуга по събиране и транспортиране на отпадъци не се препоръчват с оглед на поносимостта за плащане на услугата от местното население и на база на проведеното анкетно проучване;

- За информиране на обществеността Общинска администрация – Кюстендил използва следните подходи: поставяне на съобщения, обяви, организиране на срещи и обществени обсъждания;
- Друг начин за информиране на обществеността е официалната интернет страница на общината, на която се публикува информация относно дейностите по управление на отпадъците;
- Препоръчва се регулярно да бъде публикувана и актуализирана информацията на интернет страницата на общината, тъй като по този начин ще се привлече вниманието на по-голяма част от населението и ще се предизвика активното му участие в горепосочените дейности;
- Достигнатите резултати до тук по отношение на информираността и предоставянето на информация на гражданите са добри, необходимо е да продължи регулярното провеждане на информационните кампании за населението, с цел увеличаване на възможностите на Общината за достигане на набелязаните мерки в развитието на дейността по управлението на отпадъците;

Прогнози

Обобщените изводи от направените прогнози са както следва:

В община Кюстендил се очертава негативна тенденция при броя на населението. Подобна тенденция се наблюдава и в област Кюстендил;

Прогнозираното количество на генерираните битови отпадъци за периода до 2020 г. намалява в следствие на няколко фактора: прогнози за намаляване на броя на населението и намаляваща норма на натрупване, предприети мерки на общината за предотвратяване на образуването на битовите отпадъци и допускането, че нормата на нарастване в общината е по-малка от нарастването на БВП в страната;

Постигнатият нисък относителен дял на рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса и метали и стъкло, местния капацитет на съдовете за рециклиране към 2017 г. и неизградената инсталация за предварително третиране, част от регионалното депо прави целевата прогноза нереалистична.

III.SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм

неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Силни страни:

- По-голямата част от територията на Община Кюстендил влиза в обхвата на предоставяните услуги, свързани със сметосъбиране и сметоизвозване, разделно събиране на масово разпространените отпадъци.
- ОП „Чистота“ е оператор на общинското депо за отпадъци в землището на с. Радловци, обслужващо населението на територията на общината.
- Община Кюстендил ще стартира изграждането на площадка за безвъзмездно предаване на отпадъци от домакинствата в съответствие с изискванията на чл.19, т.11 от ЗУО.
- Община Кюстендил има добре подготвени и компетентни кадри, работещи в сферата на управление на отпадъците.
- Община Кюстендил има действащ „Горещ телефон“ за приемане на сигнали на граждани в т.ч. и по проблеми, свързани с отпадъците.
- Община Кюстендил има разработени местни нормативни документи, свързани с управление на отпадъците.

Слаби страни:

- Ниска ефективност на въведените системи за разделно събиране на масово разпространените отпадъци.
- Забавяне изграждането на центъра за управление на твърдите битови отпадъци на територията на община Дупница.
- Недостатъчен е броят на експертите, които работят в сферата на управление на отпадъците.
- Липсва единна и последователна политика за работа с обществеността по въпросите, свързани с управление на отпадъците.

- На местно ниво липсват мерки и стимули, които да допринесат за намаляване количеството на образуваните отпадъци.

Възможности:

- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво.
- Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление.
- Висок процент на разделно събраните масово разпространени отпадъци на територията на общината.
- Висока ефективност на предварително третиране на отпадъците, постъпващи на общинското депо край с. Радловци.
- Повишен административен капацитет по отношение на дейностите, свързани с управление на отпадъците.
- Осигуряване на прозрачност при определяне на такса „Битови отпадъци“ за гражданите и бизнеса и въвеждане на принципа „заплащане според количеството на образуваните отпадъци“.

Заплахи:

- Обедняване на населението – невъзможност за плащане на дължимата такса, която покрива разходите по услугите, свързани с управление на отпадъците.
- Значително увеличение на разходите за управление на битовите отпадъци и необходимост от повишаване на такса „Битови отпадъци“.
- Промяна в законодателството на европейско и/или на национално ниво.
- Ниска ефективност на предварително третиране на отпадъците, постъпващи на общинското депо за твърди битови отпадъци край с. Радловци.
- Непостигнати цели на раздела събиране и рециклиране за съответните референтни години, заложиени в ЗУО.

IV. ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И АЛТЕРНАТИВИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

Основна цел на настоящата програма е намаляване количеството на образуваните и депонирани отпадъци, изпълнение на нормативните изисквания при поносими разходи за населението на Община Кюстендил в периода на действие на програмата.

За да може да се оцени дали са постигнати целите и в рамките на планирания срок се формулират специфични цели, гарантиращи изпълнението на генералната програмна цел. Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците – 2014 – 2020 година. Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви отпадъци“:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци.

Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.

Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

Общинската програма поставя следните 9 специфични цели за управлението на отпадъците в периода 2017-2020 г.:

1. Намаляване на образуването на отпадъците
2. Постигане на предварително определените нормативни цели за подготовка за рециклиране на отпадъчните материали, съдържащи се в битовите отпадъци към 2020 година.

3. Постигане на предварително определените нормативни цели за намаляване на потоците биоразградими и строителни отпадъци за депониране.
4. Управление на специфични потоци отпадъци, в съответствие с изискванията на националното законодателство.
5. Осигуряване на устойчив финансов бюджет на системата на поносими за населението цени.
6. Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците.
7. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.
8. Създаване на ефикасна правна рамка за управлението на отпадъците на местно ниво.
9. Участие на обществеността.

Нормативно определените цели, които трябва да бъдат постигнати в края на периода на изпълнение на настоящата програма са:

Битови отпадъци	Подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали като минимум от хартия, пластмаси, стъкло и метали, генерирани от населението	Увеличение най-малко до 50% от теглото им
Отпадъци от строителство и разрушаване на сгради	Подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване	Увеличение най-малко до 70% от теглото им
Битови биоотпадъци	Разделно събиране и оползотворяване Намаляване на депонираното количество спрямо това от 1995 г.	Не по-малко от 50% от количеството, образувано през 2014г. Не по-малко от 35 %

Съществуващите цели за рециклиране на специфичните отпадъчни потоци – отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО са ангажимент на съответните организации по оползотворяване, но общината има ангажимент за съдействието им.

За постигане на основната и специфичните цели на общинската програма е необходимо до 2020 г. да бъде подобрена ефективността по всички параметри при управлението на отпадъците на територията на община Кюстендил.

Реализирането на тези цели е свързано с изпълнението на няколко основни подцели:

1. Намаляване на количеството генерирани отпадъци – до края на 2020 година.
2. Подобряване на организацията по събиране и извозване на битовите отпадъци, включително разширяване на обхванатите от организираното сметоизвозване селища – до 2018 година.

3. Оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки и системата за разделно събиране на битови отпадъци – до 2017 година.
4. Осигуряване на екологосъобразно третиране на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства; отработени масла и нефтопродукти; луминесцентни лампи и други лампи съдържащи живак; батерии и акумулатори; отпадъци от електронно и електрическо оборудване в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците.
5. Осигуряване на екологосъобразно третиране на биоотпадъците и намаляване количеството на депонираните биоотпадъци - края на 2018 г.
6. Изграждане, въвеждане и утвърждаване на система за разделно събиране на зелени и биоотпадъци от домакинствата и общинските зелени площи.
7. Изграждане на инсталация за компостиране на зелени и био отпадъци от домакинствата и общинските зелени площи.
8. Изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на претоварната площадка в землището на с. Радловци.
9. Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от домакинства, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.
10. Разполагане на съдове за разделно събиране на пепел и сгурия от битовите отпадъци през студеното полугодие на територията на целия град – 2017 до година.
11. Намаляване на риска от стари замърсяване на основата на саниране на действащи неподходящи депа – 2017 година.
12. Продължаване на работата съвместно с останалите общини от Сдружение „Рила Еко” по изграждане Регионалния център за третиране на неопасни отпадъци на територията на община Дупница и инсталации за компостиране и предварително третиране на битови отпадъци.
13. Създаване на ефективна система за контрол на дейностите по управление на отпадъците на територия на общината, включително с активното съдействие на обществеността – до 2017 година.
14. Анализ и актуализиране на общинска нормативна уредба в съответствие с целите и принципите на програмата и новите разпоредби на Закона за управление на отпадъците – постоянен срок.
15. Намаляване количеството на общия поток отпадъци постъпващи на депо – 2018 година.
16. Привличане на обществеността при извършване на почистване площите за обществено ползване.

АЛТЕРНАТИВИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

За Община Кюстендил предлагаме два сценария: „Нулев сценарий“, който е като базисен; и „Динамичен подход в управлението на отпадъците“.

Сценарий 1: „Нулев сценарий“. При него се приема, че (1) общинското депо при с. Радловци функционира, независимо предварителното третиране и рециклиране на отпадъците до каква степен ще допринесе за постигане на целите; (2) ще се запази текущата ситуация на сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците, както и съществуващото ниво на разделно събиране на отпадъците.

Сценарий 2: „Динамичен подход в управлението на отпадъците“. Сценарият гарантира достигане на целите, свързани с:

- Рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло чрез прилагане на ефективни мерки за разделно събиране на отпадъците от домакинствата при източника, организирано от организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки и общината, разделно събиране на отпадъци от други източници, използване на наличната технология за предварително третиране (сепариране) на смесените битови отпадъци и надграждане на същата при доказана необходимост от това.
- Строителство и въвеждане в експлоатация на общинската площадка за безвъзмездно предаване на отпадъци от населението.
- Рекултивация на депото за неопасни отпадъци в землището на с. Радловци.
- Разделно събиране на зелените и битовите биоотпадъци и извозване до претоварна площадка Кюстендил.
- Разделно събиране на отпадъците от поддържане на зелените площи и извозване до претоварна площадка Кюстендил.
- Оползотворяване на биоотпадъците чрез компостиране по наличната технология на претоварна площадка Кюстендил и надграждане на същата при доказана необходимост от това.
- Постигане на целите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от събаряне и разрушаване на сгради чрез контрол на строителните фирми, осигурено от общината събиране и извозване на малките количества строителни отпадъци от ремонтни дейности в домакинствата.

Сценарий 1 има най-ниска настояща стойност. При него съществува вероятност целите да не бъдат постигнати и Община Кюстендил да продължи да заплаща непрекъснато нарастващите отчисления по чл.64 от ЗУО.

Разходите за Сценарий 2 са значително по-големи и те включват инвестиции за:

- Изграждане на компостираща инсталация на претоварна площадка Кюстендил и предотвратяване на емисиите на парникови газове.
- Рекултивация на депото в землището на с. Радловци.

- Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадката за безвъзмездно предаване на отпадъци от населението.

Формулираните сценарии следва да бъдат разглеждани единствено в контекста на вземане на оптимално решение за развитие на техническата инфраструктура за третиране на отпадъците и оценка на разходите за изпълнение на плана.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ И ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА НАПРЕДЪКА

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата е необходимо да се изпълнят определен набор от дейности.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г.

Предвижданията на настоящата програма относно постигането на целите са същите да бъдат изпълнявани чрез подпрограми. Подпрограмите имат за цел да подпомогнат изпълнението на стратегическите цели чрез предлагане на мерки и подходи за постигането им, което да улесни администрацията. Предвидено е за всяка конкретна цел да бъдат изпълнявани следните подпрограми:

Стратегически цели	Подпрограма
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	ПОДПРОГРАМА за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци.	ПОДПРОГРАМА за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло ПОДПРОГРАМА за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци, в т.ч. за биоотпадъците ПОДПРОГРАМА за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и

	оползотворяване на строителни отпадъци ПОДПРОГРАМА за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци ПОДПРОГРАМА за достигане на целите за подобряване на йерархията на управление на другите потоци отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	ПОДПРОГРАМА за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	ПОДПРОГРАМА за прилагане на разяснителни кампании и информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Програмите представляват на практика конкретен план за действие, представен по-долу в табличен вид.

Планът за действие с подпрограмите включва описание на дейностите и необходимите мероприятия за изпълнение на националното законодателство на местно ниво, както и краткосрочни и дългосрочни мерки и инвестиции, които Общината следва предприеме за правилното изграждане и управление на политиката, свързана с отпадъците.

Подпрограмите са съобразени с приоритетните цели заложи в програмата, като включват всички свързани с изпълнението им разходи, мероприятия и дейности, както и отговорните лица за изпълнението им.

Включените мерки и дейности са възможно най-обобщителни с цел да обхванат всички съпътстващи мероприятия, които следва да извърши Общината до приключването на периода на действие на програмата.

В подпрограмите и планове към тях са включени и обобщени различните законодателни задължения на местната власт, както и конкретните предложения за тяхното изпълнение.

Конкретизирането на сроковете в планове цели улесняване на местната администрация при изготвянето на годишните мерки, планове, финансови разчети и други дейности във връзка с управлението на отпадъците.

Съобразно принципите и политиките на Община Кюстендил, подпрограмите и планове за действие могат да бъдат допълнени и/или променени от органът, който приема програмата, при

смяна на възгледите и приоритетните цели за изграждане на политиката за управление на отпадъците в Общината и при смяна на законодателната рамка, която ги определя.

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

❖ *Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци*

Въведение и основни положения

Рамковата директива за отпадъците задължава страните членки да разработят програми за предотвратяване на образуването на отпадъци. За първи път в България такава програма е разработена в рамките на Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2014-2020.

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите на територията на община Кюстендил да прилагат различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците, т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние върху околната среда и върху здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване на негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе депонираният отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво също са с голямо значение за постигане на изпълнението им.

Място на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията за управление на отпадъците

Според ЗУО "отпадък" е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи. Съгласно Директива 2008/98/ЕО под предотвратяване на образуването на отпадъци трябва да се разбира:

"Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите".

Предотвратяването на образуването на отпадъци има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-общо, предотвратяване на образуването на отпадъци означава да не възникват отпадъци, тъй като веднъж възникнал, отпадъкът не изчезва, а само се променя като вещество чрез депонирането, изгарянето, рециклирането.

Цели на подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци

Стратегическа цел: Намаляване на вредното действие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им.

Оперативни цели:

- Намаляване на количеството на отпадъци;
- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците.

Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките

На този етап на територията на община Кюстендил не са прилагани конкретни мерки за намаляване на количеството на отпадъци и предотвратяване образуването на отпадъци. Това се дължи главно на факта, че досега националното законодателство не е вменявало такива изисквания на местната власт и не са били разработвани документи с указания за прилагане на мерки.

Изискването за определяне на мерки и дейности за предотвратяване образуването на отпадъци за пръв път се поставя в приетият Закон за управление на отпадъците (ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.), чиито текст пък е транспониран в българското законодателство от европейските директиви. Вследствие на това в разработения План за управление на отпадъците 2014-2020 г. е разработена и Програма за предотвратяване образуването на отпадъци, което пък от своя страна задължава и местните власти да разработят подпрограми с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци към общинските програми за управление на отпадъците.

Както по-горе е споменато мерките и дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци са трудно изпълними на местно ниво, поради факта, че Общините нямат правомощия за ограничаване на производители на масово разпространени отпадъци, които са с основен принос към увеличаване количествата на отпадъците, но от своя страна могат да се въведат мерки на местно ниво, които също да окажат влияние върху предотвратяване образуването на отпадъци.

Приложими мерки, които Община Кюстендил може да приеме за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци на територията си са:

- Насърчаване на населението към използването на опаковки - торбички, чашки и др., предназначени за многократна употреба;
- Стимулиране на търговски магазини, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО;
- Информационни кампании насочени към населението;
- Зелени обществени поръчки ;
- Провеждане на местна политика за разширена отговорност на производителя;
- Проектиране и изграждане на център за повторна употреба, за поправка и подготовка за повторна употреба.

Приложими мерки, които Общината може да приеме за предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци са;

- Идентифициране на всички стари замърсявания на територията на общината;
- Набелязване и мониторинг на райони и/или участъци, които крият риск от замърсяване с отпадъци;
- Изготвяне на план за действие, включващ всички засегнати места от стари замърсявания, определяне на финансов ресурс и техника за отстраняване на замърсяванията, финансиране на дейностите по почистване, определяне на длъжностни лица за извършване на контрол, определяне на етапи и срокове на изпълнение;
- Повишаване качеството на услугите, свързани с управлението на отпадъците.

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци

❖ Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Въведение и основни положения

Съгласно Закона за управление на отпадъците са поставени **национални цели** за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци както следва:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло

Изпълнението им е възложено на общините, включени в регионите за управление на отпадъците. Целта на тези мерки е да се увеличат количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и да се намали тяхното депониране на Регионалните депа.

Отпадъците от хартия, картон, пластмаса и стъкло следва да се разглеждат като ресурс, от който могат да се извлекат както екологични, така и финансови ползи. Именно поради това е много важно всяка община да конкретизира и предприеме мерки за непопадането на тези видове отпадъци на Регионалните депа.

В йерархията при управлението на отпадъците подготовката за повторна употреба се нарежда на второ място след предотвратяване образуването на отпадъците. Целта на тази подредба е именно максималното използване на отпадъците колкото може в повече направления.

Следващо в подреждането е рециклирането, което цели превръщането на отпадъците в други суровини и материали, но разликата с подготовката за повторна употреба е, че тук за извършването на дейността е необходимо използване на много повече суровини.

И накрая на предпоследно място се нарежда оползотворяване, което цели използването на отпадъците за превръщане в енергия, биогорива и др.

Цел на подпрограмата

Стратегическата цел на тази подпрограма е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел поставя конкретни изисквания за достигане на стратегическата цел, а именно: Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаси и стъкло.

Целите на подпрограмата са тези, които определят рамката и насоките за изпълнението ѝ. Те целят улесняване на местната администрация при изпълнението на задълженията ѝ, като поставят ясни и точни правила за това.

Анализ и описание на съществуващото състояние и бъдещи мерки

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки и чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

Община Кюстендил е предприела мерки, чрез въвеждането на система за разделно събиране на отпадъци, чрез сътрудничество с организация по оползотворяване (ООп).

Община Кюстендил е изпълнила задълженията си по Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки чрез сключване на Договор с организация по оползотворяване и въвеждане на триконтейнерна цветна система за разделно събиране на отпадъците.

Наредбата въвежда и задължения на кмета на Общината за недопускане на посегателства и кражби на отпадъците от съдовете за разделно събиране на отпадъците от

опаковки. Изпълнението му се осъществява посредством въвеждане на наказателна отговорност и санкции за неизпълнение на физически и юридически лица в общинските наредби, касаещи отпадъците и стриктно контролиране от страна на общинските служите, отговорни за дейността.

С оглед на това могат да бъдат дадени следните препоръки за подобрене на системата:

- Ежегодно оптимизиране на системата;
- Ежегодно провеждане на информационни кампании, свързани с разделянето на отпадъците;
- Постепенно увеличаване на системата както в града, така и в останалите населени места в общината;
- Пълна координация между Организацията и Общината, което позволява по ефикасен контрол върху системата;
- Ежегодно разглеждане и при необходимост актуализиране на нормативната уредба, свързана с управлението на тези потоци отпадъци.

За увеличаване на количеството рециклирани и оползотворени отпадъци е необходимо да се предприемат мерки и за тяхното насърчаване. Насърчаването трябва да е насочено основно към гражданите на общината, от които произтича по-големия поток на тези отпадъци.

Конкретни мерки за изпълнение на целите могат да бъдат следните дейности:

- Увеличаване на броя на контейнерите за разделно събиране на отпадъците там, където има недостиг и преместване от места, където има ниска използваемост;
- Обвързване използването на системата с такса битови отпадъци на гражданите. Тук при определяне на механизма на изчисляване на таксата могат конкретно да се зложат изисквания за ефективно използване на системата и съответно насърчаване чрез намаляване на таксата (от определена етажна собственост, като блок, кооперация и/или квартал, район и др.);
- Увеличаване на количествата на отпадъците, преминаващи през предварително третиране, преди тяхното депониране;
- Търсене на съдействие от органите на реда за предотвратяване нерегламентираното изнасяне на отпадъци от контейнерите за разделно събиране на отпадъци;
- Стимулиране разделното събиране на отпадъците чрез кампании, насочени към различни групи - деца от детски градини, училища, пенсионерски клубове, фирми, търговски вериги, работещи в различни институции и др. Тук могат да се отделят средства от ТБО и кампаниите да придобият състезателен характер, чрез който да се включат повече групи хора. Така например могат да се организират различни състезания и игри между децата за събиране и предаване на хартиени и картонени опаковки, могат да се организират различни конкурси за рисунки, есета и др. на теми, свързани с разделното събиране на отпадъците и техния принос към околната среда;
- Стимулиране изграждането на леснодостъпни площадки за предаване на отпадъци от страна на гражданите;
- Насърчаване използването на продукти със съответната екомаркировка за рециклиране и/или оползотворяване;

- Извършване на ежеседмичен контрол от страна на служители от общинска администрация за ползване на контейнерите за разделно събиране на отпадъците по предназначение;
- Увеличаване размера на санкциите, заложи в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци;
- Изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци.

❖ ***Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите и битови отпадъците в т.ч. за биоотпадъците***

Въведение и основни положения

Със Закона за управление на отпадъците и Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020) са поставени конкретни цели пред общините за намаляване на количествата депонирани биоотпадъци на депата за отпадъци и насочването на потока към други методи за третиране и оползотворяване.

Общата цел е най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, като целите се постигат поетапно всяка година.

Законодателството, свързано с биоразградимите отпадъци, разделя процесите, съпътстващи намаляването на депонираните биоотпадъци на два етапа: разделното събиране на биоотпадъците и третирането на отпадъците.

Цел на подпрограмата

Стратегическата цел, която поставя за изпълнение настоящата подпрограма е количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци да намалее под 50% от общото количество на същите отпадъци, образувани от общината през 2014 г.

Оперативната цел, която подпомага изпълнението на стратегическата цел на подпрограмата е достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци.

Анализ и описание на съществуващото състояние и бъдещи мерки

В Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците са поставени конкретни изисквания за организирането на системи за разделно събиране на биоотпадъците. Целта е обхващане на почти всички източници на генериране на биоотпадъци, които да се събират и третират отделно

от битовите отпадъци, като по този начин се избягва смесването на отпадъците и по-трудното третиране.

Конкретните задължения на местната администрация са организирането на система за разделно събиране и третиране на тези видове отпадъци и изваждането им от системата на смесените битови отпадъци, чрез която да се изпълняват най-малко следните регионални цели:

- до 31 декември 2016 г. – не по-малко от 25 на сто от количеството на биоотпадъците, образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на биоотпадъците, образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на биоотпадъците, образувани в региона през 2014 г.

В наредбата са поставени и срокове за ежегодно представяне на информация и отчет пред МОСВ относно изпълнението на целите, както за Общината, така и за конкретния Регион, разпределение на задълженията между Общините, участващи в региона, предприети мерки и дейности за достигане на целите, предоставяне на доказателства за изпълнение и др.

На този етап Община Кюстендил не е организирала изпълнение на задълженията си по Наредбата. Предвидените мерки, които подпрограмата цели за изпълнението на законодателството и подпомагане на местната администрация са:

- Организиране на система за разделно събиране на биоотпадъци, включваща събирането им от населението на купчини при източника на образуване и извозването им по предварително утвърден график /напр. два или три пъти седмично/.
- Провеждане на интензивни разяснителни кампании и брошури сред населението за изградената система;
- Изготвяне на графици за периода и честотата на събиране и извозване на биоотпадъците.
- След въвеждане на системата е необходимо промяна на общинската нормативна уредба с поставени изисквания, срокове и наказателна отговорност към гражданите относно ползването на системата;
- Изготвяне на актуален морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2020 г. с цел определяне на състава и количеството биоразградими отпадъци в потока на смесените битови отпадъци за определяне на постигнатите цели от общината.

Вторият етап от управлението на биоотпадъците включва тяхното третиране. Наредбата за третиране на биоотпадъците дава насоки относно начина на третиране, документите, които се изискват от лицата извършващи дейността, контрола и качеството на крайния продукт. В подготвения проект за изграждане на регионален център за третиране на неопасни отпадъци в регион Дупница е планирана за изграждане и компостираща инсталация на претоварната станция за общините Кюстендил, Невестино и Трекляно. Предвижда се финансирането ѝ да бъде по ОПОС 2014-2020 г. В момента по проект на нея следва да се компостират зелени отпадъци от домакинства и общински зелени площи.

❖ ***Подпрограма за изпълнение на изискванията за строителните отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради***

Въведение и основни положения

Със Закона за управление на отпадъците са въведени **национални цели** за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци, както следва:

- най-късно **до 1 януари 2020 г.** повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци в количество, **не по-малко от 70 на сто от общото им тегло**, от което се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние.

Целите се постигат поетапно, като в подзаконовата нормативна уредба са указани, както сроковете, така и конкретните изисквания и проценти за всеки конкретен материал.

Задълженията към местната администрация са събиране и третиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности, образувани от домакинствата.

За изпълнение на целите Възложителите на строително-монтажни работи са длъжни да изготвят и представят за одобрение в Общинската администрация планове за управление на строителните отпадъци по време на извършването на процесите на строителство, както и след това.

Цел на подпрограмата

Стратегическа цел на подпрограмата е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда.

Оперативната цел е достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.

Анализ и описание на съществуващото състояние

В законодателството няма поставени конкретни изисквания за изграждане от страна на Общината на площадки за третиране на тези отпадъци, но същевременно с това изискванията за третирането им са такива, че ако няма наличието на изградени площадки от частни лица,

които и Общината да ползва, то тя, за да изпълни задълженията си, е длъжна да изгради своя собствена и/или да привлече инвестиции на територията си за изграждането ѝ. По тази причина се планира към регионалния център за третиране на неопасни отпадъци да се изгради съоръжение за третиране на строителни отпадъци при проявен частен интерес.

На този етап Общината не е изградила система за събиране и извозване на строителни отпадъци от домакинствата, а транспортирането им остава задължение на домакинствата и частните фирми, които извършват строителна дейност.

Общините, като институции работещи с публични средства по различни оперативни програми, са задължени при строителство да спазват изискванията за влагане на рециклирани строителни материали, както следва:

Таблица: Задължения на общините за влагане на рециклирани строителни материали

Вид строителна дейност	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Строителство на сгради, финансирани с публични средства	1%	1%	1%	1,5%	1,5%	1,5%	2%
Строителство на пътища с публични средства	5,0%	5,0%	8,0%	8,0%	8,0%	10,0%	10,0%
Рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища, финансирани с публични средства	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура, финансирани с публични средства	3,0%	3,0%	5,0%	5,0%	6,0%	7,0%	8,0%
Оползотворяване на СО в обратни насипи	8,0%	9,0%	10,0%	11,0%	11,0%	11,0%	12%

Влагането на рециклирани строителни материали в строежите също е нещо ново в българското законодателство, постигането на което е отново изключително трудно, тъй като почти липсват фирми и/или предприятия, които преработват и продават рециклирани строителни отпадъци.

❖ Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци

Въведение и основни положения

Управлението на специфични потоци масово разпространени отпадъци е вменено задължение за всяка местна администрация.

В законодателството са поставени цели за достигане на разделното събиране и рециклиране на различните видове отпадъци на **национално ниво** - основно насочено към организациите по оползотворяване и/или лица, изпълняващи задълженията си самостоятелно.

Целите не могат да се постигнат без съдействието на органите на местната власт, които с помощта на организации и/или фирми, притежаващи разрешения за дейности с отпадъци организират разделното събиране на масово разпространените отпадъци, образувани от дейността на домакинствата.

Подзаконовите документи за управлението на масово разпространените отпадъци се отнасят за всеки конкретен вид поотделно и поставят условия и изисквания за осъществяване на дейностите по управлението им.

Кметът на Общината е отговорен за събиране на отпадъците от населението, следователно и за организиране и подпомагане на дейностите по разделното събиране на масово разпространени отпадъци и предаването им за оползотворяване.

Цели на подпрограмата

Стратегическата цел е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел за изпълнението ѝ е изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци.

Анализ и описание на съществуващото състояние

Електрическо и електронно оборудване/ЕЕО/

Чрез **Наредбата за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)** са вменени изисквания на местната администрация за оказване на съдействие на организациите по оползотворяване (ООп) при изпълнение на задълженията им за събиране на ИУЕЕО и/или изпълнение, чрез участие в организираните системи за разделното събиране на тези отпадъци. В Община Кюстендил е оказано съдействие и е сключен договор с „ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД, на което населението може да предава излезли от употреба домакински електрически и електронни уреди, луминесцентни лампи.

Батерии и акумулатори

Изискванията в **Наредбата за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)** са идентични с тези в Наредбата за ИУЕЕО. В този случай Община Кюстендил е сключила договор с „Нуба Рециклиране“ АД. Необходимо е да се поддържа актуален списък на местата, където гражданите могат да изхвърлят такива отпадъци. В наредбата за управление на отпадъците е посочено, че всички търговски обекти на територията на общината, където се предлагат батерии, са и места за събиране на негодни за употреба батерии. В допълнение, на интернет страницата на ООп е посочено, че батерии се събират и на всички бензиностанции на Лукойл и OMV, магазини на Теленор и М-тел, жп гара и др..

Масла и нефтопродукти

Съгласно **Наредбата за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти** задълженията на органите на местното самоуправление са:

- определяне на местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината;
- съдействие за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване.

В Наредбата за управление на отпадъците е регламентирано как се извършва тази дейност в общината. Необходимо е периодично да се актуализира списъка в случай на промяна на обстоятелствата.

Негодни за употреба гуми

Наредбата за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (ИУГ) вмениява отново същите изисквания както за по-горните специфични отпадъци, а именно определяне на места за събиране на ИУГ на територията на общината и съдействие за извършване на дейностите по събиране и съхраняване до предаването им за оползотворяване. И тук вариантите са сключване на договор с ООп на ИУГ, за който е необходимо Общината да разполага с площадка, където да съхранява посочените отпадъци и/или сключване на договор с оторизирано лице, което експлоатира действаща площадка.

Проблемът с този вид отпадък е голям, тъй като в страната почти липсват рециклиращи предприятия конкретно за този отпадък, а той е силно разпространен. Малкото фирми и организации, занимаващи се с оползотворяването му не могат да покрият цялата страна, което създава допълнителни предпоставки за недоброто му управление.

При този отпадък, поради липса на рециклиращи предприятия за Община Кюстендил най-подходящ вариант е сключване на договор с оторизиран автосервиз за смяна на гуми, който вече има сключен договор за оползотворяване с ООп или лице, притежаващо разрешителен документ по ЗУО за предаване на негодните за употреба гуми.

Излезли от употреба моторни превозни средства

Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (ИУМПС) възлага задължения на кмета на общината отново за определяне на места и изграждане на общински площадки за събиране на ИУМПС, като тук изискването е поставено в случай, че лицата които пускат на пазара МПС не са изградили собствени такива. Община Кюстендил е сключила договор с „Българска рециклираща компания” АД за ИУМПС.

Едрогабаритни отпадъци, ОЧЦМ, опасни отпадъци

Управлението на едрогабаритните отпадъци е важна част от цялостния процес на планиране на дейността, свързана с управлението на отпадъците в общината. В голямата си част едрогабаритните отпадъци съдържат голям процент рециклируеми материали като метал, дърво, желязо и др.

На този етап Община Кюстендил няма изградена площадка за приемане на разделно събрани отпадъци от домакинства, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, отпадъци от черни и цветни метали.

❖ *Подпрограма за достигане на целите за подобряване на йерархията на управление на другите потоци отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци*

Въведение и основно положение

Съвременните екологосъобразни нормативни изисквания в областта на управлението на отпадъците налагат изграждането на съвременни съоръжения за третиране на битови отпадъци.

Цели на подпрограмата

Стратегическата цел на подпрограмата е увеличаване на количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци;

Оперативната цел на подпрограмата е:

Подобряване на управлението на битовите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци, подлежащи на закриване и неотговарящи на изискванията.

Анализ и описание на съществуващото състояние

Програмата за подобряване на йерархията на управление на другите потоци отпадъци и намаляване на риска за околната от депата за битови отпадъци включва две големи групи мерки от гледна точка на различните потоци отпадъци, невключени в другите четири програми с мерки за достигане на Цел 2 от ПУО Кюстендил 2017-2020 г.

Първата група мерки е свързана с подобряване управлението на производствените отпадъци, като са включени и конкретни мерки за подобряване управлението на някои специфични производствени отпадъчни потоци в т.ч.:

- Опасни отпадъци
- Утайки от ПСОВ

Втората група мерки са свързани с намаляване на риска за околната среда от депото за битови отпадъци, в т.ч. за намаляване и предотвратяване на емисии на парникови газове от метан от депото.

За изпълнение на оперативна цел Подобряване на управление на производствените отпадъци и в частност утайките от ПСОВ се предвиждат следните мерки:

- Мерки за ефективно управление на производствените отпадъци;
- Мерки за ефективно управление на утайките от ПСОВ;

- Мерки по обезвреждане на пестициди и други препарати от растителна защита с изтекъл срок на годност.

За изпълнение на оперативна цел Подобряване на управлението на битовите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци:

- Активно участие на Община Кюстендил в Изграждане на Регионален център за третиране на неопасни отпадъци на регион Дупница, на територията на община Дупница, в землищата на с. Грамаде и с. Джерман;
- Мерки за закриване и рекултивация на общинското депо за битови отпадъци в местността „Гладни рид“, землище на с. Радловци, общ. Кюстендил.
- Мерки за изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и инсталация за компостиране на територията на община Кюстендил.
- Поддържане на услуга за управление на битовите отпадъци.

В резултат на изпълнението на настоящата програма през плановия период се очакват следните основни положителни промени:

- Първо, да се минимизира риска за околната среда от депонираните битови отпадъци, като в средносрочен план се преустанови експлоатацията на общинското депо за битови отпадъци на територията на община Кюстендил, което не отговаря на нормативните изисквания;
- Второ, да се минимизира риска за околната среда и намалят емисиите на парникови газове чрез закриване и рекултивация по екологичните стандарти на нерегламентираните сметища на територията на община Кюстендил;
- Трето, ефективно използване на отпадъците като ресурс чрез оползотворяване на полезните компоненти в тях в процеса на закриване и рекултивация на общинското депо с преустановена експлоатация;
- Четвърто, да се увеличи относителния дял на рециклираните и оползотворени производствени отпадъци и да се подобри управлението на специфични потоци опасни отпадъци.

Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда

❖ Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управлението на отпадъци

Въведение и основно положение

Информационното осигуряване на дейностите по управлението на отпадъците е с важно значение при процесите на техния контрол. Необходимо е Общината да разполага с достатъчно и надеждни данни за различните видове и потоци отпадъци, с които борави или които се образуват на територията ѝ, но се управляват от други лица.

Обобщението на информацията за генерираните отпадъци на територията на общината влияе и върху годишното изчисляване на целите за рециклиране и оползотворяване на

отпадъците, както и за намаляване количествата на отпадъците, депонирани на Регионалното депо.

Едновременно с информационното осигуряване е важно Общината да разполага с квалифицирани кадри в администрацията, които да събират и обработват информацията, както и да изчисляват степента на постигане на годишните цели.

Цели на подпрограмата

Стратегическата цел на подпрограмата е управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.

Оперативните цели за постигането ѝ са подобряване качеството на информацията, административния капацитет и местната нормативна уредба за отпадъците, в т. ч. прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

Анализ и описание на съществуващото състояние

Предвид интензивната смяна на законодателството във връзка с промяната на концепцията за третиране на отпадъците в съответствие с европейските изисквания са направени актуализации и на Общинските наредби.

Община Кюстендил има разработена Наредба за управление на дейностите по отпадъците. Наредбата е инструмент, чрез който на местно ниво се извършва правен контрол върху дейностите по отпадъците. Тя е разработена и съобразена с изискванията на чл.22 от ЗУО.

За ефикасно управление на дейностите по отпадъците е необходимо периодично изменение и допълване на Наредбата съобразно изискванията и задълженията на националното законодателство. Необходимо е създаване на ясни правила и задължения между общинските органи, гражданите и фирмите при управлението и ползването на системите за управление на различните потоци отпадъци, както и определяне на наказателната отговорност.

Необходими са и мерки за увеличаване на информацията за образуваните отпадъци и прилагане на принципа „замърсителят плаща“ и промяна на нормативната уредба относно таксата за битови отпадъци. Мерки в тази насока са:

- Изготвяне на нова методика за определяне на такса“ битови отпадъци“ в Общината;
- Определяне на количеството образувани битови отпадъци на база брой и вместимост на контейнерите на дадено лице или ползвател на услугата, заявило същите в Общината и определяне на таксата на база реалната сума за третирането и обезвреждането му;
- Идентифициране и определяне на броя на ползвателите на организирани системи за събиране на отпадъци по населени места;
- Изготвяне на оценка на приложимост на предложените методи в Методиката за определяне на такса „Битови отпадъци“;
- Определяне на образуването на „ТБО“ на база количество образуван отпадък и прилагането му така, че събраната такса да покрива всички разходи за дейността;
- Актуализиране на Наредбата за местните данъци и такси;

- Подпомагане на дейността по управление на отпадъците, чрез образуването на отпадъците в продукт – при компостиране на растителни отпадъци - продажба на готов компост; при преработка на отпадъците - продажба на рециклируеми отпадъци.
-

С въвеждане на новите законодателни промени и принципи за управление на отпадъците се налага преразглеждане и разпределение на административния капацитет в Общината. Необходимо е предприемане на мерки относно:

- Определяне на лица, които да извършват административната дейност, свързана с Регионалното сдружение за управление на отпадъците;
- Отговорни лица за водене на точна ежемесечна отчетност по отношение на управлението на отпадъците;
- Определяне на отговорни лица и структури за изготвяне на програми, проекти, политики и цели по управлението на дейностите с отпадъците;
- Увеличаване на административния капацитет относно извършването на ежедневен контрол върху граждани и фирми при управлението на отпадъците и ефективно прилагане на общинската нормативна уредба;
- Постоянни обучения на длъжностните лица, отговорни за дейността за промените и спазването на нормативната уредба, различните форми и начини на финансиране на проекти, програми, стратегии, обучителни семинари за разработване на политики и системи за отпадъци и др., обучения, свързани с подготовка на проекти, провеждане на процедури за обществени поръчки и др.;
- Определяне на длъжностни лица, отговорни за изготвяне и предоставяне на ежемесечни справки за отпадъците до компетентните органи - РИОСВ и МОСВ;
- Отговорни звена за разработване на системи за мониторинг;
- Лица, отговорни за поддържането на регистри и данни за отпадъците;

Осигуряването на надеждни данни за образуваните, събраните, предадените за оползотворяване, рециклиране и обезвреждане отпадъци е най-важната основа в изграждане на политика за правилно третиране на отпадъците в Общината.

Чрез поддържането на актуални данни за отпадъците могат да се предвиждат и реализират различни концепции, програми и насоки за действие.

Примерни мерки, които Общината може да предприеме за това, са:

- Изготвяне и периодично актуализиране на регистър на видовете генерирани отпадъци, начина на тяхното третиране, източник на образуване и бъдещо планиране за управлението им;
- Извършване периодично на морфологичен анализ на образуваните отпадъци, чрез който да се следи за вида и състава на отпадъците;
- Осигуряване на обществен достъп на данни за отпадъците в общината;
- Поддържане на регистър на площадките в общината, на които могат да се предават за съхранение, оползотворяване или рециклиране различните потоци отпадъци;
- Обезпечаване на дейността на фирмите, ангажирани с извършването на дейностите по отпадъците;
- Изготвяне на справки и отчети относно процента на обхванатото население от системите за разделно събиране на отпадъци, събраното количество от тях, оползотворения отпадък от системата и др.

Цел. 4. Превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците

❖ Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Въведение и основно положение

Участието на обществеността е най-важния фактор при управлението на дейностите по отпадъците.

Всички предвидени мерки и цели в настоящата програма и разработените подпрограми към нея са неизпълними без привличане на съдействие от граждани, фирми, организации и др. Именно за това е необходимо изграждане и поддържане на ефективна политика за работа с обществеността.

Взаимният обмен на информация между всички страни ще подобри организацията по управлението на отпадъците и ще подпомогне изпълнението на нормативните актове.

Цел на програмата

Стратегическата цел на подпрограмата е превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

Оперативната цел е подобряване на информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управлението на отпадъците.

Анализ и описание на съществуващото състояние

Община Кюстендил е наложила през годините няколко кампании, които обхващат тематика за управлението на отпадъците и включват активно участие на населението.

През годините, все по-голяма популярност придобива инициатива, в която активно се включват гражданите, е националната кампания „Да изчистим България за един ден“. Общината активно участва в подготовката на мероприятиято, като организира безплатно предоставяне на гражданите на чували и ръкавици, необходими в деня на почистването, както и организация по събирането на събраните отпадъци.

Тази кампания, заедно с годишните пролетни и есенни почиствания в общината, се организират ежегодно и са станали традиция за гражданите, което е положителен показател за усилията, които се полагат, за да се привлече общественото внимание към дейностите по управлението на отпадъците.

Предприетите мерки обаче са недостатъчни предвид все по-нарастващите задължения на общините по третирането на отпадъците. Необходимо е увеличаване на кампаниите, чрез които да се ангажират възможно най-много граждани.

Дейностите по управлението на отпадъците в общината трябва да станат напълно прозрачни, като същевременно с това се дадат и повече възможности на населението за участие в процесите.

Необходимо е организиране на ежегодни информационни кампании и/или други дейности, чрез които населението да се запознава със задълженията както към него като генератор на отпадъци, така и към администрацията.

Примерни мерки, които Общината може да предприеме в тази насока, са:

- Поддържане на актуална информация за дейността чрез секцията в сайта на общината;
- Създаване на лесни и достъпни условия за предложения и участия на обществеността в изграждане на политиката за управление на отпадъци, в изготвяне на нормативни документи, програми, стратегии, насоки и др.;
- Организиране на различни мероприятия с участието на гражданите - ден на Земята (22 април), Световен ден на околната среда (5 юни), Седмица на мобилността (16-22 септември), кампании за почистване на отпадъци, конкурси, свързани с управлението на отпадъците, разяснителни кампании, празненства, обществени прояви и др.;
- Повишаване на екологичното съзнание чрез обучения и изготвяне на рекламни материали;
- Поддържане на „горещ зелен телефон“ за подаване на сигнали, жалби, мнения и предложения, свързани с управлението на отпадъците.

Таблица: План за действие на Община Кюстендил за управление на отпадъците за период 2017-2020 г.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ													
ПОДПРОГРАМА №1 ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ													
Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/действие	Бюджет (в хил. лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение			Отговорна институция	Срок за реализация			
						Индикатор	текущ	цели		17	18	19	20
Намаляване на вредното действие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им	Намаляване на количеството на отпадъци	Насърчаване на населението към използване на опаковки за многократна употреба, чрез обвързване с ТБО и провеждане на информационни кампании	3	Общински бюджет	Намаляване образуването на отпадъци и поетапно преминаване към многократно използване на продукти за многократна употреба	Брой проведени информационни кампании	0	5	Община Кюстендил				
		Стимулиране на търговски магазини, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО	0		Предотвратяване образуването на отпадъци	Дял магазини, предлагащи тези продукти	0%	50%	Община Кюстендил				
		Проектиране и изграждане на център за повторна употреба, за поправка и подготовка за повторна употреба, включително осигуряване на съоръжения и техника за целите на дейността за община Кюстендил	1 500	ОПОС 2014-2020	Изграден център	Изграден център	0	1	Община Кюстендил				
	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Идентифициране, описване на всички ключови места, където е възможно образуване на локални замърсявания и периодичен мониторинг	0		Намаляване риска от изхвърляне на отпадъци и образуване на замърсявания	Изготвен списък с места за мониторинг	0	1	Община Кюстендил				

ПОДПРОГРАМА №2 ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ ОТ ХАРТИЯ, МЕТАЛИ, ПЛАСТМАСА И СЪТЪКЛО													
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаси и стъкло	Оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъците, чрез раз местване на съдове, добавяне на нови, увеличаване на точките и др.		Община Кюстендил и „Екопак“ АД	Осигурена достъпност до съдове за разделно събиране на БО	Годишен отчет на „Екопак“ АД	0	6	Община Кюстендил и „Екопак“ АД				
		Определяне на механизъм за обвързаност използването на съдовете за разделно събиране на отпадъци с такса „Битови отпадъци“ на определени групи като блок, кооперация, квартал, район и прилагането му	0		Определен механизъм за обвързаност използването на съдовете за разделно събиране на отпадъци с такса „Битови отпадъци“	Механизъм за обвързаност използването на съдовете за разделно събиране на отпадъци	0	1	Община Кюстендил				
		Организиране на кампании и конкурси с цел популяризиране и насърчаване на населението към използване на метода на разделното събиране и изхвърляне на отпадъците	3	Общински бюджет	Организиран годишни кампании за разделно събиране на отпадъците	Брой проведени кампании	0	10	Община Кюстендил и „Екопак“ АД				
		Организиране на посещения от различни групи граждани на място до инсталацията за предварително третиране на отпадъците с цел проследяване пътя на отпадъка и мерките и методите на неговото третиране	3	Общински бюджет	Организиран посещения на групи от населението за разделно събиране на отпадъците	Брой организирани посещения	0	5	Община Кюстендил; „Екопак“ АД;				
		Извършване на ежеседмичен контрол от страна на служители на Общинска администрация за използването на контейнерите за разделно събиране на отпадъците, съдовете за разделно събиране на отпадъците и спазване на забраната за изхвърляне на отпадъци от хартия, пластмаса и	0		Извършен ежеседмичен контрол на използването на съдове за разделно събиране на отпадъци	Брой констативни протоколи	0	260	Община Кюстендил				

[illegible]

		Организиране на интензивни разяснителни кампании сред населението за по-голяма ефективност на изградената система	4	Общински бюджет	Информираност на населението в общината	Брой проведени информационни кампании	0	10	Община Кюстендил				
		Изготвяне на графици за периода и честотата на събиране и извозване на биоотпадъците	0		Създадена ефективна система за разделно събиране на биоотпадъци	Изготвен годишен график	0	3	Община Кюстендил				
		Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци	3000	ОПОС 2014-2020	Намалени количества на депонирани биоразградими и/или зелени отпадъци	Изградена компостираща инсталация	0	1	Община Кюстендил, Община Трекляно, Община Невестино				
		Промяна на общинската нормативна уредба и поставяне на изисквания, срокове и наказателна отговорност към гражданите, относно ползването на системата	0		Вменяване на задължения относно управление на биоотпадъците	Актуализирана Наредба за УО	0	1	Община Кюстендил				
		ПОДПРОГРАМА №4 ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА И ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ											
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.	Определяне на правила и изисквания за включване на рециклирани строителни материали в обществените поръчки за избор на изпълнител на СМР	0		Изпълнение на изискванията на законодателството	Изготвени правила	0	1	Община Кюстендил				
		Определяне на длъжностни лица за съгласуване и одобрение, както и за последващ контрол на планове за управление на строителни отпадъци	0		Изпълнение на целите за СО	Брой определени длъжностни лица	0	1	Община Кюстендил				

	Изменение на общинските наредби и вменяване на изисквания за задължения при третиране на строителни отпадъци и контрол от общинските длъжностни лица по спазването им	0		Променена местна нормативна уредба, повишен контрол върху дейностите на управление на СО	Актуализирана наредба за УО	0	1	Община Кюстендил				
	Водене на отчетност за количествата на предадени и оползотворени строителни отпадъци и за вложените рециклирани материали в строителството	0		Водене на отчетност и контрол върху СО	Брой отчети за образувани и третирани СО	0	6	Община Кюстендил				
	Организиране на система за събиране и транспортиране на строителните отпадъци от домакинствата	600	Лица образували СО	Изпълнение на изискванията на законодателството	Актуализирана наредба за отпадъците	0	1	Община Кюстендил				
	Изграждане на съоръжение за третиране на ОСР		ПЧП, Частни фирми и фондове	Изпълнение на изискванията на законодателството	Изградено съоръжение за третиране на СООРС	0	1	Частна фирма				
ПОДПРОГРАМА №5 ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАННИ ОТПАДЪЦИ												
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Провеждане на кампании сред населението за предаване на масово разпространени отпадъци от ИУЕЕО, НУБА и др		Общински бюджет, ООп	Разделно събиране на масово разпространени отпадъци	Брой проведени кампании по предаване	0	10	Община Кюстендил и Организации по оползотворяване				
	Ежегодно актуализиране на списъка на точките за предаване на масово разпространени отпадъци и оповестяване	0		Популяризиране на местата за предаване на МРО	Периодичен преглед	0	6	Община Кюстендил				
	Сключване на договор с организация по оползотворяване на негодни за употреба гуми (НУГ) и/или с лице, притежаващо разрешителен документ за тази дейност	0		Разделно събиране на НУГ	Сключен договор	0	1	Община Кюстендил				

		Изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, строителни отпадъци, отпадъци от черни и цветни метали и други в гр. Кюстендил	1000	ОПОС	Предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата	Изградена площадка	0	1	Община Кюстендил				
ПОДПРОГРАМА № 6 ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЙЕРАРХИЯТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ДРУГИТЕ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА ОТ ДЕПАТА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ													
Увеличаване на количествата на рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	отпадъци и в частност опасните отпадъци и утайките от ПСОВ	Изпълнение на проекти за технологично обновление за подобряване на йерархията на управление на производствените отпадъци	2000	ОПИК 2014-2020	Внедрени нови технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците	Брой реализирани проекти	0	2	Бизнес организации				
		Търсене и намиране на решения за третиране на утайки от ПСОВ		ОПОС 2014-2020	Решения за устойчиво третиране на утайките от ПСОВ; намалени емисии на парникови газове	Решения за устойчиво третиране на утайките от ПСОВ	0	1	„Кюстендилска вода“ ЕООД; Община Кюстендил				
		Изпълнение проекти за обезвреждане на временно съхранение на опасни отпадъци от препарати за растителна защита		ПУДООС, Държавен бюджет	Разрешаване на екологичния проблем с безопасното временно съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита	Количество обезвредени ПРЗ	0	19	Община Кюстендил				
	срещу депата за битови отпадъци	Проектиране и изграждане на регионално депо за битови отпадъци за регион Дупница (общини Дупница, Сапарева баня, Кюстендил, Бобов дол, Трекляно, Невестино)		Общински бюджети; ПУДООС	Намален риск за околната среда в резултат от депониране на отпадъци на депа, отговарящи на всички изисквания	Изградено депо	0	1	Общини партньори от общините от регион Дупница				

		Подготовка и реализиране на проект за закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в местност „Гладни рид“, землище на с. Радловци с възможност за оползотворяване на полезните компоненти	200	ПУДООС	Рекултивирано общинско депо с преустановена експлоатация; намалено използване на природни ресурси чрез оползотворените отпадъци; намалени емисии на парникови газове	Рекултивирано депо	0	1	Община Кюстендил				
		Предварителни прединвестиционни проучвания и изграждане на инсталация за управление на сметищния газ за община Кюстендил	3000	Общински бюджети; ОПОС 2014-2020	Намалени емисии на парникови газове	Изградена инсталация за оползотворяване на сметищен газ	0	1	Община Дупница в партньорство с общините от регион Дупница				
		Сметосъбиране и сметоизвозване на смесени битови отпадъци до регионално депо	6000	Общински бюджет	Предоставяне на услуга за управление на битовите отпадъци	Брой години поддържана услуга	0	6	Община Кюстендил				
		Осигуряване и периодична подмяна на съдове за събиране на смесени битови отпадъци	40	ОП „Чистота“	Предоставяне на услуга за управление на битовите отпадъци	Брой подменени съдове	0	100	ОП „Чистота“				
		Обезвреждане на битови отпадъци на депо за битови отпадъци	1000	Общински бюджет	Предоставяне на услуга за управление на битовите отпадъци	Брой години поддържана услуга	0	6	Община Кюстендил				
		Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и други територии, предназначени за обществено ползване	2100	Общински бюджет	Предоставяне на услуга за почистване на обществени площи	Брой години поддържана услуга	0	6	Община Кюстендил				
ПОДПРОГРАМА №7 ЗА ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ, ЗАПАЗВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ПО УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИ													
		Увеличаване броя на служебните лица, имащи статут на контролни органи и правомощия за съставяне на актове за административни	0		Упражняване на по-голям контрол при боравене с отпадъците	Брой служители с контролни функции	2	4	Община Кюстендил				

Подобряване на местната нормативна уредба за отпадъците, в т. ч. прилагане на принципа „замърсителът плаща“	Поддържане на регистър на площадките в общината, на които могат да се предават за съхранение, оползотворяване или рециклиране различни потоци отпадъци	0		Контрол върху дейността	Изготвен регистър	0	1	Община Кюстендил				
	Изготвяне и публикуване на справки и отчети, относно процента на обхванато население от системите за разделно събиране на отпадъците, събраното количество, от тях оползотворения отпадък и предадения за обезвреждане, в т.ч. годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците	0		Прозрачност при управление на отпадъците	Брой изготвени отчети	0	5	Община Кюстендил				
	Изготвяне на нова методика за определяне на такса“ битови отпадъци“ в Общината	0		Ефективно и коректно определяне на таксата	Изготвена методика	0	1	Община Кюстендил				
	Периодично актуализиране на наредбата за местните данъци и такси в частност за такса битови отпадъци	0		Ефективно и коректно определяне на таксата	Актуализирана наредба за такса битови отпадъци	0	1	Община Кюстендил				
	Периодично актуализиране на наредбата за управление на отпадъците в съответствие с чл. 22 от ЗУО	0		Законосъобразно управление на отпадъците	Актуализирана Наредба за УО	0	1	Община Кюстендил				

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

За ефективното използване на процеса на стратегическото планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася за проследяване съвместимостта на целите в отделните програмни документи, както и да не се допусне противоречие. В съответствие със ЗМСМА общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват националните и европейски политики.

Общинската програма за управление на отпадъците е също елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната.

Общинската програма за управление на отпадъците е в синхрон с предвижданията на националните програмни документи като:

- Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020г.
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020г.
- Трети национален план за изменение на климата 2013-2020г.
- Национален план за управление на отпадъците 2014 – 2020 г.

Общинската програма за управление на отпадъците е в координация и с основните местни стратегически планове и програми:

- Общински план за развитие на Община Кюстендил за 2014-2020 г.
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г.
- Общ устройствен план на Община Кюстендил
- Областна стратегия за развитие Кюстендил
- Общинска програма за опазване на околната среда

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл.49, ал.4, т. 20 от Закона, НПУО следва да съдържа система за отчет и контрол на изпълнението, а съгласно т.21 - система за оценка на резултатите и за актуализация на плана. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската програма за управление на отпадъците. В допълнение, член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се представя в срок до 31 март и се публикува на интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и е целесъобразно да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост.

Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците да се изготвя в следния формат:

- Въведение
- Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината
- Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението
- Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни
- Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им

- Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година
- Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата
- Заключение
- Приложения

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информацията относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. В приетата програма за управление на отпадъците за всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми ще са посочени очаквани резултати от изпълнението, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции обикновено са възложени на отдела в специализираната общинска администрация, който изпълнява функциите за управление на отпадъците. Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхватът на данните и периодичността, с която това ще се извършва. Това става чрез вътрешни правила за дейностите по събиране и съхраняване на информация, свързана с подготовката и изпълнението на програмата. Като административен подход е възможно кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишния отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

По отношение на периодичността за предоставяне на информацията, необходима за текущото наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците, минималното изискване е тя да се събира, систематизира и обобщава на годишна база.

VIII. П Р И Л О Ж Е Н И Я

АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Законът за опазване на околната среда (ЗООС), Законът за управление на отпадъците (ЗУО) и Законът за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, заедно със съответните подзаконови нормативни актове са основните закони в областта на управление на отпадъците в България. Съществуват и други закони и подзаконови нормативни актове, които оказват влияние върху развитието на сектор „Управление на отпадъците”, като по-важните от тях са споменати в този раздел от Програмата.

1. Закон за опазване на околната среда

Общите изисквания към опазването на всички компоненти на околната среда (въздух, води, почви, земни недра, биоразнообразие) и управлението на факторите, които оказват вредно въздействие върху нея (отпадъци, шум, химични вещества и антропогенна дейност) са въведени в ЗООС. ЗООС очертава принципите за защита на компонентите на околната среда – като например “устойчиво развитие”, “предимство на предотвратяване пред обезвреждане”, “замърсителят плаща” и интегрирането на политиката на опазване на околната среда в секторните и регионалните политики. Освен рамкови разпоредби относно принципите, които трябва да се спазват за опазване на околната среда (и в частност на управлението на отпадъците) и общите задължения на лицата и компетентните органи, в закона са регламентирани и процедурите по извършване на екологична оценка, оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС) и издаване на комплексни разрешителни или лицензи.

2. Закон за управление на отпадъците

До приемането през септември 1997 г. на **Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда** в България липсва специална правна уредба в тази област. Законът за първи път урежда обществените отношения в сектор „Управление на отпадъците” и въвежда редица основополагащи изисквания на рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС, в т.ч. задължения на лицата, извършващи дейности по отпадъци, информация за дейностите с отпадъци, програмиране чрез национална, общински и фирмени програми за управление на отпадъците, разрешаване и контрол на дейностите с отпадъци; внос, износ и транзитен превоз, глоби и санкции за неизпълнение. За първи път се дефинират понятията „отпадък”, „причинител” и „притежател” на отпадъци. С този закон се въвежда и принципа за „разширена отговорност на производителите” чрез изискване към производителите и вносителите на продукти, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, да заплащат продуктови екотакси. За детайлизиране разпоредбите на закона в последствие са утвърдени редици подзаконови нормативни актове.

Законът за управление на отпадъците, приет през септември 2003 г., доразвива философията на закона от 1997 г. и транспонира напълно РДО 75/442/ЕЕС и заедно с наредбите към закона се въвеждат изискванията на всички европейски директиви в сектор “Управление на отпадъците”. Към момента на приемане на България като страна член на ЕС през 2007г., законодателството в сектора е хармонизирано с европейското право. С допълненията в закона през 2010 г. се въвеждат икономически стимули за предприемане на реални действия от местните власти за намаляване на депонираните отпадъци, както и за преминаване към регионален принцип на управление на битовите отпадъци. **ЗУО, в сила от юли 2012 г.** въвежда изискванията на РДО 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща”, „разширена отговорност на производителя” и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка” и „странични продукти”, определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

➤ количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло
2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло
3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

➤ Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.

➤ Въвежда поэтапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

➤ Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за

разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.

➤ Кметовете на общини да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места

➤ Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.

➤ Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.

➤ Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

➤ Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България,

предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложи специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

3. Законът за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане е приет през януари 1996 г (обн., ДВ, бр.8 от 1996 г.). Допълнително със Закон (обн. ДВ, бр.113 от 1999 г.) са ратифицирани и поправките към Конвенцията. На европейско ниво конвенцията се прилага чрез Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

Действащите подзаконовни нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

Подзаконовни нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации:

➤ към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци

➤ за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци

- за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци
- за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци
- към инсталации, произвеждащи титанов диоксид.

Подзаконови нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- за утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
- за строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали
- две отделни наредби за третиране и за разделно събиране на био-отпадъците
- полихлорирани бифенили
- за опаковки и отпадъци от опаковки
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
- излезли от употреба моторни превозни средства
- за отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори
- за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти
- за автомобилни гуми

Все още не е приета Наредбата за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, която е съвместна наредба на министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите.

Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

- за отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци
- за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, гуми, опаковки, масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, полимерни торбички)
- за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- за класификацията на отпадъците
- за предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците.

Съответствие с европейското право в сектор отпадъци

Към момента на приемане на НПУО националното законодателство е в съответствие с европейското екологично право в сектор „Управление на отпадъците”. Констатираните от ЕК пропуски в националното законодателство - нетранспониране в срок на Директива 2010/75/ЕС относно индустриалните емисии (част „Отпадъци”) и на Директива 2011/97/ЕС за изменение на Директива 1999/31/ЕС по отношение на специфичните критерии за съхранение на метален живак, считан за отпадък - са отстранени и съответните наредби са приети.

ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ЗУО:

Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.)

Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г.)

Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235 от 15.10.2013 г. (Обн. ДВ, бр. 92 от 22.10.2013 г.)

Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (Обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)

Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.)

Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)

Наредба № 3 за класификация на отпадъците (издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 44 от 25.05.2004 г.)

Наредба № 4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 от 2013 г.)

Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на земеделието и горите и министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.)

Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

(Издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г.)

Наредба № 2 от 22 януари 2013 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 10 от 05.02.2013 г.)

Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г.)

Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 339 от 14.12.2004 г., обн., ДВ, бр. 112 от 23.12.2004 г.).

Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.)

Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.)

Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (приета с ПМС № 50 от 9.03.2006 г., обн., ДВ, бр. 24 от 21.03.2006 г.)

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г., обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (приета с ПМС № 120 от 30.05.2008 г., обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., изм. и доп., бр. 5 от 20.01.2009 г., в сила от 20.01.2009 г., изм., бр. 45 от 16.06.2009 г., бр. 69 от 3.09.2010 г., изм., бр. 85 от 29.10.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 29 от 8.04.2011 г., бр. 47 от 22.06.2012 г., в сила от 22.06.2012 г., изм., бр. 75 от 2.10.2012 г., в сила от 1.10.2012 г.; изм. с Решение № 9028 от 22.06.2012 г. на ВАС на РБ - бр. 87 от 9.11.2012 г., изм., бр. 76 от 30.08.2013 г., в сила от 30.08.2013 г., бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.)

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.)

Наредба за реда и начина за изчисляване на размера на финансовата гаранция или еквивалентна застраховка и за предоставяне на годишни справки-декларации при трансграничен превоз на отпадъци (Приета с ПМС № 76 от 31.03.2011 г., обн. ДВ. бр.29 от 08.04.2011 г.)

4. Закон за местните данъци и такси

Механизмът за финансиране на изпълнението на задълженията на общините по управлението на битовите отпадъци, възложени със Закона за управление на

отпадъците е регламентиран със Закона за местните данъци и такси. Въведена е “такса битови отпадъци”, която се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност (чл. 66 от ЗМДТ):

Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци: контейнери, кофи и други;

Събиране и транспортиране на битовите отпадъци до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

Почистване на улиците, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

Проектиране, строителство, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане

5. Закон за устройство на територията

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци са определени като елементи на техническата инфраструктура. Това създава допълнителни административни бариери и забавяния на планирането и изграждането им, тъй като се изисква изработването на специален ПУП, дори ако теренът е определен с ОУП или ПУП за промишлени цели, т.е. неясен остава въпросът защо на терени, определени с устройствен план като промишлени, на които могат да се изграждат енергийни, химически, металургични и други подобни обекти, могат да стартират проекти за отпадъци, например компостираща или сепарираща инсталация, но след провеждане на процедура за нов ПУП. От гледна точка на характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация, тези инсталации са определени като втора категория строеж от общо осем категории, като първа категория са най-сложните и рискови, а осма категория – с незначителен риск и сложност.

Законът съдържа разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради:

➤ оценката за съответствието на инвестиционните проекти със съществените изисквания към строежите обхваща проверката на тези проекти за съответствие с редица изисквания, включително и с изискванията за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване с цел осигуряване на последващото им оползотворяване, включително

рециклиране и постигане на съответните количествени цели за оползотворяване и рециклиране

- премахването на строежи се извършва след одобряване на план за управление на строителни отпадъци, изискван от ЗУО
- в разрешението за строеж се вписват мерките за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване и осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране
- на фаза одобрение на строеж за въвеждане в експлоатация не се допуска въвеждане в експлоатация, когато: 1) липсва определен размер на отчисленията за единица депониран отпадък за последващо закриване и експлоатация по чл.60 от ЗУО; 2) не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци, когато такива се изискват по реда на ЗУО.

С приемането на Закона за устройство на територията през 2001 г. се въвежда разпоредба общините да осигуряват терените и изграждането на съоръженията и инсталациите за третиране на битовите и строителните отпадъци. Този текст поставя значителни ангажименти на общините в сравнение с компетенциите им, произтичащи от ЗУО от 2012 г., които по отношение на строителните отпадъци и от разрушаване на сгради на територията на общината се свеждат до организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци единствено от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община, както и общите изисквания, валидни за всички възложители на инвестиционни проекти.

Посоченото несъответствие следва да се отстрани, тъй като общините не следва да имат задължението за осигуряване на терени, съоръжения и инсталации за производствени отпадъци (в случая строителни отпадъци), отговорност за които по ЗУО има строителният бизнес, генериращ тези отпадъци. Този текст би представлявал и пречка пред инвеститорите в съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, тъй като текстът на закона не им позволява да си осигурят терен за инвестицията.

Спорен и неясен е и текстът от Закона за устройство на територията, съгласно който не се допуска въвеждане в експлоатация на строеж, когато не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци.

6. Рамкови национални документи, свързани с управлението на отпадъците

- **Национална Програма за управление на дейностите по отпадъците и планове за управлението на отпадъците.**

Планирането в областта на управление на отпадъците стартира през 1998 г. с разработването и приемането на **първата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 1998-2002 г.** През 2002-2003 г. са разработени национални програми за специфичните отпадъчни потоци, регулирани от няколко европейски директиви, в т.ч. за излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба

батерии и акумулатори, отпадъци от опаковки, в резултат на изпълнението на които бяха изградени солидни основи за управление на специфичните потоци отпадъци.

Следващите национални програми за управление на дейностите по отпадъците са **Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2003-2007 г.**, с актуализация и продължение за 2008 г. и **третата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г.**, която постави 10 стратегически цели, в т.ч. относно предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците и др.

По-голямата част от мерките за постигане на стратегическите цели са изпълнени, включително от мерките за подобряване на административния капацитет, въвеждането на икономически инструменти за стимулиране на рециклирането и предотвратяването на образуването на отпадъци. Значителен напредък има по отношение на подготовката и изпълнението на интегрираните регионални системи за управление на битовите отпадъци. Изоставане се констатира най-вече по отношение на сроковете за въвеждане в експлоатация на регионалните депа и съоръжения за битови отпадъци, но следва да се отбележат нереалистичните срокове за начало на експлоатация на тези съоръжения, посочени в програмата – юли 2009 г., като се има предвид, че в началото на 2009 г. голяма част от проектите са на идейна фаза, не са осигурени площадки и е нереалистично тяхното построяване за няколко месеца.

В обхвата на националната система от програмни документи в анализираната област са още два национални плана, поставящи цели и определящи мерки за решаване на две специфични области от управлението на отпадъците.

- **Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.**

Това е първият план за страната, в който систематично се осъществява задълбочен анализ на проблемите за околната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци, дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване. Очаква се в резултат на изпълнението на плана до 2020 г. да бъде предотвратено депонирането на над 5 млн.т. биоразградими отпадъци. Допълнителен ефект се постига от заместването на фосфатни торове в земеделието с компост. Мерките от плана са заложили и като ключови за постигане на целите на *Третия национален план за действие по изменение на климата 2013 -2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „отпадъци“*. Някои от инсталациите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци са в изпълнение, а най-голямата инсталация е въведена в експлоатация в София през 2014 г. Все още обаче информационните кампании за населението и другите заинтересовани страни са с много ограничен обхват.

- **Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г.**

Той също е първи за страната план в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, които в страната основно се депонират. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012 г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на строителни рециклирани строителни материали. В процес на подготовка и изпълнение са и инсталации за рециклиране на строителни материали като част от интегрираните регионални общински системи за управление на отпадъците.

- **Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.**

Това е четвъртият програмен документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р. България. Основна цел на плана е да прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на подпрограма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци.

- **Оперативна Програма „Околна Среда 2014-2020“**

Оперативна програма „Околна среда“ 2014 - 2020 г. е една от седемте оперативни програми, които ще бъдат изпълнявани в периода 2014 - 2020 г. Документът очертава рамката и определя приоритетите за финансиране в областта на околната среда със средства от Кохезионния фонд на ЕС и Европейския фонд за регионално развитие през програмния период. Разработването на програмата е резултат от работата на тематична работна група, която е сформирана на 14 август 2012 г. с участието на представители на администрацията и на широк кръг партньори - представители на държавната администрация, неправителствения сектор, социално-икономическите партньори, академичната общност, организациите на и за хората с увреждания и др. Оперативна програма „Околна среда 2014 - 2020 г.“ (ОПОС 2014 - 2020 г.) е една от оперативните програми на Република България, изготвяни в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Тези три взаимно допълващи се приоритета предполагат изграждане на икономика, основана на знания и иновации, насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите и стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване. ОПОС 2014 - 2020 г. е насочена предимно към изпълнение на приоритета за устойчив растеж на стратегията

„Европа 2020" и по-специално на следните елементи от определението за устойчив растеж: Изграждане на по-конкурентоспособна ниско въглеродна икономика, в която ресурсите се използват по ефикасен и устойчив начин; Опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие; Възползване от водещата позиция на Европа в разработването на нови екологични технологии и производствени методи.

Отчитайки идентифицираните нужди и възможностите за инвестиции, средствата по програмата са насочени в следните приоритетни оси:

Приоритетна ос 1 „Води" - За постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, Директива 98/83/ЕО, Директива 2013/51/ЕВРАТОМ и Директива 2000/60/ЕО ще се инвестира в: Изграждане на ВиК инфраструктура - средствата ще бъдат насочени към агломерации с над 10 000 екв.ж.; Доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите; Оборудване на лаборатории на ИАОС и органите на ДЗК за целите на мониторинга; Дейности, насочени към разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи във връзка с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ) и Рамковата Директива за морска стратегия (РДМС).

Приоритетна ос 2 „Отпадъци" - За постигане на съответствие с йерархията при управлението на отпадъците, съгласно Директива 2008/98/ЕО и с целите, залегнали в националното законодателство: Мерки за подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с Националния план за управление на отпадъците.

Приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие" - За постигане на съответствие с Директива 92/43/ЕИО, Директива 2009/147/ЕО и Стратегия за биоразнообразието в ЕС 2020 (Цел 1 и 2) ще се инвестира в: Мерки и дейности съгласно Националната приоритетна рамка за действие за мрежата Натура 2000.

Приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища" - За изпълнение на ангажиментите на страната по изискванията на Директива 2007/60/ЕО ще се инвестират средства за: Създаване на Национална система за управление на водите в реално време; Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, в т.ч. екосистемно базирани решения; Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения; Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с вторите Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2021 - 2027 г.; Мерки за превенция и управление на риска от свлачища; Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти и информационни кампании, свързани с превенция и управление на риска от наводнения и свлачища.

Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух" - За изпълнение на националното законодателство, транспониращо изцяло Директива 2008/50/ЕО, относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, както и с оглед принос към постигане целите на Гьотеборгския протокол към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния, ще се инвестират

средства за: Преглед и анализ на общинските програми за КАВ; Подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ; Мерки за намаляване на количествата ФПЧю и азотни оксиди от основните източници на замърсяване.

Приоритетна ос 6 „Техническа помощ” - Дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за управлението и изпълнението на ОП, вкл. за „затваряне” на програмен период 2007 - 2013 г. и на програмен период 2014 - 2020 г. Дейности, насочени към осигуряване на необходимата подкрепа за комуникация и популяризиране на ОП. Дейности, насочени към укрепване повишаване капацитета на бенефициентите.

ЕВРОПЕЙСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПОЛИТИКА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

1. Законодателство на ЕС за управление на отпадъците

Обхват и структура

От приемането на първата рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС през 1975г. европейското законодателство в сектора има огромно развитие. Понастоящем законодателството на Общността включва три категории законодателни актове:

- *Рамково законодателство:* Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- *Законодателство относно операции и съоръжения по третиране* на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.
- *Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви:* Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата,

при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

В допълнение на посочените директиви за специфични отпадъчни потоци са приети и редица съпътстващи към тях директиви и решения на ЕС, въвеждащи специфични технически изисквания и правила.

Рамката и структурата на европейското законодателство, уреждащо обществените отношения в сектор отпадъци може да се онагледят по следния начин:

Действащо законодателство

РДО от 2008 г. - Нови ключови разпоредби

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въведе и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- до 2020 г. да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- до 2020 г. да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- до 2014 г. страните-членки да разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- най-късно до 2015 г. да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита напълно и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл, включително тяхната поправка, повторна употреба, разглобяване и рециклиране, без да се възпрепятства свободното движение на стоки на вътрешния пазар.

Изисквания при трансграничен превоз

Регламент (ЕО) № 1013/2006 въвежда изисквания към лицата, които извършват трансграничен превоз, да нотифицират или да предоставят информация пред

компетентните власти в страните-членки при трансграничен превоз на отпадъци и да предоставят финансови гаранции, покриващи риска от превоза. Регламентът предоставя на страните-членки възможност да ограничат в определени случаи вноса на отпадъци и изисква компетентните органи да осъществяват контрол и налагат подходящи санкции при установяване на нелегален превоз. Регламентът забранява износ на отпадъци за обезвреждане извън ЕС, с изключение на износ за страните от ЕАСТ -Исландия, Норвегия, Лихтенщайн, Швейцария, когато са и страни по Базелската конвенция.

Изисквания относно операции по третиране и съоръжения

Две директиви въвеждат технически и други изисквания към съоръжения за отпадъци и към тяхната експлоатация: 1) Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС относно инсталациите за изгаряне и съвместно изгаряне на отпадъци и 2) Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци. Директивата за депониране въвежда и ограничения за депониране на биоразградими отпадъци: поетапно до 2016 г. количеството на биоразградими отпадъци, които се депонират да се редуцира през 2016 г. до 35% от количеството през 1995 г. За няколко от новите страни-членки, включително и за България, този срок е до 2020 г. Директивата забранява депонирането на гуми, течности и експлозиви.

Изисквания относно специфични потоци отпадъци

Количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване са въведени в 4 европейски директиви относно отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори. Специфични изисквания относно други потоци отпадъци: ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ и отпадъци от производство на титанов диоксид са регламентирани в две отделни директиви. С оглед опростяване на законодателството, изискванията относно разделното събиране, когато е възможно регенерирането и обезвреждане на отработените масла, се включиха в РДО, която отмени стара европейска директива.

Процес на преразглеждане на законодателството

Пътната карта на ЕК, ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци” за 2014 г., която представя възможните законодателни инициативи, включва три основни елемента:

Първо, преглед на ключови цели в Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци. Целите, заложили в тези директиви, са един от инструментите за операционализиране на целите за ефективност на ресурсите и целите, свързани с Инициативата на ЕС за суровините¹. Предвижда се прегледът на целите да адресира по един всеобхватен начин адекватността на настоящите цели в трите целеви директиви, например чрез поставяне на по-строги цели от текущите или чрез поставяне на нови цели, включително за предотвратяване на отпадъците и за намаляване на депонираните отпадъци. В същото време, прегледът предвижда обследване за припокриване (в т.ч. между целите за рециклиране в РДО и в Директивата за

опаковките и отпадъците от опаковки) и, ако е необходимо, идентифициране на опции за опростяване на законодателството и подобри яснотата и съгласуваността между директивите. Законодателната инициатива е част от публикуваната Работна програма на ЕК за 2014 г.

Второ, последваща (ex-post) оценка ("fitness check") на пет, приети по-отдавна директиви относно специфични отпадъчни потоци: утайки от ПСОВ; ПХБ/ПХТ; отпадъци от опаковки, ИУМПС, батерии. Ще се направи оценка на съгласуваността между изискванията на тези директиви с новия подход в политиката по отпадъците, в т.ч. йерархията на отпадъците, подхода за жизнения цикъл, и с целите на текущата политика, в т.ч. ефективност на ресурсите и суровините. Оценката предвижда консултации със заинтересованите страни.

Трето, оценка на проблема с отпадъците от пластмаса в контекста на текущата рамка на политиката за управление на отпадъците, основана на Зелената книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци и околната среда, одобрена през януари 2014г.

Предложение за промяна на Директива 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки

През 2011 г. ЕК възложи проучване и възможни регулации относно полимерните торбички за еднократна употреба. Предложенията за такава регулация са вече факт чрез промяна на Директива 94/62/ЕС. На 4 ноември 2013 г. ЕК прие предложение за намаляване употребата на полимерни торбички с дебелина под 50 микрона. Съгласно проекта за промени на Директивата от датата на влизането ѝ в сила страните-членки трябва да въведат в националното си законодателство изискванията в срок от 12 месеца, а до две години след влизането ѝ в сила – да я приложат на практика. Това означава, че страните-членки трябва да въведат мерки, които могат да бъдат икономически инструменти, национални цели за намаляване на количествата или пазарни ограничения, като се спазват правилата на свободно движение на стоки и услуги. Целта на предложението е да се намали вредното въздействие от изхвърлянето на полимерните торбички върху околната среда и най-вече върху водните морски организми и се стимулира предотвратяването на отпадъците и по-ефективното използване на ресурсите.

Други проучвания

ЕК е възложила и проучване относно възможна промяна на сроковете относно целите за ОЕЕО.

2. Стратегия на Европейската общност относно бъдещото управление на битовите отпадъци

В изпълнение на 6-та Програма за действие в областта на околната среда (2001-2010 г.), “Околна среда 2010: Нашето бъдеще, нашият избор”, в края на 2005 г. ЕК прие **Тематична стратегия за предотвратяване на образуването и рециклиране на отпадъците**. Стратегията посочи подхода за постигане на по-добро европейско

законодателство в сектора на отпадъците, постави акцент върху нови подходи и начерта мерки относно по-пълното прилагане на съществуващото законодателство.

Стратегията изигра значима роля в политиката за развитие на сектора. В резултат на прилагането ѝ значителен прогрес беше достигнат в редица направления, в т.ч. опростяване на законодателството, установяване на ключови концепции в йерархията на отпадъците и жизнения цикъл, фокусира изисквания относно предотвратяването на отпадъците, прие се пакет от нови европейски цели за разделно събиране и рециклиране на отпадъците.

Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа се прие от ЕК през септември 2011 г. в изпълнение на една от водещите инициативи от Стратегията „Европа 2020“. Пътната карта е в основата на политиката на ЕС и на страните-членки на ЕС за устойчиво развитие. Фокусът е върху икономика, която да произвежда повече с по-малко суровини, като така се постига по-висока стойност с по-малко материали, а въздействието върху околната среда се свежда до минимум. С помощта на пътната карта се набелязват целите по този път и се посочват дейностите, необходими за постигането на устойчив растеж, основан на ефективността на ресурсите.

Основна цел по отношение на отпадъците, съгласно раздела "Превръщане на отпадъците в ресурси", е: „До 2020 г. отпадъците да се управляват като ресурс. Генерираното количество отпадъци на глава от населението да е в състояние на абсолютен спад и да се рециклират повече материали и суровини от изключително значение. Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до нерециклируеми материали, депонирането практически ще е премахнато“. Документът предвиди ЕК да предприеме редица действия, в т.ч.:

- Насърчаване на пазара за вторични материали и търсенето на рециклирани материали посредством икономически инструменти.
- Да преразгледа целите в приетото вече европейско законодателство за предотвратяване, повторно използване, рециклиране и отклоняване от депониране, за да се премине към икономика, основана на повторно използване и рециклиране с близко до нулата количество остатъчни отпадъци (през 2014 г.).
- Да гарантира, че при публичното финансиране от бюджета на ЕС се отдава приоритет на дейностите, свързани с по-високите нива в йерархията на отпадъците, съгласно Рамковата директива за отпадъците, напр. приоритет имат проектите за рециклиране над депата за отпадъци, (през 2012—2013 г.).
- Да улесни обмена на най-добри практики за събиране и третиране на отпадъци сред страните-членки и да разработи мерки за по-ефективна борба с нарушенията на законите на ЕС в областта на отпадъците (през 2013—2014 г.).
- Да постави акцент върху финансирането на научните изследвания в Съюза (инициатива „Хоризонт 2020“ на ЕС) в областта на най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите, включително рециклиране, повторно използване, замяна

на материали, оказващи въздействие върху околната среда, или на редки материали, по-интелигентно проектиране.

Страните-членки трябва да предприемат следните мерки:

- да гарантират цялостно прилагане на правото на ЕС, свързано с отпадъците, включително минималните цели.
- да насочват публичното финансиране за научноизследователски дейности към най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите (непрекъснато).
- да предприемат мерки по отношение на разхищението на храни в своите национални програми за предотвратяване на генерирането на отпадъци (2013 г.), като се има предвид поставената цел в Пътната карта до 2020 г. изхвърлянето на годни за консумация храни в ЕС да бъде намалено наполовина.

Общата програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 година „Благоденствие в рамките на нашата планета“, беше одобрена през ноември 2013 г. Един от основните тематични приоритети в тази седма по ред Програма на Общността за действия за околната среда е *„Превръщане на Съюза в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика“*. Подчертава се, че съществува и значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците в Съюза, за да се използват по-добре ресурсите, да се разкрият нови пазари, да се създадат нови работни места и да се намали зависимостта от вноса на суровини, като същевременно се понижат въздействията върху околната среда. Констатира се, че през 2011 г. средното количество отпадъци на глава от населението в Съюза е достигнало 503 кг, като варира от 298 до 718 кг в отделните страни-членки. Средно само 40 % от твърдите отпадъци са подготвени за повторна употреба или се рециклират, докато някои страни-членки постигат 70%, показвайки как отпадъците могат да се използват като един от основните ресурси на ЕС. В същото време много страни-членки депонират над 75% от своите битови отпадъци.

С цел Съюзът да се превърне в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, със Седмата Програма за действие по околна среда се гарантира, че не по-късно от 2020 г. отпадъците ще се управляват безопасно като ресурс и за да се предотврати вредата за здравето и околната среда, абсолютното генериране на отпадъци и генерираните отпадъци на глава от населението ще намаляват и депонирането ще е ограничено до остатъчните отпадъци. Това ще включва прилагане на йерархията на отпадъците в съответствие с РДО и ефективното използване на пазарни инструменти и мерки, за да се гарантира, че: 1) депонирането е ограничено до остатъчните отпадъци (т.е. тези, които не подлежат на рециклиране и оползотворяване); 2) енергията се оползотворява само от материали, които не подлежат на рециклиране, като се вземат предвид разпоредбите на член 4, параграф 2 от РДО; 3) рециклираните отпадъци се използват като основен и надежден източник на суровини за Съюза чрез разработването на нетоксични цикли на материалите; 4) опасните отпадъци се управляват безопасно и генерирането им е намалено; 5) незаконните

превози на отпадъци са премахнати с подкрепата на строг мониторинг; и 6) намаляване на хранителните отпадъци. Предвижда се извършване на прегледи на съществуващото законодателство в областта на продуктите и отпадъците, включително преглед на основните цели на ключовите директиви за отпадъците, въз основа на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите, с цел напредък към постигането на кръгова икономика, и премахване на пречките на вътрешния пазар пред дейности по екологосъобразното рециклиране в Съюза.

Целта на Зелената книга за Европейска стратегия относно пластмасовите отпадъци в околната среда е да стартира обсъждане на широка основа за възможните отговори на свързаните с пластмасовите отпадъци предизвикателства пред обществената политика. Последващите действия във връзка със Зелената книга са неразделна част от по-широкия преглед на законодателство в областта на отпадъците и по-конкретно на съществуващите цели за оползотворяване и депониране на отпадъци, както оценката на петте директиви, които обхващат различни потоци от отпадъци. Зелената книга представя както резултатите от редица изследвания относно пластмасовата индустрия и отпадъците от пластмаса, така и вредите, които се нанасят от пластмасовите отпадъци на околната среда, особено на морската среда и на водните организми, и потенциалните заплахи за човешкото здраве от химическите добавки в тези отпадъци, които могат да мигрират в околната среда, макар и в малки количества.

Разглеждат се варианти на политиката относно пластмасови отпадъци, като например предотвратяване на образуването чрез изисквания към създаването на пластмасови продукти, преразглеждане на целите за пластмасови опаковки, забрана на депонирането на пластмасови отпадъци, въвеждане на системи за депозит на PET бутилки, въвеждане на икономически инструменти, които да стимулират рециклирането пред оползотворяването на енергия чрез изгаряне и намаляването на употребата на еднократни или с малотрайна употреба евтини или безплатни продукти, като например, детски играчки, найлонови торбички и др.

МЕСТНИ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Основният програмен документ на местно ниво е Общинската програма за управление на отпадъците, разработена за първи път през 1998 г. За да отговори на изискванията на Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда. ПУО е актуализирана през годините така, че да бъде приведена в съответствие с динамично променящото се национално законодателство в сектор „Управление на отпадъци“.

Последната актуализация е във връзка с изискванията на ЗУО общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО се налага разработването на нова Програма период на действие 2017-2020 година. Поради промяна във фактическата обстановка по отношение управление на отпадъците, проектирането и изграждането на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и последващото управление на

инфраструктурата за управление на отпадъците се налага актуализиране на действащата Програма за управление на отпадъците на територията на община Кюстендил.

Закона за управление на отпадъците въвежда регионален принцип при управлението на отпадъците. Националният план за управление на отпадъците определя регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци. Съгласно Националния план Община Кюстендил попада в „Регион Дупница“ за управление на отпадъците. В разглеждания регион са включени шест от общините в Област Кюстендил – Община Кюстендил, Община Дупница, Община Сапарева баня, Община Бобов дол, Община Невестино и Община Трекляно.

За управление на отпадъците в „Регион Дупница“ е учредено регионално сдружение, което предприе необходимите действия за подготовка на документи за кандидатстване по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ за изграждане на „Регионален център за управление на отпадъците“, който да обслужва споменатия район. Намерението за това е изразено още през месец декември 2011 г. пред Управляващия орган на ОПОС 2007-2013 г.

Окончателното Споразумение за партньорство между общините за изграждане на „Регионална система за управление на отпадъците“, Регион Дупница, е подписано през месец ноември 2012 година. Възложени са и са извършени предпроекти проучвания и финансов анализ. Изготвено е инвестиционно намерение за изграждане на „Регионален Център за третиране на неопасни отпадъци – Регион Дупница“.

Предвижда се регионалният център за управление на отпадъците да обслужва жителите на тези шест общини и да се намира на територията на Община Дупница, в землищата на с. Грамаде и с. Джерман. Постановено е положително Решение по ОВОС на Доклада за ОВОС.

С измененията на ЗУО, обн. в ДВ бр. 41 от 2010 г. в чл. 19а – 19е се въвежда яснота какво представляват регионалните системи за управление на отпадъците, техните цели, въпросите свързани със собствеността на едно регионалното депо и съоръженията за третиране на отпадъците, цената за третиране на тон отпадък и др. С цитираните изменения се регламентира създаването на регионални сдружения по реда на този специален закон, като това включва възникването и реда за присъединяване на общините в сдружението, правото на членство, органите на управление, възможните източници на финансиране и т.н. Детайлно е определен състава, органите, начина на функциониране при вземане на решения, правилата на действие при липса на кворум, както и областите на компетенции за вземане на решения на Общото събрание на регионалното сдружение и основните права и задължения на председателя на сдружението.

Нов момент, въведен с тези изменения в ЗУО е изискването решенията на общото събрание да се оповестяват по подходящ начин във всяка от общините и да се изпращат на министъра на околната среда и водите и на съответния областен управител. Прието е решенията на общото събрание да могат да бъдат обжалвани само от заинтересованите общини по реда на Административно-процесуалния кодекс.

Община Кюстендил има разработена Наредба за управление на дейностите по отпадъците, в която са заложили правила и изисквания към причинителите на отпадъци. В наредбата са залегнали всички минимални изисквания, заложили в ЗУО, както и всички подзаконови нормативни актове, касаещи управлението на специфичните отпадъчни потоци. Предстои Наредбата да бъде приета от Общински съвет Кюстендил.

АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Този анализ трябва да отговори на следните въпроси:

- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци в общината през последните 5 години
- Каква е нормата на натрупване
- Какъв е морфологичния състав на отпадъците
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци през последните 5 години и какви са тенденциите в третирането им
- Каква е степента на изпълнение на целите в съответствие с националното законодателство

МОРФОЛОГИЧЕН АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Един от основните ангажимент на всеки Кмет на община в РБългария, във връзка с прилагането на законодателството по управление на отпадъците, е управлението на дейностите по битовите отпадъци. Съгласно т.4 от ДР на ЗУО "Битови отпадъци" са "отпадъци от домакинствата" и "подобни на отпадъците от домакинствата". Към тях се приравняват и отпадъци от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Общият поток битови отпадъци съдържа различни компоненти, които ако не се третират правилно могат да окажат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В същото време в битовите отпадъци има редица подходящи за оползотворяване материали като хартия, метали, стъкло, пластмаса, биоразградими отпадъци и други. Това налага въвеждането/оптимизирането на практики/те за разделно събиране на масово разпространените отпадъци, като отпадъците от опаковки, отпадъците от електрическото и електронно оборудване, биоразградимите отпадъци и опасните отпадъци от домакинствата.

Отделянето от общия поток битови отпадъци на опасните вещества и веществата, които могат да бъдат рециклирани и оползотворени, предотвратява замърсяването на околната среда, води до пестене на естествени суровини и в значителна степен намалява количествата на отпадъците постъпващи за обезвреждане, което от своя страна намалява разходите, които се изразходват от общините за обезвреждане на тези отпадъци.

В различните общини количеството и морфологичният състав на образуваните битови отпадъци варира в зависимост от функционалния тип на населените места, социалния статус на населението и други.

Преди стартирането на подготвителните дейности за изграждане на регионални депа в страната нямаше масова практика за провеждане на проучвания и анализ на състава на смесените битови отпадъци. Наличието на актуални данни за морфологичния състав на битовите отпадъци дава възможност за използването им при планиране на инфраструктурата за управление на отпадъците – инсталации за компостиране, инсталации за предварително третиране, както и оценка на експлоатационния период на депата за неопасни отпадъци. В последните години множество градове и общини започнаха да оценяват както морфологичния състав, така и количеството на образуваните отпадъци.

Обхватът на предложените дейности по изпълнение на договора с Община Кюстендил е съобразен с конкретните нужди на Възложителя, с цел да се получат по-конкретни данни за състава на смесените битови отпадъци за общината, във връзка с изискванията на чл.8, ал.6 и § 4 от ПЗР на Наредба за разделно събиране на биотпадъците (Постановление №275 от 6 декември 2013 г.), както и изискванията за разделно събиране на битовите отпадъци на територията на общината съгласно чл.19, ал. 3 т.6 от ЗУО.

Изискванията за предоставяне на информация за битови отпадъци са определени в закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр.53 от 13.07.2012 г) и Наредба № 2 от

22.01.2013 за реда и образците по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

Морфологичният анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на община Кюстендил се извършва съгласно *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/29.09.2012г. на министъра на околната среда и водите.*

През 2012 г., с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие на ЕС чрез оперативна програма Околна среда 2007 - 2013, МОСВ разработи Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци. Методиката съдържа описание на практическия метод за провеждане на анализа, описание на характеристиките които следва да се определят, определяне на минимални изисквания които ще се използват по време на изследването, видовете и брой проби, групи генератори, възможности за статистическа оценка.

Морфологичен анализ на отпадъците, генерирани на територията на Община Кюстендил е направен в периода март 2014 г. – октомври 2015 г. и е в съответствие с одобрената от министъра на околната среда и водите Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци.

Обхватът на анализа е съобразен с изискванията, посочени в договора между Община Кюстендил и ТК-Инженеринг ЕООД, като се спазва *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/29.09.2012г. на министъра на околната среда и водите.* Съгласно този договор и в рамките на проучването трябва да се определят следните характеристики на отпадъците:

1. Обемно тегло;

2. Гранулометрия - чрез сита за отпадъка се разделя на следните фракции:

- от 0 до 65 мм;
- от 65 до 150 мм;
- над 150 мм.

3. Морфологичен състав

Морфологичният състав се определя за всеки сезон. Определянето на морфологичния състав на отпадъците се извършва чрез ръчно сортиране и определяне на количествата и процентното съдържание на следните видове отпадъци:

- Хранителни отпадъци;
- Хартия;
- Картон;
- Пластмаси;
- Текстил;
- Гуми - всички видови продукти от гума, с изключение на автомобилни гуми;
- Кожи;
- Градински отпадъци;
- Дървесни отпадъци;
- Инертни отпадъци;
- Стъкло;
- Метали;

- Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Опасни отпадъци от бита, в т.ч. - батерии и акумулатори; абразивни прахове, аерозоли, препарати за почистване на стъкло, белина, препарат за отпушване на тръби, лекарства с изтекъл срок, шампоани, продукти от автомобили / антифриз, спирачна течност, бензини и др./, разтворители, пестициди, препарати против насекоми, хербициди, торове и др.;
- Други - неопределими.

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Определяне на групите генератори и зони за изследване на морфологичния анализ на отпадъците на Община Кюстендил

Определянето на групите генератори за целите на изследването е съобразено с цитираната по-горе методология, при отчитане на специфичните условия за общината и съгласувано с ръководството на община Кюстендил. По данни на ГРАО и НСИ Община Кюстендил се състои от един град – гр. Кюстендил и 71 села. Типовете генератори на отпадъци за тази община, могат да бъдат определени в четири основни групи:

- **Генератори по тип на застрояване:**
 - Средно високо строителство – многофамилни къщи ;
 - Ниско строителство - еднофамилни сгради;
 - Централна градска част – жилища, офиси, банки, търговски обекти.
- **Генератори по тип на обитаване:**
 - Жилищни зони ;
 - Зони с търговски обекти и жилища (център);
 - Зони с търговски обекти и прошилени обекти.
- **Генератори по социален статус**
 - Урбанизирани зони с работещо население;
 - Зони обитавани от групи без постоянни доходи (махали).
- **Генератори по вид на отопление:**
 - С централно отопление (към този тип може да се отнесат газифицираните райони);
 - С отопление на твърдо гориво.

След определянето на основните типове генератори и въз основа на:

- 1) Информация от Община Кюстендил за годишно количество на образуваните отпадъци;
- 2) Генераторите, които допринасят в най-голяма степен за количествата на образуваните отпадъци;
- 3) т. 2.3 Съставяне на план за пробонабиране от *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/ 29.09.2012г. на министъра на околната среда и водите*

бяха определени зоните за изследване на морфологичния състав на отпадъците в Община Кюстендил и необходимия брой проби от отпадъци, за които ще бъде извършен анализ през всеки годишен сезон. Зоните са както следва:

- **1-ва Зона** - жилищна зона с многофамилни къщи тип „блокове“ – (високо застрояване), кв. Запад между бл. 3А и бл.115;
- **2-ра Зона** - жилищна зона с еднофамилни къщи (ниско застрояване), кв. Изток ;
- **3-та Зона** – Централна градска част – централен площад „Велбъжд“, офиси, банки, жилища ниско строителство на град Кюстендил ;
- **4-та Зона** - смесена зона Търговски обекти и Промислена част в жилищна част на град Кюстендил ;
- **5-та Зона** – зона, свързана със села с население между 500 и 3000 жители- с. Жиленици, което е с население по НСИ – 1122 жители.

Избраните типове зони съчетават различни **видове застрояване**: ниско, средно и централна градска част.

Отчитайки **социалния статус** на населението са избрани само зони с работещо население.

По отношение на **тип на обитаване** са избрани четири жилищни зони и една смесена зона (търговски обекти, промишлена част и малко жилища).

Съобразно **типа на отопление** са избрани три зони с отопление на твърдо гориво и две зони – с газифицирани сгради.

Определяне на необходимия брой проби

При отчитане на *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци* (табл.2.1.) и информацията от Община Кюстендил за годишно количество на образуваните отпадъци са определени 5 (пет) броя проби, които следва да се вземат и анализират за един сезон или 20 броя общо за четирите сезона – зима, пролет, лято и есен.

ДОКЛАД по договор: „Изготвяне на морфологичен състав на твърдите битови отпадъци, генерирани в Община Кюстендил“

ПРИЛОЖЕНИЕ №6 Морфологичен състав на битовите отпадъци на Община Кюстендил, изследвани зони - Зона 1, Зона 2, Зона 3, Зона 4 и Зона 5

№	Дата	тип обект на изследването	№ проба за деня	достав. отпад., кг	брой набран и съда съдовете	вид на съдовете	Фракционен състав в %			обемно тегло в 1 м3	тегло на пробата	Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Костендил през сезон зима за петте изследвани зони																	
							над 150 мм %	от 65 до 150 мм %	под 65 мм %			хранителни		хартия		велпапе и картон		пластмаса		текстил		гума		кожа		градински		дървесни	
												kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
1	18.3.2015 г.	Зона 1 - район с високо строителство - жилищни блокове	1	460	5	1100 л	37,9%	32,1%	30,0%	169,8	120,81	29,98	24,82	23,68	19,60	6,75	5,59	18,27	15,12	9,17	7,59	2,30	1,90	5,02	4,16	1,57	1,30	0,70	
2	18.3.2015 г.	Зона 2 - Район с ниско строителство - еднофамилни къщи	3	540	10	5 бр. 1100л + 5 бр 120 л	8,2%	32,8%	59,0%	247,9	163,54	17,43	10,66	13,17	8,05	0,00	0,00	10,65	6,51	2,31	1,41	1,54	0,94	4,41	2,70	23,11	14,13	11,10	
3	19.3.2015 г.	Зона 3 - Централна градска част ЦГЧ - площад централен, офиси, банки	1	435	6	1100л	52,7%	27,6%	19,7%	146,3	120,56	14,24	11,81	25,80	21,40	12,20	10,12	11,42	9,47	1,75	1,45	0,85	0,71	0,15	0,12	1,05	0,87	8,76	
4	19.3.2015 г.	Зона 4 - Промислени предприятия и Търговски обекти	2	380	6	1100л	40,4%	35,5%	24,1%	131,0	122,58	33,88	27,64	23,04	18,79	11,51	9,39	27,43	22,38	0,52	0,42	0,00	0,00	0,13	0,11	4,84	3,95	0,00	
5	18.3.2015 г.	Зона 5 - селска част с. Жиленици	2	620	5	1100 л	32,3%	34,5%	33,2%	332,8	130,05	13,70	10,53	16,16	12,43	5,80	4,46	16,79	12,91	6,80	5,23	1,25	0,96	0,75	0,58	4,00	3,08	9,90	
		Среден резултат за изследването през сезон зима в петте зони										19,10	14,98	17,14	13,57	6,09	5,02	13,55	10,70	2,75	2,18	0,94	0,71	1,94	1,42	6,11	4,05	4,11	

ДОКЛАД по договор: „Изготвяне на морфологичен състав на твърдите битови отпадъци, генериращи се в Община Кюстендил“

ПРИЛОЖЕНИЕ №6 Морфологичен състав на битовите отпадъци на Община Кюстендил, изследвани в Зона 1, Зона 2, Зона 3, Зона 4 и Зона 5

№	Дата	тип обект на изследването	№ проба за деня	достав. отпад., кг	брой набрани съда	вид на съдовете	Фракционен състав в %			обемно тегло в 1 м ³	тегло на пробата	Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Кюстендил през сезон "пролет" за петте зони																	
							над 150 мм %	от 65 до 150 мм %	под 65 мм %			хранителни	хартия	вещи и картон	пластмаса	текстил	гума	кожа	градивски	дървесни									
							kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%					
1	11.5.2015 г.	Зона 1 - район с високо строителство - многофамилни жилища	3	520	5	1100 л	20,0%	68,2%	11,8%	169,2	119,51 кг.	34,35	28,74	13,68	11,45	5,57	4,66	11,31	9,46	9,23	7,72	0,81	0,67	0,67	0,56	2,57	2,15	2,35	1,97
2	11.5.2015 г.	Зона 2 - Район с ниско строителство - еднофамилни къщи	2	465	55	110п	44,7%	4,5%	50,9%	164	117,2 кг.	9,60	8,19	5,09	4,34	1,55	1,32	7,38	6,29	1,21	1,03	0,00	0,00	0,00	0,00	46,31	39,51	20,00	17,06
3	12.5.2015 г.	Зона 3 - Централна градска част ЦЧ - площад централен, офиси, банки	1	580	6	1100п	28,8%	47,0%	24,2%	173,3	124,34 кг.	8,80	7,08	14,00	11,26	10,05	8,08	14,17	11,40	7,45	5,99	2,15	1,73	0,00	0,00	36,50	29,35	0,63	0,51
4	11.5.2015 г.	Зона 4 - Промислени предприятия и Търговски обекти	1	520	7	1100п	45,4%	37,6%	16,9%	154,0	128,38 кг.	36,40	28,35	9,48	7,38	37,10	28,90	27,33	21,29	4,90	3,82	0,30	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	12.5.2015 г.	Зона 5 - селска част - с. Жилевци	2	560	5	1100 л	20,1%	56,4%	23,5%	189,9	112,91 кг.	5,54	4,91	5,47	4,84	7,38	6,54	7,90	7,00	1,00	0,86	2,30	2,04	0,00	0,00	36,43	32,26	1,88	1,67
		Среден резултат за изследването през сезон "пролет" в петте зони										18,94	15,45	9,54	7,85	12,33	9,90	13,62	11,09	4,76	3,89	1,11	0,93	0,13	0,11	24,36	20,66	4,97	4,24

ТК-ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД

ДОКЛАД по договор: „Изготвяне на морфологичен състав на твърдите битови отпадъци, генерирувани в Община Кюстендил“

ПРИЛОЖЕНИЕ №6 Морфологичен състав на битовите отпадъци на Община Кюстендил, изследвани в Зона 1, Зона 2, Зона 3, Зона 4 и Зона 5

№	Дата	тип обект на изследването	№ проба за дена	достав. Отпад., кг	брой набрани съда	вид на съдържате	Фракционен състав в %			обемно тегло в 1 м3	тегло на пробата	Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Кюстендил през сезон "лято" за петте зони																	
							над 150 мм %	от 65 до 150 мм %	под 65 мм %			хранителни	картия	вълна и картон	пластмаса	текстил	гума	кожа	гравитински	дървесин									
																				кг	%	кг	%	кг	%	кг	%	кг	%
1	20.7.2015 г.	Зона 1 - район с високо строителство - многоетажни жилища	2	600	5	1100 л	28,7%	33,8%	37,5%	225,6	134,44 кг.	24,30	18,07	11,98	8,91	15,02	11,17	22,90	17,03	4,29	3,19	0,15	0,11	1,05	0,78	10,68	7,94	0,00	0,00
2	21.7.2015 г.	Зона 2 - Район с ниско строителство - едноетажни къщи	1	610	55	110л	29,8%	43,9%	26,3%	223,6	133,9 кг.	31,89	23,82	16,63	12,42	6,25	4,67	16,63	12,42	4,60	3,44	2,95	2,20	0,00	0,00	15,15	11,32	0,40	0,30
3	20.7.2015 г.	Зона 3 - Централна градска част ЦЧ - площта центризи, офиси, банки	3	650	6	1100л	26,7%	44,0%	29,3%	213,9	127,88 кг.	23,12	18,08	15,21	11,89	11,70	9,15	21,87	17,10	5,15	4,03	0,68	0,53	0,65	0,51	21,45	16,77	5,35	4,18
4	20.7.2015 г.	Зона 4 - Промислови предприятия и търговски обекти	1	580	7	1100л	30,5%	42,0%	27,5%	184,2	131,91 кг.	25,13	19,05	12,75	9,67	15,90	12,05	19,21	14,56	5,86	4,44	0,00	0,00	0,00	0,00	26,40	20,01	0,00	0,00
5	21.7.2015 г.	Зона 5 - селска част - с. Жиленица	2	600	5	1100 л	33,5%	32,9%	33,5%	202,6	120,97 кг.	12,75	10,54	10,60	8,76	4,50	3,72	24,71	20,43	3,45	2,85	5,05	4,17	6,35	5,25	18,30	15,13	3,70	3,06
		Среден резултат за изследването през сезон "лято" в петте зони										23,44	17,91	13,43	10,33	10,67	8,15	21,06	16,31	4,67	3,59	1,77	1,40	1,61	1,31	18,40	14,24	1,89	1,51

TK-ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД

Морфологичен състав (%) на образуваните отпадъци в Община Кюстендил за четирите сезона

Морфологичен състав	гр. Кюстендил	села, Община Кюстендил	ОБЩО за Община Кюстендил
Хранителни отпадъци	20,64%	9,95%	18,31%
Хартия	17,00%	14,05%	16,36%
Пластмаса	12,83%	14,50%	13,19%
Текстил	4,14%	4,46%	4,21%
Гума	1,07%	1,80%	1,23%
Кожа	1,52%	1,92%	1,61%
Градински отпадъци	17,16%	21,86%	18,19%
Дървесни отпадъци	3,07%	3,71%	3,21%
Стъкло	4,95%	7,78%	5,57%
Метали	1,03%	1,36%	1,10%
Инертни материали	14,36%	18,35%	15,23%
Опасни отпадъци от бита	2,22%	0,26%	1,79%
ОБЩО	100,0%	100,0%	100,0%

След проведените четирисезонни изследвания върху петте избрани генератора могат да се направят следните изводи за община Кюстендил.

1) Необходимо е да се работи в посока подобряване ефективността от развитата система за разделно събиране на отпадъци от опаковки от “Екопак България“ АД. Населението не е информирано достатъчно и не използва по предназначение разположените цветни контейнери. Анализите от пробите показват значителни количества рециклеруеми отпадъци от пластмаса и хартия.

2) Препоръчва се да се развие разделно събиране на градински отпадъци и тяхното компостиране. Растителните отпадъци са в значими количества, и в градските и селските райони през сезоните пролет, лято и есен. Най- висок процент на градинските отпадъци е констатиран през сезоните есен – 48,98% и пролет – 39,51% от изследваната Зона № 2 – район с ниско строителство. Установено е, че отпадъците от почистването на улиците и парковете площи (сухи листа, окосена трева, изсечени клони от храсти и дървета) от Централната градска част – Зона № 3 се поставят в контейнерите за битова смет.

3) Въвеждане на механично сепариране на битовите отпадъци

Фракционният състав благоприятства, както ръчните, така и механичните техники за сепариране. Фракцията с размери над 150 мм е в най- голям процент, което е характерно за урбанизираните градове. От една страна ще бъдат отделени хартия, стъкло, пластмаси и метали от битовия отпадъчен поток, което е задължение за всяка община съгласно чл.31, ал.1, т.1 на ЗУО. От друга страна е възможно хартията и пластмасите, отделени при сепарирането, които са негодни за рециклиране, да бъдат използвани като RDF за изгаряне, например в циментови пещи или в други инсталации, притежаващи съответните разрешителни документи съгласно действащото законодателство. По този начин ще се постигне значително отклоняване на количествата на отпадъците, постъпващи за депониране и съответно спестяване на средства на общината от отчисленията по чл.64 на ЗУО.

4) Намаляване на количеството на отпадъците чрез биологично третиране

Хранителните отпадъци съставляват относително голяма част от биоразградимите отпадъци и позволяват прилагането на различни подходи. Анализирването на отпадъците от петте изследвани зони показва високо съдържание на хранителните отпадъци и през четирите сезона.

5) Община Кюстендил трябва да обърне внимание на търговските обекти и магазинната мрежа, която генерира хранителни отпадъци и отпадъци от опаковки – пластмасови и хартиени и тяхното отделяне при генератора, за да се избегне попадането им в контейнерите за битови отпадъци.

6) Поради използването на твърдо гориво за отопление през зимата, особено в зоните с ниско строителство и селската част, Община Кюстендил е необходимо да изгради система за изхвърляне на пепелта от печките. Този отпадък, особено в града попада в контейнерите за битови отпадъци и ще затруднява всеки един процес на сепарация

Чрез чл.19, ал.3, т.6 на Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ бр. 53/2012г.) се въвежда се **задължение на кмета на общината за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината** най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. С **чл.31, ал.1, т.1 на ЗУО** се определя изискването за постигане *на не по-късно от 1 януари 2020 г. на целта за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци.* С § 15 на ЗУО са посочени сроковете за поетапно постигане на целта от 50 на сто рециклиране в периода 2016- 2020г.

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 % от общото им тегло.

2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 % от общото им тегло.

3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 % от общото им тегло.

С чл. 31, ал.1, т.2 на ЗУО се определя че най-късно до 31 декември, 2020г. трябва да се ограничи количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци до **35 на сто** от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995г.

В осреднения резултат за сезон „лято“ и сезон „пролет“ от изследването на смесените битови отпадъци на Община Кюстендил показва много висок процент на **хранителните – 17,9 %** и изключително висок на **градинските – 14,24 % отпадъци**. Това е факт, върху който община Кюстендил трябва да обърне сериозно внимание. Тези резултати са сериозна предпоставка за въвеждане система за разделно събиране и ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци.

Висок е дялът на пластмасовите отпадъци, като най-високи нива на пластмасовите отпадъци се наблюдават в сезон зима и лято, а най-нисък през есента.

Получените резултати не дават осонавание да се заключи, че в генерирането на хартия и картон има сезонна зависимост. Разпределението на хартията по групи генератори е сравнително равномерно разпределена. Делът на картонените опаковки е най-висок, почти 50% от добиваните хартиени отпадъци.

Процентното съдържание на стъклото е относително равномерно разпределено през четирите годишни сезона, но най-висок е през сезон есен. Количеството на стъклените опаковки многократно надвишават количеството на стъкло с друг произход.

КОЛИЧЕСТВА ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНИ, РЕЦИКЛИРАНИ, ОПОЛЗОТВОРЕНИ И ОБЕЗВРЕДЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Разделно събраните в последните години отпадъци и отчетено от организацията по оползотворяване са посочени по-горе в програмата. Анлиза на морфологичния състав на отпадъците показва високо съдържание на отпадъци от опаковки в контейнерите за общо сметосъбиране, което по категоричен начин показва недостатъчната ефективност на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Политиката на ЕС има няколко основни цели, включително избягването на отпадъците чрез въвеждането на технологии и процеси, които са екологосъобразни и генерират по-

малко отпадъци, и чрез производството на съобразени с околната среда продукти, които подлежат на рециклиране. Именно тази тенденция се очаква да повлияе в посока на намаляване на образуваните количества отпадъци и в България. Намаляването на теглото на опаковката и използването на рециклирани материали запазват суровините и намаляват разходите.

Първите симптоми за тази тенденция се проявяват при опаковките - намаляване на теглото на опаковките и увеличаване на възможността за рециклиране или биологично разграждане. Въведената в България продуктова такса за тънките пластмасови торбички има за цел да ограничи потреблението с цел да се предотврати замърсяването с тях, както и да наложи пластмасовите торби за многократна употреба. Това е предпочетено пред замяната на пластмасовите пликосе с хартиени торбички, екологичният ефект на което е недоказан. Успешните стратегии за рециклиране разчитат на развитието на добре функциониращи пазари за вторични суровини.

Редица стоки за дълготрайна употреба, които се използват от домакинствата, попадат в потока отпадъци няколко години след закупуването им. В страната се запазва тенденцията битовите предмети да се употребяват (съхраняват) за период по-дълъг от 5 години. Наличието на стоки за дълготрайна употреба, които не са унищожени в годината, в която са закупени (за разлика от храната или предмети като напр. вестници), усложнява връзката между разходите на домакинствата и генерирането на битови отпадъци.

Европейско проучване за тенденциите в развитието на материалите и връзката с образуването на различни фракции отпадъци показва следните особености относно скъсяването на „живота“ на продуктите:

- Възможността за продължително съхранение на даден продукт преди неговото изхвърляне оказва изключително влияние върху обема на генериране на отпадъци – колкото по-дълго хората запазват продуктите, толкова по-малко отпадъци се генерират.
- Средната продължителност на всички видове продукти е около 3,5 години.
- Диапазоните на обхват са от няколко седмици за хранителните продукти, напитки и вестници до няколко години за повечето стоки.

През последните 20 години се наблюдават няколко особености:

- Продължителността на „живота“ на повечето стоки (малотрайни, напитки, вестници) е останала непроменена.
- В много от сферите (електроника, дрехи и др.) продължителността на „живота“ на продуктите се е скъсила.
- Намаляването/свиването на жилищната площ предотвратява натрупването на вещи и ускорява разчистването на ненужните такива.
- Общоприето е, че средната продължителност на времето на съхранение на един продукт е намаляла значително.

Достъпността на електрическите уреди, заедно с техническия напредък, е ключов фактор за съкращаване на „живота“ на този тип продукти. Затова спадът на цените на продукти задвижва едновременно обема на закупена стока и скоростта, с която тя се включва в потока отпадъци.

Не на последно място, значение за възможността за оползотворяване на отпадъците има и изкупната цена на вторичните материали, която преди няколко години отбеляза рязък спад в рамките на ЕС при хартията и пластмасата, но след това постепенно възстанови предишното си ниво.

СТЕПЕН НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ

ПЛАНИРАНЕ НА ДЕЙСТВИЯТА НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВОТО НА ДЕПОНИРАНИТЕ БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ

Общият поток битови отпадъци съдържа различни компоненти, които ако не се третира правилно могат да окажат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В същото време в битовите отпадъци има редица подходящи за оползотворяване материали като хартия, метали, стъкло, пластмаса, биоразградими отпадъци и други. Това налага въвеждането/оптимизирането на практики/те за разделно събиране на масово разпространените отпадъци, като отпадъците от опаковки, отпадъците от електрическото и електронно оборудване, биоразградимите отпадъци и опасните отпадъци от домакинствата.

Отделянето от общия поток битови отпадъци на опасните вещества и материалите, които могат да бъдат рециклирани и оползотворени, предотвратява замърсяването на околната среда, води до пестене на естествени суровини и в значителна степен намалява количествата на отпадъците постъпващи за обезвреждане, което от своя страна намалява разходите на общините за обезвреждане на тези отпадъци.

Предвид задълженията на общините за изпълнение на целите по чл.31 от Закона за управление на отпадъците бяха извършени допълнителни изчисления, които да подпомогнат Община Кюстендил при планиране на бъдещи съоръжения за третиране на отпадъците в Регион Дупница. Община Кюстендил е най-голямата община в Регион Дупница и ще доставя значително количество отпадъци в регионалната система. Поради това Община Кюстендил следва да притежава точна оценка на количествата на отпадъците, които могат да постъпят в бъдещата регионална система и съответно те да бъдат взети предвид при планиране на капацитета на регионалните съоръжения, проектирането, строителството и въвеждането им в експлоатация.

Постигане на целите по чл.31, ал.1, т.1 от Закона за управление на отпадъците

Чрез чл.19, ал.3, т.6 на ЗУО отпадъците (обн. ДВ бр. 53/2012г.) се въвежда се задължение на кмета на общината за разделното събиране на битови отпадъци на

територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.

Чрез **чл.31, ал.1, т.1 на ЗУО** се определя изискването за постигане на не по-късно от 1 януари 2020 г. на целта за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи **хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло** от домакинствата и подобни отпадъци от други източници не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци.“ С § 15 на ЗУО са посочени сроковете за поетапно постигане на целта от 50 на сто рециклиране в периода 2016- 2020г.

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 % от общото им тегло.

2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 % от общото им тегло.

3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 % от общото им тегло.

Постигане на целите по чл.31, ал.1, т.2 от Закона за управление на отпадъците

С чл. 31, ал.1, т.2 на ЗУО се определя че най-късно до 31 декември, 2020 г. трябва да се ограничи количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци до **35 на сто** от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995г.

Обобщената информация за Община Кюстендил по данни на НСИ от 1995г. показва:

- Население към 31.12.1995 г. на Община Кюстендил – 76 433 жители;
- Норма на натрупване за 1995г. - 0,563 тона/жител/г.;
- Общо депонирани отпадъци към 31.12.1995 г. - 43 040 тона.

Въз основа на тези данни може да се заключи, че за постигането към 2020 г. на целта за ограничаване на количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци (до 35 на сто) е необходимо да се ограничи количеството до **15 064 т./г.** Данните от морфологичния анализ на отпадъците показват, че в отпадъците на Община Кюстендил се съдържат следните видове отпадъци, подлежащи на компостиране:

- Хранителни отпадъци - 18,31%;
- Градински отпадъци - 18,19%;
- Дървесни отпадъци - 3,21%.

Общото количество на тези отпадъци възлиза на 39,71 %, което се равнява на **9 332 т/ г.** Поради намаляване на количеството на образуваните отпадъци през 2015 г. на практика Община Кюстендил вече е изпълнила изискването за ограничаване на количествата на депонираните биоразградими битови отпадъци спрямо 1995г. Независимо от това няма осигурена устойчива практика, която да води до третиране на образуваните биоразградими битови отпадъци. Въз основа на данните по-горе може да се заключи, че съществува потенциал за осигуряване на необходимите количества отпадъци, обезпечаващи функционирането на бъдеща инсталация за компостиране (за община Кюстендил или функционираща на регионален принцип). За да се осигури функционирането на бъдещата инсталация обаче е необходимо въвеждане на система за разделно събиране на биоотпадъци. Чрез системата трябва да се осигури събирането на зелените и биоотпадъците от общинските зелени площи и домакинствата.

В настоящият анализ не е отчетено количеството на хартия и картон, които могат да допринесат за увеличаване на потенциала за рециклиране на биоразградимите отпадъци. Съгл. дефиницията по т.3 „биоразградими отпадъци“, ДР на ЗУО - хартията и картона също спадат към този вид отпадъци.

За всеки от регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци (в частност Регион Дулница) целите по разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци се изпълняват съвместно от всички общини в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6 ЗУО. Целите по разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби на ЗУО и Наредба за разделно събиране на биоотпадъци.

АНАЛИЗ НА УТАЙКИТЕ ОТ ГПСОВ

Основният отпадък, който се формира при работа на ГПСОВ са утайките. За определянето на количеството на отделените утайките се използват данни от експлоатацията на ПСОВ - гр. Кюстендил.

Основните отпадъци, които се генерират по време на експлоатацията на ПСОВ са битови отпадъци, утайки и пясък.

Битови отпадъци - Генерирани от обслужващия персонал -16 души в зависимост от избрания вариант II. Очакваното количество на тези отпадъци е около 0.5м^3 /работник/ година.

Производствени отпадъци

Материали, задържани във входните решетки

Количеството на материалите, задържани в решетките, варира в зависимост от използвания тип решетки, от разстоянието между прътите, от типа на канализационната система и от географското местоположение. Наклоните на канализационните колектори могат значително да повлияят върху естеството на задържаните в решетките материали. Тъй като е трудно да бъде прогнозирано количеството на задържаните в решетките материали, най-често се използват следните данни:

Количество на задържаните в решетките материали

Обем на задържаните в решетките материали	25-75м³/10⁶м³ /средно 50м³/10⁶м³/
Плътност на задържаните в решетките материали	750-950кг/м ³ /средно 850 кг/м ³ /
Съдържание на влагата	75-90%
Летливи твърди вещества	65-95%

На базата на данни от експлоатацията на ПСОВ. количеството на отпадъците задържани от решетките е 19,38 т./год.

Пясък

Количествата на задържания пясък варират значително в зависимост от мястото. Към факторите, които оказват влияние върху количеството пясък, спадат вида на колекторната система, топографията, видът на пътната настилка, състоянието и наклона на

канализационните колектори, вида на промишлените отпадъци, климата, типа на почвата и близостта до плажове. Стойностите обичайно варират от 5 до $200\text{м}^3/10^6\text{м}^3$, при средна стойност от $60\text{м}^3/10^6\text{м}^3$, а плътността на задържания пясък е $2,4\text{т}/\text{м}^3$.

На базата на данни от експлоатацията на ПСОВ, количеството на пясък е 27,63 т./год .

Излишна утайка

Количеството на образуваните утайки зависи от естеството на отпадъчните води и от типа на прилагания пречиствателен процес.

Типичните стойности за добиваните утайки при аерационна система с конвенционално натоварване са в рамките на 0,5-1,0кг СВ/кг снижено БПК, а удължената аерация дава 0,5-0,6 кг СВ/кг снижено БПК.

Излишните активни утайки след уплътняване се отстраняват от технологичния процес чрез депониране на изсушителни полета. За да бъдат изпълнени Директивите на ЕС, ПСОВ разполага и с алтернативни съоръжения за обезводняване на утайките - тъй наречените декантери.

Периодично се извършва анализ на генерираните утайки, съгласно процедурата по Приложение №5 от Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието приета с ПМС №339 /от 14.12.2004г/.

Навременното решаване на проблема с депонирането на утайките от Пречиствателна станция за отпадъчни води -Кюстендил е много важен въпрос, тъй като в страните от Европейския съюз, от 2005 г. беше забранено депонирането на утайки, които съдържат органични съставки.

Използването на утайките в селското и горско стопанство е най-добрият начин за рециклирането им, а направените проучвания в страните от Европейския съюз, показват ,че е и най-евтиния.

Най-общите изисквания за използване на утайките са:

1. Предварителна обработка за намаляване на органичните вещества и намаляване на болестотворните бактерии;
2. Ограничаване на количеството на тежките метали;
3. Ограничаване на избора на селскостопанските култури, които ще се отглеждат на наторяваните площи.

Използването на утайките се извършва, като се изпълняват изискванията на Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието, приета с ПМС №339 /от 14.12.2004г.

Програмата предвижда решения, касаещи третиране на утайките на и извън площадката на ГПСОВ.

- Временно решение - смесено депониране на утайките на депо за ТБО - гр. Кюстендил.

- Други възможни варианти за оползотворяване на утайките от ГПСОВ
- Други възможни варианти за временно депониране

За опазване на околната среда особено важно е утайката да не съдържа органични вещества.

Транспортът става по маршрути извън населените места. Извършва се в ненатоварените часове по пътищата.

Загрижеността за човешкото здраве изисква да се следи наличие на тежки метали в утайките на ПСОВ, което се осъществява чрез контрол на проби в акредитирана лаборатория. Събирането на всички отпадъци и утайки става на площадката на ПСОВ. Събирането се прави разделно.

Местата за временно съхранение на маслата и отпадъчните нефтопродукти е съобразено с чл. 10 и чл. 14 ПМС 131/13.07.2000г. -Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

Изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръженията за третиране на отпадъци, са посочени в Наредба 12 / 6.12.98г. Върху площадката на ПСОВ има съоръжения за третиране на утайките.

Площадката на ПСОВ отговаря на следните изисквания , а именно:

- ❖ теренът не е свлачище, срутище. блатиста местност, карстов район, няма подземни богатства, не е застрашен от наводнения (при правилно избрана кота на съоръженията).
- ❖ на площадката се предвиждат съоръжения за намаляване на обема на утайките, центрофуги и пр.
- ❖ Условиата за удобни комуникационни връзки за извозване на утайките са налице
- ❖ дейностите по третиране на утайките са на мястото на образуването им - ПСОВ, те са включени в инфраструктурата на цялото производствено предприятие.

Пренасянето на утайките от едно съоръжение в друго в границите на площадките става автоматизирано и чрез тръбопроводи. Утайката се обезводнява, така че водното съдържание на уплътнената утайка да не създава проблеми при съхранението. Обезводняването се осъществява с

предварително уплътняване и/или използване на центрофуга и изсушителни полета.

- ❖ Събирането и извозването на производствените отпадъци е в съответствие с ПМС 53/19.03.99 - Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци. В съответствие с чл. 9 на същата наредба дейността по събирането се извършва така, че да се запази възможността за оползотворяване на полезните компоненти или свойства на отпадъка. Събирателните пунктове се съобразяват и проектират в съответствие с чл 12 на горепосочената наредба.

Съобразяването с нормативната уредба предотвратява замърсяване от отпадъците на площадката на ПСОВ.

Събирането и извозването на отпадъчните материали, включително и помощни средства за складиране, които може да бъдат необходими се осъществява, както следва:

Битови отпадъци

Събирането на битовите отпадъци, генерирани на площадката на ГПСОВ, става в контейнерна извозването им се осъществява със специализирани автомобили до депото за битови отпадъци.

Производствени отпадъци

Материали, задържани от решетките - Събирането на отпадъците се извършва посредством транспортна лента в контейнери. Извозването им става ежедневно със специализиран превоз.

Пясък от пясъкозадържателите - Събира се в контейнери и се извозва със съответни товарни автомобили. Използва се за насипване на отделни пластове в депото за отпадъци и като насипен материал при пътното строителство.

Обезводнени утайки - По принцип утайките от градските пречиствателни станции са годни за наторяване в селското стопанство, за рекултивация на открити рудници, за горски площи, ниви, слабо продуктивни площи, рекултивация на други видове нарушени терени. Ако утайките се окажат неподходящи за целта или при необосновано високи икономически разходи, същите ще се извозват на депото за отпадъци. Съществуващите изсушителни полета служат за естествено обезводняване на излишната утайка като част от тях се използват за временно депониране

Извозването на утайките ще се извършва със специализирани товарни автомобили.

Опаковъчни материали - събират се на определено място за предаване на лицензирана фирма за преработка и рециклиране.

ПРЕРАБОТКА НА ОТПАДЪКА ПРЕДИ ДЕПОНИРАНЕТО

В миналите години на експлоатация на ПСОВ и сега преработката на отпадъците от грубите решетки и пясъкозадържателите преди депонирането им се състои в обеззаразяване (напр. с хлорна вар) и обезводняване. Този начин на преработка се осъществява и след реконструкцията на ПСОВ, като обезводняването се осъществява с преси, които намаляват до максимална степен съдържанието на вода и неприятни миризми. Депонирането на утайките е основен въпрос при експлоатацията на една пречиствателна станция за отпадъчни води. От особена важност е практическото приложение на добро управление на утайките. Вариантът за управление на утайките включва механично пречистване, биологично пречистване на утайките и аеробно стабилизиране и механично обезводняване. Обезводнената утайка ще се транспортира по път до сметището. Аеробното стабилизиране на утайките е подобно на

процеса с активна утайка и може да се прилага за третиране само на излишна активна утайка или на смеси от първична утайка и излишна активна утайка.

Преимущества на аеробното стабилизиране спрямо анаеробното изгниване, са както следва:

- намаляването на летливите субстанции е приблизително като това при анаеробния процес;
- по-ниската концентрация на БПК в утаената вода;
- получаване на краен продукт без мирис, хумусоподобен и биологично стабилен;
- извличане на повечето от основните торови съставки от утайката;
- сравнително лесна експлоатация;
- по-ниски капитални разходи.

Основните недостатъци на процеса на биологичното изгниване са:

- доставянето на необходимото количество кислород се свързва с по-големи експлоатационни разходи;
- се получава изгнила утайка с лоши механични свойства за обезводняване;
- процесът се влияе чувствително от температурата;
- не се извлича полезен вторичен продукт, например метан.

Стабилизираната утайка се уплътнява гравитачно, след което се обезводнява механично и или с центрофуги. Все пак трябва да бъде отбелязано, че задоволителната стабилизация на утайките изисква не само отстраняване в достатъчна степен на летливите органични /податливи на гниене/ материали, за да бъдат избегнати проблеми с миризмите, но и чувствително намаляване на патогенните микроорганизми, което да позволи на третираните утайки да бъдат манипулирани безопасно и да бъдат пригодни за поредица от опции за вторично оползотворяване или друг вид отстраняване. Необходими са повишени температури и екстремни стойности за рН /и двете са зависими от времето/, за да се постигне задоволително намаляване на патогенните микроорганизми.

Начин на транспортиране на утайките

Транспортирането на утайки от пречиствателната станция за отпадъчни води до места за отстраняване извън площадката обикновено се налага при всички случаи.

В допълнение към превоза на утайки извън пречиствателната станция, ще възникнат и движения на химикали отвън навътре, например на полиелектролити за кондициониране на утайките преди уплътняването и обезводняването, а и което е по-съществено - движение на добавки за стабилизиране на утайката в случай, че се прилагат алкални методи за стабилизиране.

Естеството на утайката, която ще бъде превозвана, нейният обем, характеристиките за обработка, степента на стабилност и дестинацията във връзка с разстоянието до

съществуващата транспортна инфраструктура, са важни фактори при определянето на осъществимите и икономически изгодни начини за транспортиране. Изграждането на нова инфраструктура като път или ж.п. линия е много скъпо и включва обемни проектни разработки и консултации с обществеността. Поради тези причини се използват съществуващите транспортни съоръжения и схеми.

При сравнително малкото количество утайка, произвеждана всеки ден, превозът по шосе е най-практичната и икономически изгодна алтернатива. Конструкцията на превозните средства трябва да бъде такава, че да не допуска течове, разливи или проблеми с миризми. Това е от особена важност, защото се налага превозните средства да преминават и през градски райони.

След реализираната реконструкция на ПСОВ новоизградените съоръжения за дозиране на хидратна вар към получавания кек след обезводняването с центрофуга дават възможност за допълнително обеззаразяване на генерираната утайка. Като алтернатива предвиждаме и използването на биологични технологии за обезвреждане на утайката.

Утайката от пречиствателните станции е силно замърсена и в нейното сурово състояние рядко може да бъде отстранявана без допълнителни форми на третиране. Обемът на утайките често е много голям и обикновено е икономически изгодно те да се третират предварително преди окончателното им обезводняване. В технологията на ПСОВ е включено третиране на утайките, което най-общо се изразява в стабилизиране и обезводняване, с което се намалява техния обем.

Технологичната схема за формиране и третиране на утайките в ПСОВ гр. Кюстендил е следната;

Входните решетки задържат неразтворени вещества с по-голяма едрина от 4 мм, с което защитават монтираните в пясъкозадържателя помпи от попадане в тях на едри неразтворени вещества. Почистването на решетките се задейства автоматично.

Времетраенето в **аерирания пясъкозадържател** е приблизително 15 мин, на базата на пиковия сух отток. Предвиждат се два отделни коридора, като към всеки пясъкозадържател има маслозадържателна камера.

Биологично пречистване става в **биобасейн** със суспендирана биомаса

Отделянето на биологично активните твърди вещества от крайния отток става във **вторични утаители**. Те представляват кръгли басейни, като третираните отпадъчни води преминават радиално от централно разположения входен отвор към периферния събирателен отвор. От тук активната утайка непрекъснато се изважда към **помпената станция за рециркулираща активна утайка**.

Излишната активна утайка се уплътнява гравитачно в кръгъл резервоар - **утайкоуплътнител**. Времетрае в него е около 1 ден.

Технологичната схема на ПСОВ включва и аеробен стабилизатор за допълнително стабилизиране на излишната утайка преди нейното обезводняване с центрофуги.

За обезводняване на стабилизирани утайки се ползват два броя **центрофуги**.

Временно решение за депониране на утайките от ПСОВ на депото за ТБО отпадъци /преди реконструиране на депото/. Специфичните условия, при които може да се извършва депонирането са следните

Влажност на обезводнената утайка - 75 % / след центрофугите /
Обикновено около 60-65% водно съдържание се счита положително, тъй като ускорява микробното действие в другите отпадъци.

Когато водното съдържание е 70-80% при смесено депониране на 1 тон утайка от ПСОВ се пада 5 тона ТБО.

Експлоатационните принципи, които трябва да се спазват при смесеното депониране са следните:

1. По време на депонирането трябва да бъде осигурено оптимално компресиране на ТБО и утайки от ПСОВ.
2. Утайката може да бъде депонирана само след депониране на поне 3 м. дебел основен пласт от ТБО. Трябва да се избягва продължително растилани пластове утайки.
3. Използват се три метода за изграждане в зависимост от начина, по който утайката се смесва с ТБО:

❖ **купов депозит** - максималното количество утайка, която може да бъде депонирана в един куп е 20-25% и 75-80% ТБО.

❖ **смесен депозит** - когато утайката е поставена в канавки или на тънки пластове между ТБО

❖ **депозит на нива** - на 2 или 3 нива. В случай на депониране на 2 нива, отношението на смесване е само 10 % утайка и 90 % ТБО. Тук метода на вграждане на утайката в депозита може да се избере свободно. Отделното /например на куп или точково/ депониране на утайките с ТБО трябва да бъде последвано от покриване на купа с твърди отпадъци. Утайката трябва да се прави на купове до между 60-90 см високи и покрити с 1,10-1,30 м. твърди отпадъци за да се образува пласт от 2 м. преди следващия куп.

Ако се депонира съвместно с неуплътнен контролиран отпадък, то тя се разстила на тънки пластове с дебелина около 1,25 м. върху пласта отпадъци. Неуплътненият отпадък се избутва върху наклонен пласт утайка в достатъчни количества за предотвратяване на сплескването и от преминаването на компактора. Минималната дебелина на неуплътнения отпадък обикновено е 1 м.

Няма ограничения за местата на депониране в района на депото. Депонирането става съобразно указанията дадени на място от съответния служител на ОП "Чистота".

Ако утайките отговарят на изискванията на Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието приета с ПМС №339 /от 14.12 2004г./, могат да бъдат оползотворени като естествен тор. За да се осъществи това, е необходимо да се изпълни условието по чл. 6, чл. 7 и чл. 8 от същата наредба. При оползотворяване на утайките в горското стопанство, последните ще се прилагат само в разсадници и за бързорастящи култури /коледни дръвчета /.

АНАЛИЗ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Със Закона за управление на отпадъците от 2013г. са направени значителни промени в ангажиментите на общините относно строителните отпадъци. По отношение на генерираните строителни отпадъци общината има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтни дейности в домакинствата. Такава практика има работеща на територията на Община Кюстендил.

По-малките количества разделно събрани строителни отпадъци от ремонтни дейности, гражданите оставят до контейнерите за смет. Последните се събират от фирмата, изпълняваща дейностите по почистване на улици, булеварди и пешеходни зони - ОП „Чистота“. При наличие на по-големи количества отпадъци, гражданите получават документ от Общината – разрешение с посочен маршрут за движение на автомобилите, извозващи строителните отпадъци, и място, където те да бъдат депонирани.

Приблизителните количества депонирани строителни отпадъци на депото за строителни отпадъци в местността „Решетка“, землище на град Кюстендил са както следва:

За 2012 година – около 8 000 куб. м;

За 2014 година – около 14 000 куб.м

За 2015 година – около 5 000 куб. м

За 2016 година – около 7 000 куб. м

АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

На територията на община Кюстендил депонирането на твърдите битови отпадъци, производствените с неопасен характер и смесените отпадъци се извършва на площадка, специално отредена за това в местността “Гладни рид”, землище на с. Радловци, което се намира на 5 км северозападно от гр. Кюстендил.

Сметището за отпадъци край с. Радловци се стопанисва от ОП „Чистота”, съгласно сключен договор. Експлоатира се от 1968 г. и е с площ 41, 220 дка, като действително заетата площ е около 90 дка. Освен общинска земя, сметището е засегнало и голяма площ от частни земеделски имоти. Сметището е с две тераси, едната от които изцяло запристена. На площадката освен битови, се депонират неопасни производствени и неопасни болнични отпадъци.

Сметището не отговаря на изискванията на нормативната уредба, но вече е частично оградено. Има поставена бариера, входящ контрол и денонощна охрана. Не се допуска депонирането на опасни отпадъци, отпадъци с неустановен произход и загробването на животински трупове и отпадъци. По пътя към него има поставени знаци.

Освен сметището край с. Радловци няма друго регламентирано сметище на територията на общината. Във всяко населено място има нерегламентирани сметища, които се използват при препълване на съдовете за смет, и се почистват от ОП “Чистота” при подаване на заявление от съответния кмет или кметски наместник.

Община Кюстендил е една от общините-членове на Сдружение „Рила Еко”, които участват в реализирането на инвестиционното намерение за изграждане на Регионален център за третиране на неопасни отпадъци на територията на Община Дупница.

Сметището за отпадъци край с. Радловци се стопанисва от ОП “Чистота” съгласно договор. Не отговаря на изискванията на Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации

за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, както и не е възможно сметището да бъде приведено в съответствие с изискванията на наредбата.

На сметището за битови отпадъци ежедневно постъпват количества битови отпадъци, производствени отпадъци и инцидентно – болнични отпадъци с неопасен характер. До сметището има асфалтов път. Същият е в добро състояние. В близост до сметището, по пътя се случва инцидентно незаконно да се разтоварят отпадъци, които се почистват редовно от фирмата, поддържаща депото. Поставени са табели, знаци и частична ограда. В района на депото не се извършва мониторинг на подземните води и въздуха.

Извършена е организация за отреждане на терен за претоварна площадка, като част от РЦТНО – Дупница. Теренът е общинска собственост, с големина около 200 дка, като 24 дка са преотредени за претоварната станция. Намира се непосредствено над съществуващото сметище. Към площадката води обслужващ обаластрен път, който обслужва и намиращия се на близо Приют за бездомни кучета. Има възможност за електрифициране и водоснабдяване на обекта. Към момента се използва за складова база на Община Кюстендил. Не се засягат частни терени. На площадката не се предвижда задържане на отпадъци. Същите ще се третираат чрез инсталация за предварително третиране на битови отпадъци. Останалото количество отпадък, който не подлежи на повторна употреба, рециклиране или друго оползотворяване ще се депонира на регионално депо за битови отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания. По този начин се удовлетворява изискването РСУО да се обслужва от изграждащо се регионално депо, което да отговаря на нормативните изисквания.

Предвижда се проектирането и изграждането на инсталация за предварително третиране на отпадъка претоварната станция в м. „Гладни рид“, землище на с. Радловци, общ. Кюстендил.

Предвижда се и изграждането на инсталация за компостиране върху самата претоварна станция, което ще отговори на изискванията за третиране на биоразградимите отпадъци и ще намали количеството на отпадъка, постъпващ на депо.

Предвижда се проектирането, изграждането и въвеждането на система за разделно събиране на зелени и биотопадъци от домакинствата и общинските зелени площи.

Разгледани са следните възможни варианти за организиране на система за разделно събиране на зелени и/или био отпадъци от домакинства:

- разполагане на съдове за зелени/или биоотпадъци до контейнерите за общ отпадък и съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки
- периодично поставяне на съдове /тип вана/ на определени места, в които да се събират био отпадъците
- събиране на зелените отпадъци на купове, които периодично, по предварително определен график /два-три пъти седмично/ да се извозват от служителите на фирмата по почистване.

След внимателно разглеждане на вариантите е преценено, че за Община Кюстендил най-подходящ ще бъде варианта за организиране на системата чрез събиране на купове.

Системата чрез поставяне на специални съдове за разделно събиране и/или на вани не е подходяща, тъй като практиката показва, че събрания отпадък се замърсява с примеси от различни видове други отпадъци.

Събраните био и/или зелени отпадъци от домакинствата и общинските зелени площи ще се превозват до инсталация за компостиране.

Предвижда се системата за разделно събиране на био и зелени отпадъци да обхваща всички населени места на територията на община Кюстендил.

ОПИСАНИЕ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ РЕШЕНИЯ

Регионалният център за третиране на неопасни отпадъци /РЦТНО/ е предвиден да обслужва „Регион Дупница“, в който попадат общините Кюстендил, Дупница, Сапарева баня, Бобов дол, Трекляно и Невестино.

РЦТНО ще обслужва около 124 000 жители на региона. Изграждането му се налага, тъй като депата, използвани за обслужване на населените места в региона, не отговарят на нормативните изисквания. Липсват необходимите условия за експлоатацията им – нямат огради, КПП, охрана, не се запръстват, не са спазени изискванията за защита на земните недра, подземните води и въздуха.

Съществуващото състояние по събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците в шестте общини не отговаря напълно на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Освен въведената практика по разделно събиране, на територията на община Кюстендил не се прилагат други методи за предварително третиране, водещи до намаляване на обема или опасните свойства на отпадъците, подлежащи на окончателно обезвреждане.

Реализирането на проекта за Регионален център ще доведе до създаването на условия за изпълнение изискванията на националното и законодателството на ЕС, като ще подпомогне установяването на интегрирана система от съоръжения и инсталации, осигуряващи екологосъобразно управление на отпадъците.

Инвестиционното предложение се базира на напълно обоснована необходимост от изграждане на съоръжения за предварително третиране на неопасни отпадъци - инсталация за предварително третиране и инсталация за компостиране. Към инсталациите за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците се предвижда и изграждането на съоръжения за третиране на отпадъчните води и депонийните газове, както и спомагателни съоръжения на техническата инфраструктура.

При изготвяне и реализиране на проекта са отчетени следните изисквания:

- ✓ Съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство в областта на управление на отпадъците и поетите от Република България ангажименти по отношение на управлението на отпадъците и опазването на околната среда след присъединяването към ЕС.
- ✓ Разработване и прилагане на технологични и технически решения, които са реализирани на територията на други страни от ЕС.
- ✓ Прилагане на йерархия на управление на отпадъците, даваща приоритет на предотвратяване образуването на отпадъци, следвано от повторна употреба, рециклиране, други форми на оползотворяване и на последно място обезвреждане на отпадъците.

В рамките на бъдещата система за третиране и обезвреждане на отпадъците от региона се предвижда изграждане на:

- Регионален център за третиране на неопасни отпадъци в землищата на селата Грамаде и Джерман, община Дупница, включващ следните инсталации:
- Претоварна станция в землището на с. Радловци, община Кюстендил за обслужване на общините Кюстендил, Невестино и Трекляно, включваща следните инсталации:
- Инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на общините Кюстендил, Невестино и Трекляно.
- Инсталация за открито компостиране на разделно събрани зелени и биоотпадъци на общините Кюстендил, Невестино и Трекляно
- Посетителски център за доставка на едрогабаритни, опасни и други отпадъци от населението.

Площадката на претоварната станция е предвидена в границите на ПИ №000132, м. „Гладни рид“, землище на с. Радловци, община Кюстендил. Имотът е обособен от ПИ №000125, частна общинска собственост, на база изготвен и одобрен ПУП-ПРЗ. Начинът на трайно ползване е „Друг жилищен терен“ с частично асфалтобетонно покритие и съществуващи седем постройки върху терена, който в миналото е бил

ползван като складова база на МО. Съгласно Заповед на кмета на Община Кюстендил функционалното предназначение на поземления имот се определя като „Претоварна станция за битови отпадъци“. Съгласно Решение на РИОСВ Перник не е необходимо извършването на отделни процедури по реда на Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие. Проектът предвижда нискоетажно свободно застрояване на обслужващи сгради с кота корниз до 10 м. Площадката отстои на около 180 м /по въздух/ южно от регулационните граница на с. Радловци. и на около 3 км /по въздух/ северозападно от гр. Кюстендил.

Поземлен имот №000132 заема площ от 24.080 дка и в него се предвижда да се обособят следните площи:

- входно-изходна зона, която включва вход с бариера, електронна автомобилна везна, помещение КПП, разположено в административно-битовата сграда на площ от 200 кв. м площадка за измиване и дезинфекция;
- посетителски център за приемане на едрогабаритни отпадъци от бита и опасни отпадъци, доставяни от населението, паркинг. Центърът ще се оформи в някоя от съществуващата терена метални сгради, след обследване и реконструкция като навес, в който ще се разположат контейнери за събиране на отпадъците, като опасните ще се съхраняват в отделно помещение;
- инсталация за предварително третиране на битови отпадъци
- компостираща инсталация за зелени и био отпадъци от домакинствата и общинските зелени площи, включваща следните зони: зона за доставка на суровия материал, и за надробяване и смесване на материалите; зона същинско компостиране на редове и узряване на компоста, и зона за пресяване и съхраняване на готовия компост; навес за необходимата механизация.

При строителните дейности на площадката ще бъдат използвани различни материали, които са определени съгласно проектната документация. При изграждането на отделните подобекти като природни ресурси ще бъдат използвани следните видове и приблизителни количества:

- вода за питейни нужди и за мокрите процеси – до 8000 куб.м/г.
- дизелово гориво за използваните моторни превозни средства – до 20 тона
- електроенергия – 1 000 kWh
- земни маси за изграждане на насипи, преградни диги и други земно-насипни съоръжения – до 1 000 куб. м
- трошен камък за насипи, пътни настилки и други – около 8 000 куб.м

При експлоатацията на инсталациите, влизащи в състава на ПС-Кюстендил ще бъдат използвани следните природни ресурси по преценка:

- вода за задоволяване на питейно-битовите, хигиенните, производствените и противопожарни нужди – 1000 куб. м/г.

- дизелово гориво за транспортните средства, които ще обслужват съоръженията от системата – около 70 т/г.
- електроенергия – около 60 000 kWh/г.
- дезинфектант за измиване на съоръжения и механизация – около 800 л/г.
- хидравлични масла – 0.1 т/г.
- моторни масла – около 0.150 т/г.

СМЕТОСЪБИРАНЕ И СМЕТОИЗВОЗВАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Организираното сметосъбиране и извозване на територията на община Кюстендил се извършва от Общинско предприятие “Чистота”.

Обхванати в организираното сметоизвозване в момента, освен гр. Кюстендил, са и следните села: Багреници, Берсин, Богослов, Гирчевци, Грамаждано, Граница, Гюешево, Г.Гращица, Дворище, Д.Гращица, Драговищица, Жабокрът, Гърляно, Жиленици, Катрище, Коняво, Копиловци, Лозно, Мазарачево, Николичевци, Нов Чифлик, Пиперков Чифлик, Слокошица, Радловци, Раждавица, Скриняно, Соголяно, Стенско, Таваличево, Ябълково, Търновлак, Шипочано и Шишковци.

Съгласно решение на Общинския Съвет, сметоизвозването в град Кюстендил следва да се извършва ежедневно за централна градска част, ежеседмично за останалата част от града и ежемесечно за селата. Извозването на контейнерите се извършва след напълването им. Наличната документация в общината – Протоколи от проверки и писма на кметове показват, че като правило графици за сметоизвозване се изпълняват стриктно.

За сметосъбиране и сметоизвозването се използват сметосъбирачки, контейнеровози, самосвали, 1 трактор, мотометачки. Сметоизвозващата техника е на газ и метан, с което се постига положителен екологичен ефект, особено през зимните месеци.

Използват се следните съдове за сметосъбиране:

- 81 броя контейнери с вместимост 4 куб.м, разположени предимно в крайните квартали и в районите на града, недостъпни за сметосъбиращата техника, и в селата.

- 1384 броя кофи за смет тип “Бобър” с вместимост 1.1 куб.м. В момента се разполагат кофи тип “Бобър” и по селата, включени в организираното сметоизвозване. Тези съдове поетапно замениха и продължават да заменят 4 куб.м контейнери, които постепенно се изтеглят от употреба. Контейнерите от този тип ще останат в употреба само за районите недостъпни за сметоизвозващата техника, обслужваща кофите тип “МЕВА” и тип “Бобър”.
- Около 8 000 кофи за смет тип “МЕВА” с вместимост 110 л. От тях 5 000 са разположени по селата и 3 000 са в град Кюстендил.
- 53 броя вани за строителни отпадъци и за пепел/сгурия през зимния полусезон.

Въпреки ваните за пепел продължава порочната практика за изхвърлянето на неизгасена сгурия в съдовете за битови отпадъци през зимния период. Този факт и дългогодишната употреба води до не много доброто състояние на съдовете за смет. ОП “Чистота” периодично заменя амортизираните съдове с нови.

С оглед ликвидиране на порочната практика в много села да се изхвърлят отпадъци напълно неорганизирано на входните пътни артерии на населените места, а също и в реките и деретата, се провеждат регулярни комисии за установяване броя и площта на нерегламентираните сметища, тяхното почистване и последващ мониторинг.

Със Заповеди на кмета на община Кюстендил, всички кметове и кметски наместници на населени места са упълномощени по смисъла на Закона за управление на отпадъците, за длъжностни лица, които да контролират дейностите, свързани с образуване, събиране, съхранение, превоз и обезвреждане на битови и строителни отпадъци на територията на съответните населени места. Упълномощените длъжностни лица установяват нарушения по ЗУО, и съставят актове при спазване и по реда на Закона за административните нарушения и наказания /ЗАНН/.

Нерегламентираните сметища се почистват регулярно на територията на всички населени места в община Кюстендил. Събраните количества отпадъци са депонирани на общинското сметище. На почистените терени се поставят предупредителни табели.

Приемането на почистените терени се извършва с протокол, подписан от кмета или кметския наместник от една страна, и служителите на ОП “Чистота” от друга. След подписването на протокола, съгласно заповедите на кмета и дадените писмени указания, кметовете и кметските наместници са лицата отговорни за опазване на чистотата на населените места и провеждането на последващ мониторинг на санираните депа.

Нерегламентираните сметища по селата възникват непрекъснато, главно поради недостига на съдове за смет, честотата на извозването им и вида отпадък, характерен за селските райони. ОП „Чистота” почиства регулярно тези сметища /например веднъж на два месеца или всеки месец/ със средства от техния бюджет. Основно почистване на всички села, дори и на тези, които не са включени в системата на организираното сметосъбиране и сметоизвозване се прави всяка пролет.

Натрупаните отпадъци се депонират на депото за твърди битови отпадъци в м. „Гладни рид”, землище на с. Радловци. Местата, на които се образуват незаконните сметища са обозначени с табели, забраняващи изхвърлянето на отпадъци, а в някои села са и оградени по подходящ начин.

АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ

Този анализ има за цел да установи евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината в сферата на управление на отпадъците и да издаде препоръки за оптимизиране и подобряване на институционалния капацитет в съответствие с общинските правомощия и функции.

В община Кюстендил управлението на отпадъците е съсредоточено в ОП „Чистота“ и одел „Инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството“ към дирекция „УТПСКК“. Дирекцията е в ресора на зам.-кмета по „Инвестиционно проектиране и регионално развитие“.

Служителите на ОП „Чистота“ отговарят за сметосъбирането и сметоизвозването, за работата на оператора на депото

Експерта по екология към дирекцията изготвя програмите и плановете, координира действията между различните участници в процеса на изготвянето и изпълнението им, организира мониторинга, извършва проверки по сигнали и жалби от граждани, фирми и др.

При анализ на длъжностната характеристика на гл. експерт „Екология“, става ясно, че последния има ангажименти и отговорности свързани и с отчитане и контрол на Програмата за подобряване качеството на атмосферния въздух, издаване на разрешения за бране на билки, участието в разработване и изпълнение на проекти с широка обществена насоченост.

Ангажиран е с изпълнение на всякакъв вид контролни дейности – контрол по отношение на дейностите, свързани с управление на отпадъците е само една част от трудовите му задължения. Служителят изпълнява и контрол по Наредбите за зелената система, отглеждането на домашни кучета, опазване на чистота и др.

Основната експертна длъжност (гл. експерт „Екология“) е подчинена на началника на отдела, директора на дирекцията, ресорния заместник-кмет и кмета на общината – 4-степенно ниво на подчинение от една страна, от друга – една единствена експертна длъжност с много широк обхват на компетентност, касаеща всички екологични аспекти.

Описаното по-горе ни дава основание да направим извода, че наличните кадри в Община Кюстендил са крайно недостатъчни. Липсата на тясна профилираност на експерти и инспектори създава рискове при изпълнение на служебните им задължения.

Предвид на все по-големите изисквания към общините, вменявани от българското законодателство, е необходимо да се предприемат мерки за увеличаване броя на експертите и инспекторите, които се занимават с опазване на околната среда така, че да е възможно по-тясно профилиране, задълбочаване на познанията и компетенциите.

АНАЛИЗ НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Това е анализ на общинските депа за битови и строителни отпадъци с прекратена експлоатация или чиято експлоатация предстои да се преустанови до края на периода на действие на програмата.

Такъв обект на територията на Община Кюстендил е депото за неопасни отпадъци в землището на с. Радловци. Стопанисва се от ОП “Чистота”. Експлоатира се от 1968 г.

Не отговаря на изискванията на Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, както и не е възможно сметището да бъде приведено в съответствие с изискванията на наредбата.

На сметището за битови отпадъци ежедневно постъпват количества битови отпадъци, производствени отпадъци и инцидентно – болнични отпадъци с неопасен характер. До сметището има асфалтов път. Същият е в добро състояние. В близост до сметището, по пътя се случва инцидентно незаконно да се разтоварят отпадъци, които се почистват редовно от фирмата, поддържаща депото. Поставени са табели, знаци и частична ограда. В района на депото не се извършва мониторинг на подземните води и въздуха.

Сега съществуващото сметище следва да бъде детайлно проучено и да се изработи проект за рекултивация на използваната площ от терена.

След приключване на експлоатацията на депото следва да се извърши техническа и биологична рекултивация.

Рекултивацията на депото включва:

- Предепониране на съществуващите отпадъци в границите, отредени за сметище;
- Саниране на освободените от отпадъци площи;
- Изграждане на газоотвеждаща система за улавяне на депонийния газ;
- Техническа рекултивация;
- Първи етап от биологичната рекултивация, включващ затревяване на технически рекултивираното депо;
- Демонтаж на изградените постоянни съоръжения, които не са свързани с опазване на околната среда и с бъдещото функционално предназначение на терена.

След съгласуване с компетентните органи и издаване на разрешение за строеж Община Кюстендил следва да обяви обществена поръчка за избор на изпълнител на СМР по закриване и рекултивация на депото.

Възможните източници на финансиране на обекта са отчисленията по чл.64 от ЗУО, натрупани в сметка на РИОСВ – Перник, кандидатстване за финансиране от ПУДООС или по мярката за подобряване качеството на атмосферния въздух по новата ОП „Околна среда 2014-2020г.“. Ако Общината разполага с достъпен финансов ресурс, би могла и самостоятелно да финансира рекултивацията на депото. Не е изключено и комплексно финансиране чрез комбинация между описаните по-горе източници.

АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ И ФОРМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ: ПЛАНИРАНЕ, ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ НА УСЛУГИТЕ

Този анализ може условно да се раздели на две подгрупи:

- Анализ на съществуващите схеми за събиране на отпадъци и прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“
- Анализ на икономическите инструменти, стимули и финансиране в сектора „Управление на отпадъците“ на територията на общината.

Събирането на битовите отпадъци от територията на общината и транспортирането им до депо се осъществява от ОП „Чистота“. Предприятието извършва дейността си от 2001 година. Създадено е в съответствие с решение на Общински съвет Кюстендил.

Предмет на дейността е събиране на всички отпадъци от домакинствата, събиране на битови отпадъци на територията на цялата община, събиране на отпадъците от административните, търговски, културни и др. обществени сгради.

Оператор на регионалното депо за отпадъци в землището на с. Радловци също е ОП „Чистота“.

Дейностите по стопаносване и обслужване на обекта включват:

1. Приемане на отпадъци.
2. Третиране на отпадъци, включващо депониране на битови и неопасни отпадъци; сепариране на неопасни отпадъци; депониране на инертни отпадъци.
3. Водене на отчетност и докладване съгласно Наредба № 2 от 22.01.2013г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците както и реда за водене на публични регистри.
4. Поддържане на системи, машини и съоръжения, механизация, сгради и конструкции на територията на обекта, в т.ч. осигуряване на спомагателни материали и горива.
5. Извършване на строително-монтажни дейности, осигуряващи безпроблемната експлоатация на депо.
6. Изпълняване на други дейности и мерки, обезпечаващи нормалната експлоатация и поддръжка на обекта.

Финансирането на дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Кюстендил става със средства от такса „Битови отпадъци“ и ежегодно, на основание чл.66 от Закона за местните данъци и такси, разходите се планират в План – сметка, включваща необходимите разходи по следните дейности:

- Осигуряване на съдове за съхранение на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други.
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците;
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Анализът на разходите показва плавно увеличение на заложените разходи в план-сметката за управление на отпадъците. Причините за това са:

1. Разширяване обхвата на предоставяните услуги на населението, което е свързано с повишаване на разходите;
2. Растящ размер на отчисленията по чл.60 от ЗУО, които се залагат като разход всяка година.

Анализът на приходите на Община Кюстендил от такса „Битови отпадъци“ показва, че събраните средства са значително по-малко от необходимите за покриване на разходите. В този случай общината доплаща със собствени средства на изпълнителите на съответните услуги и осигурява средства за отчисленията по чл.60 и чл.64 от ЗУО.

От направените анализи можем да изведем следните изводи:

1. *Предлагането на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване обхваща 100% от територията на Община Кюстендил, в т.ч. е намерен правилен подход за поставяне на контейнери и в т.нар. вилна зона, попадаща извън обхвата на организираната система по събиране и извозване на битовите отпадъци.*
2. *Приходите от такса „Битови отпадъци“ са недостатъчни за покриване на заложените в годишната план-сметка разходи.*
3. *Подходът за определяне размера на таксата е стандартен за страната като цяло – на база данъчната оценка на имотите. Само за ползвателите на услугите, които заявят самостоятелни съдове за битови отпадъци, е спазен принципа „Замърсителя плаща“.*

АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на този анализ е информационната политика на общината във връзка с управление на отпадъците. Необходимо е да се прецени дали общината прилага стратегически и интегриран подход за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите и намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление.

В съответствие с изискванията на ЗООС и ЗУО ежегодно, до 31-ви март Кмета на общината внася отчет пред Общинския съвет за изпълнение на дейностите, заложи в общинската програма за опазване на околната среда, респективно в програмата за управление на отпадъците, в качеството ѝ на секторна програма. Докладните записки с отчетите на програмата и съответните решения на Общинския съвет се оповестяват чрез сайта на общината. При проявен интерес от страна на местните медии отделни моменти от този отчет се оповестяват и коментират чрез местните медии.

Освен това заседанията на Общинския съвет са отворени за гражданите, те могат да присъстват на тях и да зададат конкретните си въпроси (в т.ч. и такива, свързани с управлението на отпадъците) към Кмета на общината.

От повече от 10 години в Община Кюстендил има работеща специална телефонна линия – „Горещ телефон“, за връзка с гражданите, на който те имат възможност да подават сигнали и да получават информация по всички въпроси, включително свързани с опазване на околната среда, в т.ч. и такива, свързани с управлението на отпадъците.

На сайта на Общината е поместена доста подробна информация, касаеща дейностите по управление на отпадъците.

Община Кюстендил няма разработена комуникационна стратегия, свързана с информиране на обществеността по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Ежегодно през пролетт се провеждат кампании за почистване на града, които са съчетани с образователни кампании и инициативи имащи по-скоро епизодичен характер.

От казаното по-горе можем да направим извода, че Община Кюстендил има добри практики за информиране на гражданите относно дейностите по управление на отпадъците, но те не са достатъчни на този етап. Необходимо е информацията да бъде систематизирана, актуална и поднесена по атрактивен начин на населението така, че целите и посланията на администрацията да не са чужди за жителите на Кюстендил.

АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ

Предмет на този анализ е информационното обезпечаване в общината относно количеството и потоците отпадъци и дейностите, свързани с тяхното управление.

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО и Наредба №1/4.06.2014г. и в наредбите по чл.43, ал. 3, ал.4, ал.5 и ал.6 от ЗУО. Общините имат и задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци.

Информационното обезпечаване следва да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране
- Последващо планиране
- Договори и управление на договорите
- Събиране и транспортиране на отпадъците
- Поддържане на чистотата на територията на общината
- Третиране и обезвреждане на отпадъците
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци
- Контрол по изпълнение на дейностите
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения
- Рекултивация на депа

В Община Кюстендил няма вътрешноведомствена уредба за информационното обезпечаване на управлението на отпадъците с ясно разписани задължения на структурните звена за събиране, обработка и предоставяне на информация в информационната система на общината, както и сроковете съобразно специфичните нормативни и оперативни изисквания.

Основна функция в общината за:

- Събиране, систематизиране и анализ на информация, свързана с дейности по отпадъците
- Обработка и обобщаване на данните, свързани с изпълнението на договорите с фирми, извършващи дейности с отпадъци
- Събиране и отчитане на данни от контролната дейност
- Изготвяне на информационни справки, доклади, становища и др.

има само служителят, назначен на длъжност гл. експерт „Екология“.

Документооборотът и обменът на информация в Община Кюстендил се осъществява по два начина – по електронен път и на хатия. Основните документи, в това число

- Планове и програми
- Документи във връзка с определяне на цени на такси и услуги и заплащане на такса „БО“
- Решения на общинския съвет
- Договори
- Отчети и др.

са достъпни в локалната мрежа и достъп до тях имат всички служители на общината.

Основният извод, който може да бъде направен от изложеното по-горе е, че Община Кюстендил има информационна система, която включва само вида и количеството на извозените отпадъци до депото. Необходимо е да бъде събрана, систематизирана и анализирана цялата информация, касаеща управлението на отпадъците на местно ниво като се разработят и внедрят и други нива на информационно обезпичаване.

ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИЕТО ОТПАДЪЦИ

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от съществено значение за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране.

Определяне на реалните количества е възможно, когато на депото има действащ надежден измерителен уред, с каквато Община Кюстендил не разполага.

Прогнозата за изменението на количествата и състава на отпадъците е в пряка зависимост от промените в броя и възрастовия състав на населението, неговия икономически и социален статус.

Разчетите за количествата отпадъци са правени като се отчитат:

- демографските и миграционни тенденции;
- тенденциите по отношение на генерирането на отпадъците;
- нарастващия туристически поток;
- изпълнението на националните цели за намаляване количествата отпадъци за депониране и за оползотворяване на отпадъци.

Норма на натрупване на битови отпадъци на жител

Населено място с население, кг/жител.год.	2003	2015	2034
под 3 000 жители	161	167	177
между 3 000 и 25 000 жители	342	355	375
между 25 000 и 50 000 жители	368	382	404
над 50 000 жители	321	333	352

Прогнозата е направена на база на приетите в програмата норми на натрупване за различните групи населени места, прогнозата за икономическо, респективно социално развитие в общината.

Изменението на количествата образувани отпадъци от населението на Община Кюстендил за периода 2017-2020 г. е показано в таблицата по-долу:

Прогноза за генерирането на битови отпадъци (хил.т./год.)

Общини	2017	2018	2019	2020
Община Кюстендил	18,144	17,825	17,509	17,197

Прогноза за количествата отпадъци според морфологичния състав

Тази прогноза се базира на извършените 4 сезонни морфологични анализа на битовите отпадъци на територията на Община Кюстендил:

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Морфологичен състав	гр. Кюстендил	села, Община Кюстендил	ОБЩО за Община Кюстендил
Хранителни отпадъци	20,64%	9,95%	18,31%
Хартия	17,00%	14,05%	16,36%
Пластмаса	12,83%	14,50%	13,19%
Текстил	4,14%	4,46%	4,21%
Гума	1,07%	1,80%	1,23%
Кожа	1,52%	1,92%	1,61%
Градински отпадъци	17,16%	21,86%	18,19%
Дървесни отпадъци	3,07%	3,71%	3,21%
Стъкло	4,95%	7,78%	5,57%
Метали	1,03%	1,36%	1,10%
Инертни	14,36%	18,35%	15,23%

материали			
Опасни отпадъци от бита	2,22%	0,26%	1,79%
ОБЩО	100,0%	100,0%	100,0%

Община Кюстендил трябва да се стреми към усъвършенстване и повишаване ефективността на системата за разделно събиране на отпадъците. В тази връзка усилията трябва да са насочени към постигане на поне 20 процентна събираемост за 2017 и 2018 г. и 30 на сто събираемост за последните две години от периода – 2019 и 2020г.

От анализа на наличната информация за управлението на отпадъците се констатира необходимост от модернизиране на материалната база и внедряване на нови подходи при решаване на проблемите по събиране и обезвреждане на отпадъците.

Отчетените тенденции и направените изводи са следните:

Тенденции

Наличната информация показва тенденция на запазване на нормата на натрупване на битови отпадъци от населението на общината, както и намаляването на изхвърляния сгурия и пепел, поради газификацията на голяма част от града.

Очаква се морфологичният състав на битовите отпадъци да се запази. В резултат на въведената система за разделно събиране ще се намали в значителна степен количеството рециклируеми отпадъци постъпващи на депо.

Количеството на производствените отпадъци трудно може да бъде прогнозирано, поради противоречивото влияние на различни фактори. Същото е в пряка зависимост от основните промишлени отрасли и от структурата на производството.

Изхождайки от наличната информация, през следващите години се очаква:

- Запазване на общото количество образувани производствени отпадъци;
- Редуциране на образуваните отпадъци на единица производствена продукция в резултат на нарастване на разходите за обезвреждане, по-висока енергийна ефективност и по-ефективно използване на суровинните ресурси;
- Редуциране на количеството на депонираните отпадъци за сметка на други методи на обезвреждане;
- Нарастване на разходите за изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за отпадъци или заводи за преработка на ТБО;
- Високи инвестиционни разходи, свързани с изграждането на съвременни заводи за обезвреждане и преработка на отпадъците;
- Повишаване цената на земята и отрицателна обществена нагласа към изграждане на подобен род съоръжения.

Цялостното изграждане на нормативната уредба в областта на дейностите с опасни отпадъци ще доведе до тяхното по-точно и пълно отчитане. Може да се очаква от някои причинители да не отчитат генерираните от тях опасни отпадъци. Това може да бъде компенсирано със засилване на контролните функции на длъжностните лица и повишаване на компетентността за оценяване на потенциалното генериране на отпадъци, в резултат на прилаганите производствени технологии.

ПРОБЛЕМИ

- ⇒ До момента не съществува обвързаност между количеството на образуваните отпадъци в домакинствата и такса “битови отпадъци”.
- ⇒ Относителният брой, съгласно проверките и протоколите, на незаконните сметища около селата все още е сравнително голям, но с тенденция за ограничаването и ликвидирането им съгласно изискванията на нормативната уредба по околна среда.
- ⇒ В общия поток отпадъци отиващи на сметището за депониране все още попадат и рециклируеми отпадъци, макар техният дял да е чувствително намален.
- ⇒ Обществото не е достатъчно мотивирано и насърчавано да събира отпадъците разделно. Липсват мерки, стимули и преференции за насърчаване на рециклирането. Няма зависимост между количеството на разделно събраните отпадъци и таксата “битови отпадъци”.
- ⇒ По отношение на производствените отпадъци е налице подценяване на управлението на отпадъците на фирмено ниво.
- ⇒ Друг проблем е смесването на производствените и опасните отпадъци.
- ⇒ Липсват съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците.
- ⇒ По отношение на опасните отпадъци липсва информация за вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда, с което да се постигне издигане на културата на населението при боравенето с тези отпадъци.
- ⇒ Съществува практика на смесване на опасните отпадъци с други отпадъци, вкл. и тяхното съвместно депониране на сметището.

ПРИОРИТИЗИРАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

По приоритет проблемите се подреждат за последователно вземане на решения и започването на действия, както следва:

- Финансово обезпечаване на дейностите;
- Проектиране и изграждане на инсталация за предварително третиране на отпадъците и на компостираща инсталация;
- Изграждане на регионално депо за битови отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания;
- Закриване и рекултивация на съществуващото сметище край с. Радловци;
- Предприемане на мерки за въвеждане на система за разделно събиране на био и зелени отпадъци и постепенно минимизиране на количеството им, постъпващо на депо

- Създаване на система за документиране на дейностите по отпадъците и изискване на програми за управление на отпадъците от генераторите на отпадъци и фирми, които имат отношение към тяхното третиране;
- Информираност на цялото население;
- Привличане на учащите в процеса на формиране на екологична култура;
- Засилен контрол по изпълнение на законовите и общински разпоредби;
- Готовност за извънредни ситуации и способност за реагиране;
- Изграждане и въвеждане на система за мониторинг и измерване на показателите.

Изводи

От оценката на съществуващото състояние се налага изводът, че за да се постигне желанят успех за създаване на цялостна съвременна система за управление на отпадъците, преди всичко трябва да се създаде необходимата организационна структура. Малкият брой специалисти, които са ангажирани с дейностите по отпадъците, е недостатъчен и следва да бъде увеличен минимум на трима служители, следящи за нарушения на местните нормативни документи по околна среда.

Следващата стъпка е да се изисква строго спазване на разпоредбите на законовата уредба от всички генератори на отпадъци, т.е. засилване на контрола от страна на компетентните лица.

Особено важен момент за постигане на желаните положителни резултати е информираността на цялото население, тъй като в процеса на генериране и обезвреждане, на практика участва всеки жител на общината.

Всички юридически лица, имащи отношение към създаването и обезвреждането на отпадъците трябва да представят в общината фирмени програми за управление на отпадъците.

Успешното реализиране на Програмата за управление на дейностите по управление на отпадъците изисква ангажираността на целия персонал на общината.

Отговорностите спрямо отпадъците ще бъдат поети не само от длъжността с функции по опазване на околната среда, а и от други сектори на общината, като например оперативното управление или дейностите на административния персонал, извън тези по околната среда.

Задълженията най-напред ще бъдат поети от най-високите нива на управление, като висшето ръководство ще определи политиката по отпадъците като част от политиката по околната среда на общината и ще осигури внедряването на система за управление на отпадъците.

Програмата за управление на дейностите по отпадъците е неразделна част от общинската програма за околна среда, която се приема и контролира от Общински съвет – гр. Кюстендил.

Чрез извършването на мониторинг ще се отбелязват отклоненията от плана на общинската програма, и ще се осигури възможност за своевременното и коригиране.

Въз основа на проведения мониторинг ще се прави периодична оценка на степента на изпълнение на мерките, заложи в програмата, както и на резултатите от нейното прилагане.

Оценката на програмата ще бъде основа за изготвянето на годишните отчети, съгласно изискванията на чл.52 от ЗУО. Годишният отчет ще се представя за информация в РИОСВ-Перник до 31 март следващата година.

Кметът на общината ежегодно ще внася в Общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализация.

Програмата ще бъде актуализирана при промяна във фактическите и/или нормативните условия.